MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS

GABIJA RAČKAUSKAITĖ

AB „PIENO ŽVAIGŽDĖS“ PELNINGUMO ANALIZĖ IR PROGNOZAVIMAS

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Prof. dr. Askoldas Podviezko

VILNIUS, 2022

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS

AB „PIENO ŽVAIGŽDĖS“ PELNINGUMO ANALIZĖ IR PROGNOZAVIMAS

Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas

Studijų programa 6211LX065

Vadovas

Prof. dr. A. Podviezko

Atliko

FVvmis20-1 gr. stud.

G. Račkauskaitė

2022 04 30

VILNIUS, 2022

TURINYS

ĮVADAS ... **8**

1. PELNINGUMO IR PROGNOZAVIMO LITERATŪROS ANALIZĖ ... **10**

1.1. Pelningumo samprata ... **11**

1.2. Pelningumo rodiklių klasifikacija ... **13**

1.2.1. Pardavimo pelningumo rodikliai ... **16**

1.2.2. Turto pelningumo rodikliai ... **18**

1.2.3. Kapitalo pelningumo rodikliai ... **19**

1.3. Pelningumą sąlygojantys veiksniai ... **20**

1.4. Prognozavimo samprata ir metodai ... **24**

2. PELNINGUMO ANALIZĖS IR PROGNOZAVIMO METODOLOGIJA ... **29**

2.1. Finansinių ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji analizė ... **30**

2.2. Santykinių finansinių rodiklių analizė ... **32**

2.3. Pelningumo rodiklių prognozavimo metodai ... **34**

3. AB „PIENO ŽVAIGŽDĖS“ PELNINGUMO ANALIZĖ ... **39**

3.1. AB „Pieno žvaigždės“ finansinių ataskaitų horizontalioji analizė ... **41**

3.2. AB „Pieno žvaigždės“ finansinių ataskaitų vertikalioji analizė ... **46**

3.3. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo analizė ... **49**

3.4. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo analizė ... **55**

3.5. AB „Pieno žvaigždės“ kapitalo pelningumo analizė ... **57**

4. AB „PIENO ŽVAIGŽDĖS“ PELNINGUMO PROGNOZAVIMAS ... **60**

IŠVADOS IR SIŪLYMAI ... **67**

LITERATŪRA ... **70**

ANOTACIJA ... **74**

ANNOTATION ... **75**

SANTRAUKA ... **76**

SUMMARY ... **77**

PRIEDAI ... **79**

LENTELĖS

1 lentelė. Pelningumo sąvokos apibrėžimas 12
2 lentelė. Pardavimo pelningumo rodikliai 16
3 lentelė. Turto pelningumo rodikliai 18
4 lentelė. Kapitalo pelningumo rodikliai 19
5 lentelė. Kokybiniai prognozavimo metodai 25
6 lentelė. Pelningumo rodikliai 33
7 lentelė. Bankroto prognozavimo modeliai 37
8 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m. 49
9 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bendrąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 51
10 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m 53
11 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ grynąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 54
12 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m. 55
13 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m 56
14 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ kapitalo pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m 57
15 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 58
16 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ pastovaus kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 59
17 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ tiesinio trendo prognozavimo tikslumo nustatymas 60
18 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą prognozavimo tikslumo nustatymas 61
19 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Altman modelį 2016-2020 m. 65
20 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Springate modelį 2016-2020 m. 66
21 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal TafflerirTisshaw modelį 2016-2020 m 66

PAVEIKSLAI

1 pav. Pelningumo rodiklių klasifikacija..... 14
2 pav. Pelningumo rodikliais suinteresuoti asmenys..... 15
3 pav. Veiksniai, darantys įtaką pardavimo pelningumui..... 21
4 pav. Veiksniai, darantys įtaką turto pelningumui..... 22
5 pav. Veiksniai, darantys įtaką nuosavo kapitalo pelningumui 23
6 pav. Prognozavimo metodų klasifikacija 24
7 pav. Bankroto prognozavimo modelių klasifikacija 27
8 pav. Tyrimo metodikos etapai..... 29
9 pav. Finansinės analizės metodai 30
10 pav. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų pajamų dinamika 2016-2020 m. 39
11 pav. Lietuvoje sukuriamos pridėtinės vertės dinamika 2016-2020 m. 40
12 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų, savikainos ir bendrojo pelno dinamika 2016-2020 m..... 41
13 pav. AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno, veiklos sąnaudų ir veiklos pelno (nuostolių) dinamika 2016-2020 m. 42
14 pav. AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno (nuostolių) dinamika 2016-2020 m. 43
15 pav. AB „Pieno žvaigždės“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamika 2016-2020 m..... 44
16 pav. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dinamika 2016-2020 m. 45
17 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) dinamika pardavimo pajamų struktūroje 2016-2020 m..... 46
18 pav. AB „Pieno žvaigždės“ turto struktūra 2016-2020 m..... 47
19 pav. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra 2016-2020 m..... 48
20 pav. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų bendrojo pardavimo pelningumo dinamika 2016-2020 m..... 52
21 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų prognozė 2021-2023 m. 62
22 pav. AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno prognozė 2021-2023 m. 62
23 pav. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno prognozė 2021-2023 m. 63
24 pav. AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno prognozė 2021-2023 m. 64
25 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo 2021-2023 m. prognozė 64

PRIEDAI

1 PRIEDAS. Du Ponto turto pelningumo piramidinė analizė 80
2 PRIEDAS. Du Ponto nuosavo kapitalo pelningumo piramidinė analizė 81
3 PRIEDAS. Lietuvoje sukuriamos bendrosios pridėtinės vertės dinamika 2016-2020 m. (mln. Eur) 82
4 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų pardavimo pajamų, savikainos ir bendrojo pelno dinamika 2016-2020 m. 83
5 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos dinamika 2016-2020 m. 85
6 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo savikainos dinamika 2016-2020 m. 87
7 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno dinamika 2016-2020 m. 88
8 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos sąnaudų dinamika 2016-2020 m. 89
9 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ kitos veiklos rezulatatų dinamika 2016-2020 m. 92
10 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ kitų palūkanų ir panašių pajamų dinamika 2016-2020 m. 93
11 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ balanso dinamika 2016-2020 m. 94
12 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros dinamika 2016-2020 m. 99
13 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ balanso turto dalies struktūros analizė 2016-2020 m. 102
14 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalies struktūros analizė 2016-2020 m. 105
15 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m. 108
16 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų bendrojo pardavimo pelningumo struktūros dinamika 2016-2020 m. 110
17 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bendrąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 111
18 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 112
19 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ grynąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 113
20 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 114
21 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 115
22 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pastovaus kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m. 116

23 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų prognozavimas 2021-2023 m. 117
24 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno prognozavimas 2021-2023 m. 118
25 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno prognozavimas 2021-2023 m. 119
26 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno prognozavimas 2021-2023 m. 120
27 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ rodiklių 2021-2023 m. prognozavimo kiekybiniais metodais vidurkis (tūkst. Eur) 121
28 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodiklių prognozė 2021-2023 m. 122
29 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Altman modelį 2016-2020 m. 123
30 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Springate modelį 2016-2020 m. 124
31 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Taffler ir Tisshaw modelį 2016-2020 m. 125
32 PRIEDAS. Patvirtinimas apie atlikto darbo savarankiškumą 126

ĮVADAS

Temos aktualumas. Finansinė įmonių analizė atlieka svarbų vaidmenį versle. Per metus visose įmonėse įvyksta daugybė operacijų, uždirbamos pajamos ir patiriamos sąnaudos. Visą šią informaciją reikia apibendrinti, apskaičiuoti veiklos rezultatą, parodyti turto, nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų būklę, sužinoti kokio dydžio verslo dalis priklauso savininkams, o kokio – kreditoriams. Ši informacija atskleidžiama finansinių ataskaitų rinkinyje ir pateikiama ja besidomintiems informacijos vartotojams: įmonių dalyviams (akcininkams, savininkams), investuotojams, priežiūros ir kitoms valstybės institucijoms, kredito įstaigoms, darbdaviams ir darbuotojams. Finansiniai sprendimai yra priimami remiantis atlikta prognozavimo informacija. Kiekvienos įmonės veiklos prognozavimas yra kelias į geresnę ateitį, teisingų sprendimų priėmimą, laiku pastebėtą neigiamą rezultatą ir jų šalinimą. Galima įvardinti, kad sėkminga įmonės veiklos sąlyga – subalansuota ūkinio subjekto finansinė būklė. Verslo rizikai ir jo valdymui turi būti skiriamas didelis dėmesys, nes jo trūkumas gali lemti blogėjančią įmonės finansinę būklę ir finansinius rodiklius, t.y. įmonei gali imti trūkti apyvartinių lėšų, grėsti tiekėjų sutarčių sąlygų nevykdymas bei iškilti bankroto rizika.

Ne veltui Lietuvoje visos finansinės, komercinės ir gamybinės įmonės turi pavadinimą – „pelno siekiančios įmonės“, taip yra todėl, kad jos yra suinteresuotos didinti įmonės veiklos pelną. Pelnas yra uždirbamų pajamų ir joms gauti sunaudotų sąnaudų skirtumas. Vadovas, kuri siekia valdyti įmonę efektyviai, privalo atlikti įmonės veiklos analizę, planuoti įmonės veiklą bei ją vertinti. Tam reikia teisingai apskaityti turimą turtą, kapitalą, gaunamas pajamas ir patiriamas išlaidas. Klaidingai apskaitoje fiksuojami rezultatais duos iškreiptus rezultatus ir vadovybė priims neteisingą finansų valdymo sprendimą. Įmonės vadovybė negali priimti sprendimų, remiantis vien absoliučiais pelno rodikliais, nes jie neatskleidžia tikrojo įmonės veiklos vaizdo. Įmonės veiklos efektyvumą, plėtros galimybes ir konkurencingumą geriausiai atspindi pelningumo rodiklių ir jų dinamikos analizė. Pelningumas – įmonės gebėjimas iš kiekvieno investuoto pardavimo vieneto uždirbti kuo didesnį pelną, galima teigti, kad tai yra visų sunaudotų išteklių efektyvumo rodiklis. Pelningumo rodiklių analizei reikia nustatyti veiksnius, kurie gali daryti neigiamą įtaką pelningumo rodikliams. Pelningumo rodiklių skaičiavimas yra aktualus įmonės vadovams, kurie priima strateginius sprendimus, konkurentams, kurie analizuoja konkurencinę aplinką bei investuotojams, kurie nori įsitikinti, ar į įmonę investuoti pinigai uždirbs pelną. Skaičiuojant pagrindinius pelningumo rodiklius yra naudojamas svarbiausias kriterijus – grynasis pelnas, kuris rodo įmonės uždirbtą pelną, sumokėjus visus įmonės įsipareigojimus.

Ne ka mažiau svarbu įmonei yra atlikti rodiklių prognozę. Dažniausiai veiklos prognozės remiasi įmonės vadovų norais ir pamirštama, kad įvertinus finansinės analizės išvadas, įmonės veikla gali būti vykdoma dar efektyviau. Prognozė padeda įmonei greičiau nustatyti įvykusių neigiamų pokyčių priežastis ir laiku į jas reaguoti.

Pieno sektorius yra viena iš svarbiausių žemės ūkio šakų Lietuvoje, kuriantis didelę pridėtinę vertę šalies ekonomikai. Lietuvoje ketvirdalį visos maisto ir gėrimų pramonės sudaro pieno produktų gamyba. O net 60 proc. Lietuvoje pagamintų pieno produktų yra eksportuojami į užsienį. Taip yra dėl to, kad lietuviai suvartoja du kartus mažiau produkcijos nei yra pagaminama. Be viso to, pieno ūkius valstybė remia labiausiai iš visų žemdirbystės sričių.

Temos ištirtumas. Užsienio autoriai jau seniai suprato veiklos pelningumo svarbą organizacijoms. Pelningumo tema buvo aptarta tokių autorių kaip Khan (2012), Poskart (2014), Sheng (2016), Abdul Aziz (2017) ir kt. Pelningumo rodikliai, jų grupavimas ir vertinimas Lietuvoje buvo nagrinėtas tokių autorių kaip Bagdanavičius, Stankevičius ir Lukoševičius (1998), Juozaitienė (2000), Skujienė (2008), Savickas (2019) ir kt.

Tyrimo objektas – AB „Pieno žvaigždės“ veiklos efektyvumas.

Tyrimo problema – kokie veiksniai daro įtaką pelningumo rodiklių pokyčiams?

Tyrimo hipotezė – AB „Pieno žvaigždės“ turi nepadanaudotų pelningumo didinimo galimybių.

Tyrimo tikslas – atlikti AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumo analizę ir prognozavimą.

Darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti pelningumo ir prognozavimo sampratos teorinius aspektus.
2. Parengti įmonės pelningumo analizės ir prognozavimo metodologiją.
3. Empiriškai įvertinti AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklius ir jų pokyčių priežastis.
4. Atlikti AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių perspektyvų ir bankroto analizę.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros palyginamoji ir sisteminė analizė, statistinių ir finansinių duomenų analizė, grupavimas, lyginimas, analizavimas, ekonominių rodiklių analizė, kiekybinio vertinimo metodų analizė, vertikalioji ir horizontalioji analizė, prognozavimo metodai, bankroto diagnozavimas, grafinis duomenų atvaizdavimas, apibendrinimas.

Darbo struktūra: Magistrinį darbą sudaro įvadas, keturi pagrindiniai skyriai, išvados ir siūlymai, santraukos, anotacijos lietuvių ir anglų kalbomis bei priedai. Pirmame darbo skyriuje pateikiama finansinės analizės reikšmė, apibūdinamos skirtingos pelningumo rodiklių sampratos, išskiriami pelningumo pokyčius lemiantys veiksniai, prognozavimo bei bankroto modeliai. Antroje dalyje apžvelgiama planuojamo atlikti tyrimo metodika. Tai dalis, kurioje apibūdinama horizontalioji ir vertikalioji bei santykinių finansinių rodiklių analizė, apibendrinami tyrimui atlikti naudojamų pelningumo prognozavimo ir bankroto rizikos tikimybės skaičiavimo metodai. Trečioje dalyje pristatoma tyrimui atlikti pasirinkta įmonė – AB „Pieno žvaigždės“. Išanalizuojami, apskaičiuojami ir apibendrinami įmonės pelningumo rodikliai, atliekama pardavimo, turto ir kapitalo pelningumo pokyčius lėmusių veiksnių analizė. Ketvirtoje dalyje atliekama pardavimo pelningumo rodiklių prognozė, bei apskaičiuojama bankroto rizikos tikimybė skirtingais modeliais. Galiausiai pateikiamos darbą apibendrinančios išvados, siūlymai, literatūros sąrašas, santraukos, anotacijos ir priedai.

1. PELNINGUMO IR PROGNOZAVIMO LITERATŪROS ANALIZĖ

Įmonės, nuolat veikiamos vis didėjančios konkurencijos, siekia atlaikyti rinkų spaudimą ir išlikti didinant veiklos efektyvumą. Žodis efektyvumas yra kilęs iš lotynų kalbos žodžio „efficientia“. Bandymas išsiaškinti šio žodžio reikšmę, atskleidė, kad tai žodis, apibūdinantis veiksmingumą, duodantį geriausius rezultatus (Poskart, 2014). Efektyvumas yra matas, kuriuo remiantis galima atlikti įmonės esamos finansinės būklės analizę, atskleisti papildomus rezervus ir nustatyti veiklos vystymo galimybes (Aniulytė, 2010). Efektyvumo sąvoka labai plačiai naudojama mokslinėje literatūroje ir ji yra neatsiejama ekonomikos mokslų dalis. Pasak britų politiko ir autoriaus Benjamino Disraelio, ekonomika gali būti tik ten, kur yra efektyvumas. Galima teigti, kas šis teiginys yra hiperbolizuotas, tačiau negalima nuginčyti to fakto, kad efektyvumas labai svarbi ekonomikos sąvoka, todėl jai yra suteikiamas vis didesnis dėmesys (Curtis & Irvine, 2020). Tai rodiklis, rodantis kaip įmonė savo veikloje naudoja turimus finansinius išteklius bei minimizuoja išlaidas (Čingienė, 2014). Literatūroje autoriai efektyvumą sieja su tokiomis sąvokomis kaip pelningumas, likvidumas, produktyvumas ar našumas (Baliukonis ir Čiarnienė, 2014).

Atliekant įmonės pelno ir pelningumo rodiklių analizę, nagrinėjami tokie rodikliai kaip trumpalaikio ir ilgalaikio turto panaudojimo efektyvumo, kapitalo rinkos rodikliai. Finansinė analizė yra vienas dažniausiai naudojamų būdų tiriant ūkinę veiklą. Todėl siekiant įvertinti kokia yra ir bus įmonės finansinė būklė, numatyti įmonės tęstinumo galimybes atliekama finansinė analizė (Mackevičius, 2008). Ne veltui pagrindinis finansinės analizės tikslas yra suteikti įmonės vadovybei informacijos apie jų valdymo sprendimus, padėti priimti juos tinkamus ir gerinančius įmonės veiklos rodiklius. Finansinės analizės metu yra nagrinėjami finansinių ataskaitų duomenys, aiškinama informacija, apibendrinama įmonės vykdoma veikla ir numatomos tolimesnės įmonės organizacijos galimybės (Mackevičius, Poškaitė ir Villis, 2011).

Šiuolaikinis verslas gyvuoja ypač dinamiškomis ir konkurencingomis sąlygomis. Ne paslaptis, kad dėl šios priežasties nemaža dalis įmonių susiduria su blogėjančia finansine padėtimi (Savickienė ir Baliūnienė, 2021). Konkurencingomis rinkos sąlygomis ypatingai svarbi įmonės veiklos gautų rezultatų kontrolė ir vertinimo sistema, kuri padėtų vadovams tiksliai įvertinti verslo riziką ir priimti tikslingus valdymo sprendimus. Nuolatinis rezervų ieškojimas, naujų produktų ir paslaugų kūrimas, technologijų diegimas ir valdymo metodų tobulinimas yra principai, kurie lemia sėkmingą įmonės konkuravimą rinkoje (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Finansinės analizės organizavimas gali apimti įmonės viduje atliekamą analizę ir išorinių vartotojų daromą įmonių finansinę analizę. Vidinę finansinę analizę atlieka įmonės darbuotojai, kurie vykdo įmonės planavimą ir organizavimą: buhalteris, finansininkas, vidaus auditorius, padalinių vadovai. Tuo tarpu išorinės finansinės analizės atlikėjai yra: konsultacinė įmonė, audito įmonė, kreditoriai ir potencialūs investuotojai. Neabejojama, kad organizuojant finansinę analizę,

reikia atsižvelgti į įmonės dydį, organizacinę strukūrą bei tikslus (Galinienė, 2015). Vienas iš svarbiausių finansų analizės uždavinių yra informacijos rinkimas ir sisteminimas. Finansinėse ataskaitose yra daugybė informacijos, tačiau apibendrinti ją nėra paprasta. Finansinius duomenis analitikai analizuoja, vertindami įvairius finansinius rodiklius. Finansinių rodiklių analizavimas, padeda analitikams palyginti įmonės vykdomos veiklos rezultatus su konkurentais (Brealey, Myers & Allen, 2020). Atliekant finansinių rodiklių vertinimą, skaičiuojami pelningumo rodikliai, kurių analizė yra svarbi tiek įmonei, tiek jos savininkams (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014).

1.1. Pelningumo samprata

Pelno ir pelningumo rodikliai yra vieni svarbiausių įmonei. Rinkoje įmonės vertė auga stebint pelno didėjimo tendencijas (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Pasak Žaptoriaus (2015), „pelnas – skirtumas, atsirandantis tuomet, kai įmonės bendrosios pajamos yra didesnės už bendrąsias ataskaitinio laikotarpio sąnaudas“. Pelnas yra neatsiejama kiekvienos įmonės dalis, tai vienas svarbiausių įmonės veiklos rodiklių. Įmonės akcininkams yra labai svarbus įmonės rinkos vertės augimas, nes į verslą jie investuoja lėšas tikėdamiesi grąžos. Pelno reikia ir įmonei, siekiant plėsti ir tobulinti jos veiklą. Ypač dabar, šiuolaikiškai konkurencinėmis rinkos sąlygomis, įmonės turėtų generuoti didesnį pelną. Pelningai dirbančiai įmonei atsiveria nemažai durų: ji gali imti investuoti uždirbtą pelną į naujos produkcijos gamybą, naujų paslaugų teikimą, kas padėtų didinti savo konkurencingumą (Nguyen, 2019). Vienas žinomiausių Lietuvos finansų mokslininkų Vladas Jurgutis, vertindamas pelno reikšmę, teigė, kad jeigu „įmonė per eilę metų neduoda pelno, tai reikia manyti, kad įmonė yra arba kraštui visai nereikalinga, arba blogai tvarkoma“ (Mackevičius ir Savickas, 2014). Savaime suprantama, jog kiekvienos įmonės pagrindinis ekonominės-finansinės veiklos rezultatas yra pelnas. Žinoma, kad absoliutaus pelno dydžio nepakanka siekiant įvertinti įmonės veiklos efektyvumą. Dviejų skirtingų įmonių, uždirbančių tą patį pelną, vertinimas gali išsiskirti, vertinant jų gamybinės ar komercinės veiklos efektyvumą. Dėl šios priežasties, siekiant išsiaiškinti įmonės veiklos efektyvumą, būtina vertinti pelningumo rodiklius (Gronskas, 2008). Pelningumą skirtingi autoriai įvardija įvairiai, vieni – pelno lygiu, o kiti – pelno marža (van den Berg, van Marrewijk & Tamminen, 2018). Pelningumo sąvoka labai plačiai naudojama mokslinėje literatūroje ir ji yra dalis, kuri negali būti atskirta nuo ekonomikos mokslo.

Pelningumas aiškinamas kaip įmonės finansinės veiklos rezultatyvumas, reiškiamas pelno ir tam tikros įmonės veiklos rodiklio santykiu. Remiantis pelningumo rodikliais galima įvertinti galutinius įmonės veiklos rezultatus ir nustatyti, kokia nauda laukia investuotojų ir akcininkų, kurie rizikuoja įdėdami savo pajamas į įmonę (Rutkowska-Ziarko, 2015). Besivystančiame pasaulyje, kuriame nuolat auga įmonių ne tik finansinis, bet ir techninis pajėgumas, labai svarbu atlikti pelningumo vertinimą, nes tai suteikia įmonėms informacijos apie jos rodiklių gerinimo galimybes. Šiuolaikinėje visuomenėje ūkio

subjektui yra labai svarbu išlikti pelningam, nes tai lemia, ar įmonė užims rinkos dalį, kovodama su savo konkurentais. Dėl šios priežasties šiai ekonominei kategorijai daug dėmesio skiria ir mokslininkai, ir praktikai. Pelningumo sąvoka yra labai plačiai paplitusi tarp visų sričių atstovų: ekonomistų, politikų, inžinierių, verslininkų ir kt. (Škėlaitė ir Mačiulytė-Šniukienė, 2019). Pelningumo rodikliai suteikia galimybę analitikams įvertinti įmonės pelną, atsižvelgiant į pardavimo lygį, turto lygį ar savininkų investicijas. Savininkai, kreditoriai ir vadovybė didelį dėmesį skiria pelno didinimui, nes rinkoje pajamos užima svarbią vietą. Skaičiuojant pelningumo rodiklius atliekama įmonės finansinė analizė, pagrindžiama verslo strategija ir parengiama prognozė ateinančiams laikotarpiams (Gitman & Zutter, 2015).

Siekiant atskleisti įmonės gebėjimą priimti finansavimo ir investicinius sprendimus, bei nustatyti kaip efektyviai įmonėje uždirbamas pelnas, būtina skaičiuoti pelningumo rodiklius (Dzikevičius ir Jonaitienė, 2015). Dažniausiai pelningumas suprantamas kaip pelno santykis su turtu, kapitalu ar pajamomis. Užsienio ir Lietuvos autoriai pelningumo sąvoką interpretuojama įvairiai (žr. 1 lent.).

1 lentelė. Pelningumo sąvokos apibrėžimas

Autorius	Apibrėžimas
Bagdanavičius, Stankevičius ir Lukoševičius (1999)	Pelningumas – vienas įmonės turto, kapitalų, aktyvų, finansavimo šaltinių panaudojimo efektyvumo rodiklių.
Juozaitienė (2000)	Pelningumas yra rodiklis, parodantis, kokį pelną uždirba akcininkų investuoti pinigai.
Zinkevičienė (2004)	Pelningumas yra potencialas, kuris projektuoja, kas vyks rytoj.
Skujienė (2008)	Pelningumo rodikliai parodo bendrą likvidumo, turto valdymo ir skolų valdymo poveikį įmonės veiklos rezultatams.
Khan (2012)	Pelningumas – tai finansiniai rodikliai, kurie yra naudojami siekiant įvertinti verslo gebėjimą generuoti pajamas, palyginti su sąnaudomis, patirtomis per tam tikrą laiką.
Sheng (2016)	Pelningumas atspindi įmonės gebėjimą uždirbti pelną naudojant turimas lėšas ar kapitalą.
Abdul Aziz (2017)	Pelningumas reiškia įmonės gebėjimą generuoti pelną iš investuotų lėšų.

Šaltinis: parengta autorės.

Išnagrinėjus tiek Lietuvos, tiek užsienio mokslininkų publikuotas pelningumo sąvokas, galima pastebėti, kad tarp pateiktų apibrėžimų yra vienas bendras bruožas, sujungiantis visas sąvokas, tai kad pelningumas parodo įmonės veiklos efektyvumą ir yra svarbus įmonės plėtrai ir darniam vystymuisi. Grąža, kurią gauna įmonė pagal savo dydį – taip pelningumas apibūdinamas Ekonomikos terminų žodyne (Pass, Lowes & Davies, 1997). Šis sąvokos paaiškinimas rodo, kad pelningumą galima įvertinti,

kaip pelno dalį, tenkančią tam tikram turto ar kapitalo vertės vienetui: pardavimo eurui, nuosavo kapitalo eurui ir pan.

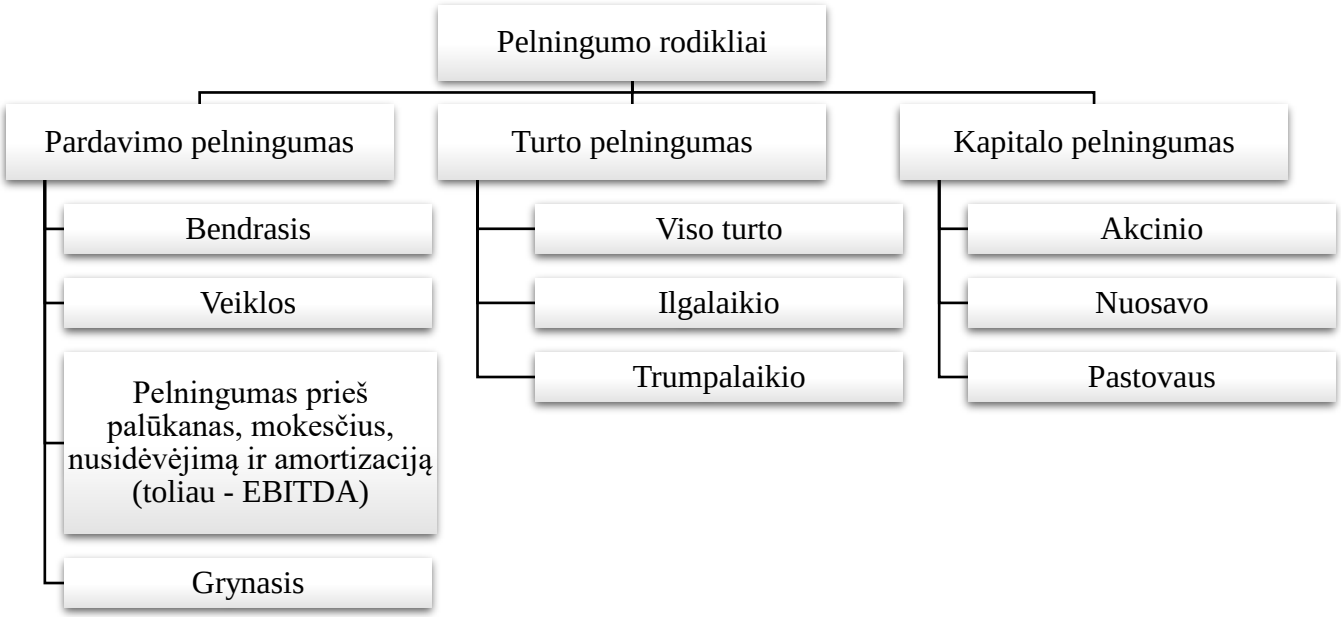
Tarp įmonės pelningumo ir finansinių sunkumų tikimybės yra glaudus ryšys. Tai reiškia, kad didesnis įmonės pelningumas mažina tikimybę, jog ji nesugebės vykdyti savo įsipareigojimų (Cole, 2013). Galima teigti, jog pelningumo didinimas yra aktualus visoms įmonėms, neatsižvelgiant į įmonės dydį ar jos vykdomą veiklą. Kadangi tai yra veiklos vertinimo matas, kuris parodo skirtingų informacijos vartotojų – darbuotojų, savininkų, kreditorių ir kitų, galimą gauti naudą. Įmonėms, siekiančioms savo finansinius rodiklius nukreipti pelninga kryptimi, privaloma nuolat analizuoti pelningumo rodiklius, taikyti metodus jo didinimui ir numatyti tobulėjimo galimybes (Gudaitis ir Žagūnytė, 2013).

Apibendrinant galima teigti, kad pateikti finansinių ataskaitų absoliutūs dydžiai neatskleidžia realaus įmonės veiklos rezultato, tačiau pelningumo rodikliai gali padėti suformuoti tikslingesnį vaizdą. Tiek Lietuvos, tiek užsienio autoriai pateikia skirtingas pelningumo sąvokos interpretacijas, tačiau jo esme galima laikyti, kad pelningumas yra pelno dalis, tenkanti tam tikram pardavimų, turto ar kapitalo vertės vienetui. Autoriai nagrinėjantys pelningumą supranta jo reikšmę ir būtinumą organizacijoms, kurios siekia būti rinkos lyderėmis, vykdyti savo veiklą be nuostolių ir pasiekti savo užsibrėžtus tikslus.

1.2. Pelningumo rodiklių klasifikacija

Vienas iš ūkinės veiklos analizės tikslų yra ištirti įmonės veiklos pelningumą. Ūkinės veiklos vertinimas gali būti suprantamas kaip procesas, kuriuo vertinama įmonės veikla, panaudojant išteklius, todėl ištekliai turi būti skirstomi taip, kad būtų gaunama maksimali galima gryna nauda juos panaudojant. Siekiant įvertinti įmonių veiklos pelningumą, atskleidžiant jų vidines veiklos plėtros galimybes ir identifikuojant problemas, būtina parengti pelningumo vertinimo rodiklių sistemą. Siekiant atlikti įmonės pelningumo vertinimą, reikia pradėti nuo rodiklių nustatymo – tai padėtų sudaryti sąlygas pilnai įvertinti įmonės veiklos pelningumą (Mackevičius ir Valkauskas, 2012).

Suprantama, kad pelno pasikeitimai yra svarbūs kiekvienai įmonei, nes tai rodiklis nuo kurio priklauso įmonės plėtra bei dividendų kaupimas. Visgi įmonės efektyvumui tinkamesni naudoti santykiniai dydžiai, nes jų nagrinėjimas apima daugiau veiksnių. Įvertinus pelningumo rodiklius nustatoma, kokią naudą gaus akcininkai ir investuotojai. Įmonės veiklos pelningumo rodikliai yra laikomi svarbiausiais, nes jie parodo grąžos normą įmonės investicijoms (Mathuva, 2010). Ši finansinės analizės dalis orientuota į įmonės pelno šaltinius ir lygius bei apima pelningumo faktorių, įtakos nustatymą ir vertinimą. Dažniausiai pelningumo rodikliai yra lyginami su praėjusių metų gautais rezultatais, šakos vidutiniais rodikliais bei konkurentų pelningumu (Mackevičius, Giriūnas ir Valkauskas, 2014). Mokslinėje literatūroje pateikiamos trys pelningumo rodiklių grupės (žr. 1 pav.).

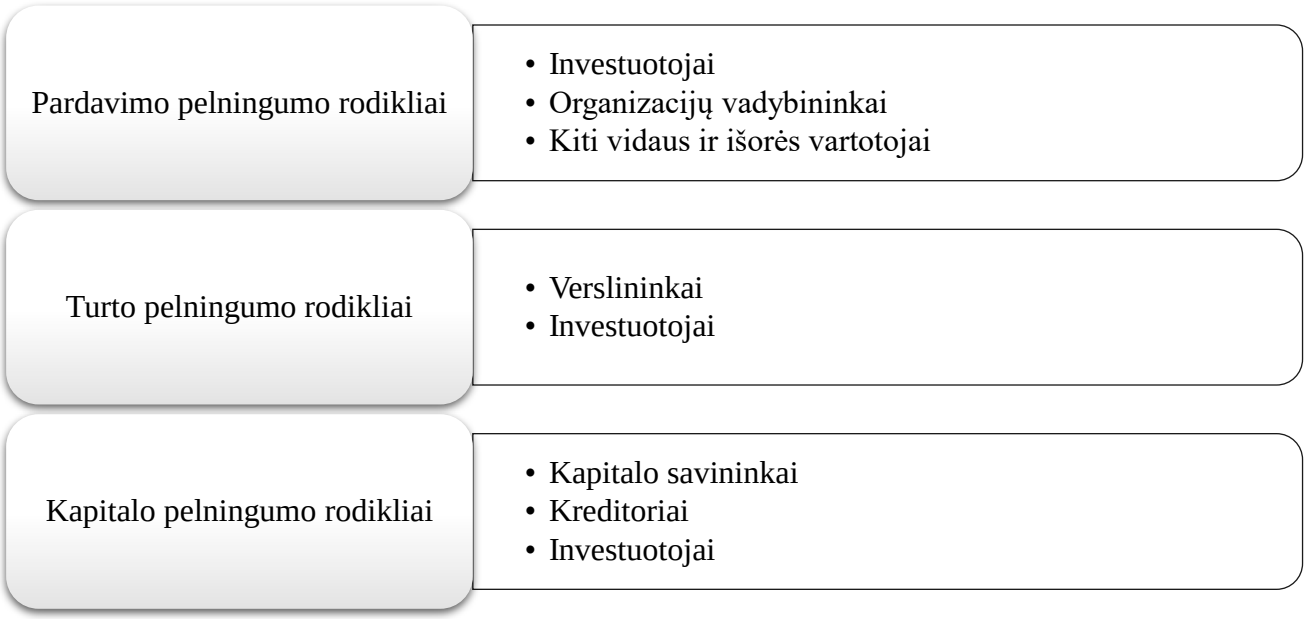

Šaltinis: sudaryta pagal Jakštas ir Kazakevičius, 2018; Savickas, 2019.

1 pav. Pelningumo rodiklių klasifikacija

Kaip matyti iš pateikto paveikslo, pelningumo rodikliai skiriami į tris grupes: pardavimo, turto ir kapitalo. Toks rodiklių klasifikavimas palengvina skaičiavimo metodikos suvokimą, o skirtingiems informacijos vartotojams padeda atsirinkti jiems reikalingą informaciją pagal jų poreikius (Mackevičius, Molienė ir Poškaitė, 2008). Akivaizdu, kad kuo pelningumo rodikliai didesni, tuo geriau yra valdoma įmonės veikla (Bobinaitė ir Juozapavičienė, 2011). Neretai pamirštama paminėti, kad įmonės pelningumas auga lėčiau nei rizikos lygis, kas reiškia, kad pelninga veikla gali būti daug rizikingesnė, kadangi pelnas yra uždirbamas iš investicijų (Rutkauskas, 2007).

Pelningumo rodiklių klasifikavimas yra svarbus informacijos vartotojams, nes jie priklausomai nuo poreikių ir tikslų, domisi ne visais, o tik kai kuriais pelningumo rodikliais. Rodiklių klasifikavimas į atskiras grupes padeda informacijos vartotojams lengviau įsisavinti bei ieškoti sau tinkamos informacijos, tirti tik tuos rodiklius, kuriais jie domisi (žr. 2 pav.). Pardavimo pelningumo rodikliai yra įrankis, kuris padeda įvertinti pardavimo proceso pelningumą vidaus ir išorės vartotojams, bei jais remiantis galima priimti sprendimus pelningumo didinimui. Turto pelningumo rodikliai pagelbėja savininkams vertinant turto naudojimo racionalumą. Kapitalo pelningumo rodikliai padeda nuspręsti investuotojams, kokie bus dabartinių ir ateinančių investicijų rezultatai bei parodo pelningumą, įvertinant įmonės vykdomos veiklos finansavimo šaltinius.

Šaltinis: sudaryta pagal Savickas, 2019.

2 pav. Pelningumo rodikliais suinteresuoti asmenys

Iš pateikto paveikslo matyti, kad pardavimo pelningumo rodikliais yra suinteresuoti rinkos dalyviai: privatūs investuotojai, nes jie sprendžia, ar ne per didelė rizika priimti investicinius sprendimus, vadybininkai, nes jiems padeda įvertinti veiklos rezultatus ir efektyvumą, tiekėjai, kuriems parodoma, ar įmonė uždirba užtektinai pelno ir turės galimybę atsiskaityti ir kt. Turto pelningumo rodikliai domina visus analitinės informacijos vartotojus, tačiau labiausiai jais suinteresuoti vadovai, nes jie padeda objektyviai įvertinti įmonės veiklą, taip pat ar įmonės turtas valdomas racionaliai, investuotojams turto pelningumo rodikliai suteikia informacijos apie naudojamo turto efektyvumą ir tinkamą jo sandėliavimą. Kapitalo pelningumo rodikliai padeda nustatyti investicijų naudojimo efektyvumą bei gebėjimą uždirbti dividendų, todėl jais domisi kreditoriai, kapitalo savininkai bei investuotojai (van den Berg et al., 2018).

Pelningumo rodikliai labiausiai naudingi tada, kai naudojami lyginti įmonei su kitomis, panašią veiklą vykdančiomis bendrovėmis, taip pat lyginti rodiklius su praėjusio laikotarpio reikšmėmis. Įmonės finansiniai rezultatai yra laikomi gerais, kai lyginant su praėjusio laikotarpio duomenimis, arba su konkurentais, reikšmė yra didesnė (Hayes, 2021). Pelningumo rodiklių analizė turi būti atliekama nuosekliai – pradedama nuo rodiklio reikšmės apskaičiavimo, o tada nustatomi veiksniai, kurie turėjo įtakos rodiklio dydžiui ir pokyčiui. Tam kad būtų galima ištirti įmonės pelningumo rodiklius, naudojami finansinės atskaitomybės: balanso, pelno (nuostolių) ataskaitos duomenys, tačiau informacijos apie veiksnių įtaką šiam rodikliui, suteikia valdymo apskaitos duomenys. Dažniausiai atliekant pelningumo analizę, pradeda skaičiuoti ir vertinti pardavimo pelningumo rodiklius (Masztalerz, 2019).

1.2.1. Pardavimo pelningumo rodikliai

Pardavimo pelningumo rodiklių augimas signalizuoja, kad įmonė yra pritaikiusi teisingas kainas ir turi puikią orientacijos sistemą, konkuruojant su kitomis panašias prekes ar paslaugas siūlančiomis įmonėmis. Yra išskiriami keturi pardavimo pelningumo rodikliai (žr. 2 lent.). Tačiau literatūroje teigiama, kad pagrindiniai yra bendrojo ir grynojo pardavimo pelningumo rodikliai. Kaip buvo minėta anksčiau, pelningumo rodiklių klasifikavimas palengvina skaičiavimo metodikos suvokimą, nes yra žinoma, kad visi pardavimo pelningumo rodikliai yra skaičiuojami pelną dalijant iš pardavimo pajamų.

2 lentelė. Pardavimo pelningumo rodikliai

Rodikliai	Rodiklio reišmė
Bendrasis pardavimo pelningumas	Rodo, kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų vienetui.
Veiklos pelningumas	Rodo, kiek veiklos pelno tenka vienam pardavimo pajamų vienetui.
EBITDA pelningumas	Rodo, kiek pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą tenka vienam pardavimo pajamų vienetui.
Grynasis pardavimo pelningumas	Rodo, kiek grynojo pelno tenka vienam pardavimo pajamų vienetui.

Šaltinis: sudaryta pagal Jakštas ir Kazakevičius, 2018; Gitman & Zutter, 2015; Savickas, 2019.

Bendrasis pardavimo pelningumas yra vienas iš svarbiausių pelningumo rodiklių, kuris rodo, kiek pelno uždirba vienas pardavimų arba savikainos piniginis vienetas. Tai rodiklis, rodantis, ar įmonė sugeba parduoti savo pagamintą produkciją brangiau nei buvo jos savikaina (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Svarbu, kad šis rodiklis visada būtų teigiamas ir kuo didesnis, nes tai atskleidžia, jog įmonės vykdoma veikla yra pelninga ir įmonė galės padengti savo veiklos ir finansavimo išlaidas. Bendrojo pardavimo pelningumo rodiklio kitimo ribos yra nuo 10 iki 35 proc. Tai reiškia, kad jeigu rodiklis yra mažesnis nei 10 proc., tai įmonė negali padengti ūkininkavimo išlaidų, o jeigu didesnis nei 35 proc. – tai gamybos pelningumas yra didelis. Iš bendrojo pardavimo pelningumo rodiklio galima spręsti, ar skirtumas tarp parduotų prekių kainų ir gamybos sąnaudų yra pakankamas. Bendrojo pardavimo pelningumo didėjimas rodo kaip augo produkcijos gamybos efektyvumas (Skujienė, 2008). Kadangi bendrasis pardavimo pelningumas yra neigiamai veikiamas veiklos sąnaudų, todėl jis nėra galutinius įmonės veiklos rezultatus apibendrinantis rodiklis, priešingai nei grynasis pardavimo pelningumas (Savickas, 2019).

Veiklos pelningumo rodikliai – veiklos pelno ir pardavimo pajamų santykis, kuriame atsižvelgiama į laikotarpio nusidėvėjimo sąnaudas ir palyginamas gautas pelnas prieš palūkanas ir mokesčius su pardavimais. Tai rodiklis, parodantis įmonės vadovų gebėjimą kontroliuoti pajamas. Tai

rodiklis priklausantis nuo pardavimo pajamų, savikainos bei įmonės gebėjimo valdyti veiklos sąnaudas. Įmonė turi nuolat stebėti savo administracines ir pardavimo sąnaudas, nes šis rodiklis priklauso nuo jų. Veiklos sąnaudas svarbu lyginti su konkurentų ir ieškoti rezervų joms mažinti. Jeigu rodiklis mažesnis nei 5 proc., tai jis laikomas nepatenkinamu. Teigiama, kad veiklos pelningumas atskleidžia, kaip vadovai geba kontroliuoti bendrąsias ir administracines veiklos sąnaudas bei kaip įmonė veikė, nepriklausomai nuo mokesčių ir nusidėvėjimo apskaitos. Literatūroje nurodoma, kad veiklos pelningumo rodiklis turėtų būti vertinamas remiantis pardavimo pajamų ir bendrojo pelno pokyčiais (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Nors veiklos pelningumas geriausiai atskleidžia įmonės valdymo efektyvumą, tačiau jis turi ir savo trūkumą – tai rodiklis, kurio taikyme nėra atsižvelgiama į finansinės ir investicinės veiklos rezultatus, o pastarieji gali turėti didelę reikšmė apmokestinamajam pelnui ir pelno mokesčiui (Savickas, 2019).

EBITDA pelningumas yra rodiklis, apibūdinantis įmonės finansinės, investicinės ir kitos veiklos efektyvumą. Šis rodiklis suteikia galimybes vertinti įmonės veiklos pelningumą su konkurentais. Jo dėka galima vertinti įmonės vykdomos veiklos pinigų srautų pelningumą. Rodiklis vertinamas geriau, kai jo reikšmė yra didesnė. Be viso to, tai yra rodiklis, teikiantis informaciją apie įmonės galimybes atsiskaityti su tiekėjais bei kreditoriais. EBITDA pelningumas yra rodiklis, rodantis įmonės gebėjimą apmokėti skolas ir sumokėti pelno mokestį bei vykdyti pagrindinę įmonės veiklą. Kuo rodiklis didesnis, tuo aukštesnis įmonės pelningumas. Jei rodiklis mažesnis nei 10 proc. – laikomas problematišku (Liaubienė ir Martirosianienė, 2008).

Grynasis pardavimo pelningumas pateikia informaciją, kiek pelno gaunama iš kiekvieno pardavimo vieneto. Grynojo pardavimo pelningumas – rodiklis, rodantis pardavimo pelningumą įvertinus visas uždirbtas pajamas ir joms gauti patirtas išlaidas. Rodiklio kitimo ribos yra nuo 5 proc. iki 25 proc., tai reiškia, kad jeigu rodiklis yra didesnis nei 25 proc., tai jis vertinamas labai gerai, jei didesnis nei 10 proc. – gerai, patenkinamai, jei yra mažesnis nei 5 proc. ir neigiamai, jei rodiklis yra neigiamas. Grynasis pardavimų pelningumas yra vienas svarbiausių rodiklių, kurio pagrindu yra atliekama gilesnė įmonės veiklos efektyvumo analizė, leidžianti išsiaiškinti veiksnių įtaką tiriamiems reiškiniams. Ekonomikoje, siekiant įvertinti galutinį įmonės vykdomos veiklos pelningumą bei nustatyti, kiek grynojo pelno uždirbo pardavimo pajamų vienetas, būtina skaičiuoti grynąjį pardavimo pelningumą. Grynojo pelningumo mažėjimas signalizuoja, kad smunka prekių konkurencingumas rinkoje ir reikia diegti inovacijų. Verslo rūšis, vadybos lygis, kainų politika, sąnaudų strūktūra – veiksniai nuo kurių priklauso grynasis pardavimo pelningumas. Todėl jeigu įmonės grynasis pelningumas yra mažas, tai reiktų sunerimti dėl vadovų gebėjimo priimti teisingus sprendimus, tinkamos prekių kainų politikos ir t.t. Tuo tarpu aukšti grynojo pelningumo rezultatai parodo, jog įmonė rinkoje veikia stabiliai ir tikslingai (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014).

Visi pardavimo pelningumo rodikliai yra skaičiuojami naudojantis duomenimis iš pelno (nuostolių) ataskaitos. Visų pardavimo rodiklių pelningumo skaičiavimas yra paremtas gaunamu pelnu.

1.2.2. Turto pelningumo rodikliai

Turto pelningumo rodikliai naudojami siekiant įvertinti trumpalaikio ir ilgalaikio turto naudojimo efektyvumą, įmonės vadovybės gebėjimą jį kontroliuoti ir valdyti. Skaičiuojant turto pelningumo rodiklius dažniausiai palūkanos ir mokesčiai nėra įtraukiami į pelną. Taigi turto pelningumui neturi įtakos finansinė įmonės veikla, nes vertinama tik gamybinė – ūkinė veikla. Turto pelningumo rodiklis laikomas patikimu tik tada, kai įmonė turi daug turto ir jį intensyviai naudoja. Visi turto pelningumo rodikliai skaičiuojami grynąjį pelną dalijant iš atitinkamo turto (žr. 3 lent.).

3 lentelė. Turto pelningumo rodikliai

Rodikliai	Rodiklio reikšmė
Viso turto pelningumas	Rodo, kiek grynojo pelno tenka vienam turto eurui.
Ilgalaikio turto pelningumas	Rodo, kiek grynojo pelno tenka vienam ilgalaikio turto eurui.
Trumpalaikio turto pelningumas	Rodo, kiek grynojo pelno tenka vienam trumpalaikio turto eurui.

Šaltinis: sudaryta pagal Jakštas ir Kazakevičius, 2018; Gitman & Zutter, 2015; Savickas, 2019.

Turto pelningumas yra priemonė, kuri parodo, kaip efektyviai įmonės turtas naudojamas pelnui gauti. Negalima nepaminėti, kad verslininkai įmonės padalinių darbą vertina, remiantis turto pelningumo rodikliais. Kadangi kiekvienas įmonės padalinys naudojasi antriniais ištekliais ir prisideda prie galutinio įmonės veiklos rezultato. Taigi galima teigti, kad turto pelningumo rodikliai yra naudingi ne tik vertinant įmonės veiklos pelningumą, bet ir jos padalinių pelningumą (Hargrave, 2021). Šio rodiklio kitimo riba yra nuo 5 proc. iki 20 proc. Kuo turto pelningumo rodiklis didesnis, tuo įmonė efektyviau naudoja savo turtą. Labai gerai turto pelningumas vertinamas, kai pasiekiamas didesnis nei 20 proc. rezultatas, gerai, kai pasiekiamas didesnis nei 15 proc., o patenkinamai, kai pasiekiamas didesnis nei 8 proc. lygis. Tokiu atveju, jei turto pelningumo rodiklis yra mažesnis nei 8 proc., tai rodiklį reikėtų vertinti nepatenkinamai, o blogai – kai rodiklis yra neigiamas (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014).

Skaičiuojant turto pelningumo rodiklius vietoj balansinės finansinių metų vertės gali būti imama ir vidutinė turto vertė, kuri apskaičiuojama naudojant aritmetinio arba chronologinio vidurkio formules. Šis skaičiavimo metodas dažniausiai taikomas tokiose įmonėse, kuriose patiriama nemažai turto svyravimų. Tarp grynojo pelno ir turto pelningumo yra tiesioginė sąsaja, tai reiškia, kad grynajam pelnui didėjant, didėja įmonės turto pelningumas, ir atvirkščiai. Tuo tarpu turto pelningumą ir turto vertę sieja atvirkštinis ryšys, tai reiškia, kad mažėjant turto vertei, didėja pelningumas, ir atvirkščiai.

Turto pelningumo rodiklis rodo, kiek piniginių vienetų grynojo pelno uždirba vienas turto piniginis vienetas. Analitinės informacijos vartotojai nuolat vertina turto pelningumo rodiklius, siekiant nustatyti turto panaudojimo efektyvumą. Be analitinės informacijos vartotojų, turto pelningumo rodikliais domisi ir įmonės vadovybė, nes tai atskleidžia jų gebėjimą racionaliai valdyti ir paskirstyti turtą (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014).

Turto pelningumo rodiklius galima apskaičiuoti remiantis balansu bei pelno (nuostolių) ataskaita.

1.2.3. Kapitalo pelningumo rodikliai

Finansinės veiklos efektyvumą objektyviausiai atskleidžia kapitalo pelningumo rodikliai. Kadangi analizuojant šiuos rodiklius yra atsižvelgiama į įmonės veiklos finansavimo šaltinius. Kapitalo pelningumo rodikliais labiausiai suinteresuoti investuotojai, nes jais remiantis nutatomas investicijų pelningumas ir perspektyvos uždirbti dividendus. Kapitalo pelningumo rodiklių dėka investuotojai priima sprendimą – pirkti ar parduoti vertybinius popierius (Mackevičius ir kt., 2011). Kapitalo pelningumo rodikliai skaičiuojami pagal paprastą formulę, t.y. grynąjį pelną dalijant iš tam tikro kapitalo, remiantis balansu bei pelno (nuostolių) ataskaita (žr. 4 lent.).

4 lentelė. Kapitalo pelningumo rodikliai

Rodikliai	Rodiklio reikšmė
Akcinio kapitalo	Rodo, kiek įmonė gavo grynojo pelno akcininkų investicijų vienam eurui.
Nuosavo kapitalo	Rodo, kiek grynojo pelno tenka vienam nuosavo kapitalo eurui.
Pastovaus kapitalo	Rodo, kaip vadovai sugeba panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus.

Šaltinis: sudaryta pagal Jakštas ir Kazakevičius, 2018; Gitman & Zutter, 2015; Savickas, 2019.

Akcinio kapitalo pelningumo dėka galima sužinoti, kiek pelno įmonė uždirba iš akcininkų investuotų pinigų. Šiuo rodikliu yra matuojamas paprastųjų akcijų savininkų investicijų pelningumas. Yra teigiama, kad įmonės padėtis yra vertinama neigiamai, jeigu ilgalakių kreditų palūkanų norma viršija akcinio kapitalo pelningumą (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Kuo akcinio kapitalo pelningumas didesnis, tuo geriau, nes tai reiškia, kad įmonei sekasi generuoti pajamas ir kad investuotas kapitalas naudojamas efektyviai. Akcininkams reikėtų sunerimti, jei akcinio kapitalo pelningumo reikšmė yra maža, nes tai yra signalas, kad akcininkų į verslą įdėti pinigai yra naudojami ne pagal paskirtį ir išleidžiami nedidinat pardavimo pajamų (Kenton, 2021).

Pagrindiniai įmonės veiklos dalyviai yra savininkai, todėl jų investuoto kapitalo gražą ir gebėjimą iš investicijų generuoti pelną atspinti nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Naudojant nuosavo kapitalo pelningumo rodiklį, galima išsiaiškinti, kiek savininkų investuotas

piniginis vienetas genetuoja pelno. Šio rodiklio dėka galima įvertinti įmonės vadovybės efektyvumą naudojant investuotą kapitalą, tai reiškia, jog galima nustatyti ar iš nuosavo kapitalo buvo uždirbtas pakankamas pelnas, ar nebuvo geriau investuoti kapitalo į kitą sritį, kurį uždirbtų daugiau grynųjų pajamų (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014).

Nuosavo kapitalo pelningumas nustato lėšų, kurias akcininkai investavo į įmonę, grąžos normą. Įmonės savininkai ir akcininkai yra labai suinteresuoti nuosavo kapitalo pelningumo rodikliais, nes jis rodo, ar įmonės uždirbtas pelnas kompensuoja akcininko riziką (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Šis rodiklis atspindi įmonės viduje priimtų finansų valdymo sprendimų poveikį savininko investicijų pelningumui. Dažniausiai įmonės renkasi skaičiuoti šio kapitalo pelningumą. Šis rodiklis vertinamas blogai, jei jis yra neigiamas, laikomas nepatenkinamu, jei jis yra mažesnis nei 10 proc., vertinamas gerai, jei jis yra didesnis nei 20 proc. ir labai gerai, jei jis yra didesnis nei 30 proc. Kuo didesnį pelną įmonė gauna kasmet, tuo labiau didėja nuosavo kapitalo pelningumas (Rutkowska-Ziarko, 2015).

Pastovaus kapitalo pelningumas yra priemonė, rodanti, kaip efektyviai į įmonę investuotas kapitalas yra naudojamas grąžai generuoti. Žinoma, kad įmonė, vykdydama savo veiklą, ją finansuoja ne tik iš nuosavo kapitalo, bet ir skolinto, pagrįstu ilgalaikiais įsipareigojimais, jų visuma yra vadinama pastoviu kapitalu. Pastovaus kapitalo pelningumas atskleidžia, kaip buvo panaudotas nuosavas kapitalas ir ilgalaikiai įsipareigojimai, remiantis vadovų sprendimais, taip pat parodo įmonės vystymosi lygį. Šį rodiklį plačiai nagrinėja vadovai, kreditoriai, akcininkai, finansinės institucijos, nes jis objektyviausiai parodo įmonės finansinę būklę (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014).

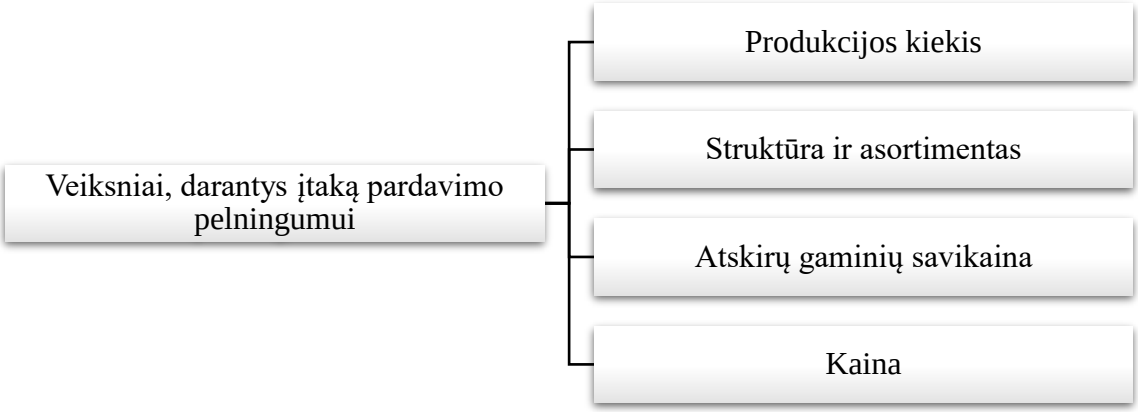
Apibendrinant galima teigti, kad pelningumo rodikliai yra skirstomi į tris grupes: pardavimo, turto bei kapitalo pelningumą. Negalima išskirti, kuris iš jų yra svarbiausias, nes skirtingi informacijos vartotojai, pasirenka jiems aktualius pelningumo rodiklius. Pardavimo pelningumo rodikliais labiausiai domisi investuotojai, tiekėjai ir vadybininkai. Turto pelningumo rodikliai labiausiai domina vadovus. Kapitalo pelningumo rodikliai įdomiausi kapitalo savininkams, kreditoriams ir investuotojams. Turto ir kapitalo pelningumas turi bendrą savybę – rodikliams skaičiuoti yra naudojamos balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos, kai tuo tarpu pardavimo pelningumui naudojama tik viena iš jų – pelno (nuostolių) ataskaita. Nuolat stebint, analizuojant bei lyginant pelningumo rodiklius su vidutiniais šakos rodikliais arba su panašia veikla besiverčiančių įmonių rodikliais, įmonė gali pasiekti savo finansų valdymo tikslus.

1.3. Pelningumą sąlygojantys veiksniai

Veiklos pelningumo didinimas yra kiekvienos įmonės uždavinys, kuriuo siekiama užimti didelę dalį rinkos. Kaip buvo aptarta anksčiau, pelningumas yra įmonės gebėjimas uždirbti pelną naudojant gamybos veiksnius ir kapitalą. Pelningumo rodiklių analizė padeda įmonei įvertinti, ar yra priimami

teisingi investiciniai ir finansiniai sprendimai (Labonaitė ir Subačienė, 2014). Norint įvertinti ūkinės veiklos pelningumą, prioritetu išlieka veiksnių, lemiančių įmonės veiklą, nustatymas. Aprėpti veiklos pelningumą sąlygojančius veiksnius taip pat sudėtinga dėl jų įvairovės, kaip ir suvokti pelningumo sąvokos įvairialypiškumą. Norint paaiškinti, dėl kokių priežasčių keitėsi įmonės pelningumo rodikliai, būtina atlikti veiksnių analizę. Veiksnių analizė yra procesas, kurio dėka galima parinkti tinkamą, įmonės finansinius rezultatus gerinančią, ateities strategiją (Deksnienė, Rudytė, Šimaitienė ir Šimaitytė, 2007).

Mokslinėje literatūroje didžioji dėmesio dalis yra skiriamas bendrajam bei grynajam pardavimo pelningumui. Visgi vadovams vien apskaičiuoti pelningumo rodiklius nepakanka, nes tai nepadės priimti sprendimo, kaip įmonę valdyti, kokią veiklos sritį rinktis, siekiant geriausio rezultato. Tam reikalinga pardavimo pelningumo kompleksinė analizė, t.y. suderinta finansinių rodiklių, susijusių su pelnu, sistema ir nuoseklus jų tyrimas. Kaip buvo minėta anksčiau, pelnas ir pelningumas yra dvi skirtingos sąvokos, tačiau turinčios ypatingai glaudų ryšį tarpusavyje. Pelningumas yra tiesiogiai priklausomas nuo pelno, tai yra esminis veiksnys, kurio augimas kitiems veiksniams išliekant tokiems pat didina įmonės pelningumą. Dėl šios priežasties, keičiantis pelningumo rodiklio dydžiui svarbu suprasti, kad pokyčiams įtakos gali turėti veikniai lemiantys pelno dydį (žr. 3 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Mackevičius ir kt., 2014; Smolenskienė ir Šivickienė, 2019.

3 pav. Veiksniai, darantys įtaką pardavimo pelningumui

Teigiama, kad produkcijos kiekio didėjimas lemia ir didėjantį pelningumą. Toks veiksnys kaip struktūra ir asortimentas pelningumą lemia per produktų pelningumo požymį, tai reiškia, kad pardavimo pelningumas didėja tuomet, kai padidėja pelningesnių produktų lyginamoji dalis, bei, atvirkščiai, lyginamajai daliai sumažėjus – pelningumas mažėja. Kito veiksnio, t.y. atskirų gaminių savikainos, įtaka pardavimo pelningumui yra atvirkščiai proporcinga, tai reiškia, kad kai didėja produkcijos savikaina – mažėja pelningumas, tuo tarpu savikainai mažėjant, pelningumas – didėja. Ketvirtasis veiksnys – kaina: pelningumas didėja, kai auga kaina ir, atvirkčiai, pelningumas mažėja, kai kaina sumažėja. Visų šių veiksnių analizė yra atliekama retai, nes jai atlikti reikalingi papildomi duomenys, kurie gaunami tik iš

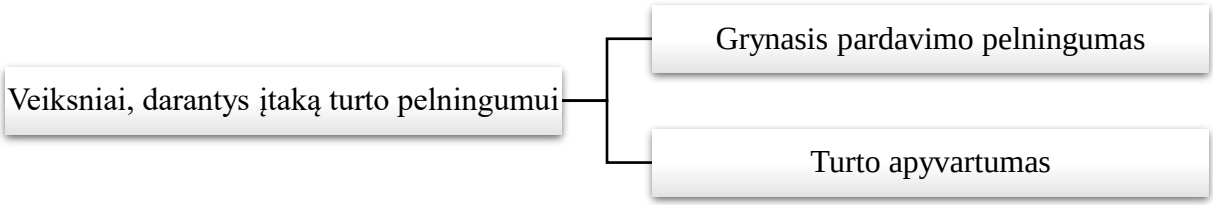
įmonės vidinės apskaitos duomenų. Šiuos veiksnius galima naudoti skaičiuojant ir bendrąjį, ir veiklos pelną bei pelningumą.

Vertinant įmonės gamybos veiklos arba atskirų padalinių pelningumą, ypatingai svarbūs turto pelningumo rodikliai. Skaičiuojant juos turto pelningumo rodikliai yra lyginami su praėjusių laikotarpių duomenimis ir taip nustatomos jo kitimo tendecijos. Išsiaiškinus jas, nustatomi veiksniai, lemiantys turto pelningumo pokyčius. Veiksniai apskaičiuojami turto pelningumo formulės skaitiklį ir vardiklį dauginant iš pardavimo pajamų (žr. (1) formulę).

$$\text{Turto pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas x Pardavimo pajamos}}{\text{Turtas x Pardavimo pajamos}} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \text{x} \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Turtas}} =$$

$$\text{Grynasis pardavimo pelningumas x Turto apyvartumas} \quad (1)$$

Iš tokio formulės išskaidymo matyti, kad turto pelningumą lemia du veiksniai (žr. 4 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Mackevičius ir kt., 2014; Smolenskienė ir Šivickienė, 2019.

4 pav. Veiksniai, darantys įtaką turto pelningumui

Turto pelningumuo lygiui ir jo pasikeitimui turi įtakos grynojo pardavimo pelningumo ir turto apyvartumo pasikeitimas. Turto apyvartumas ir grynasis pardavimo pelningumas daro tiesioginį poveikį turto pelningumo dydžiui, tai reiškia, kad didėjantis grynasis pelningumas ir greitėjantis turto apyvartumas, didina turto pelningumą ir, atvirkščiai, mažėjantis grynasis pelningumas ir lėtėjantis turto apyvartumas, mažina turto pelningumą (Smolenskienė ir Šivickienė, 2019). Turto apyvartumo pasikeitimus lemia pardavimo pajamos ir turto vertė. Mažas turto apyvartumo kitimas siejamas su pardavimų apimties didėjimu, jei pokytis yra didelis, tai dažniausiai tam įtakos turi turto vertės pokytis. Taigi, kuo daugiau produkcijos yra parduodama kiekvienam turto eurui, tuo didesnis įmonės pelningumas.

Vadovams yra svarbūs veiksniai, darantys įtaką turto pelningumo rodikliams, kokie veiksniai padidino ar sumažino turto pelningumą, nes tai padeda užkirsti kelią neigiamam rezultatui bei numatyti pelningumo didinimo būdus. Turto pelningumą lemiančius veiksnius galima pavaizduoti ir schema, kuri vadinama Du Ponto piramidine analize. Joje turto pelningumas išskaidomas į daugiklius, o šie į santykinius rodiklius arba absoliučius rodiklių elementus (žr. 1-ą priedą). Remiantis Du Ponto

piramidine analize yra nustatomi veiksniai, kurie lemia pelningumo pasikeitimą jau pirminėse jo formavimosi stadijoje, o juos nustačius – priimami efektyvūs valdymo sprendimai.

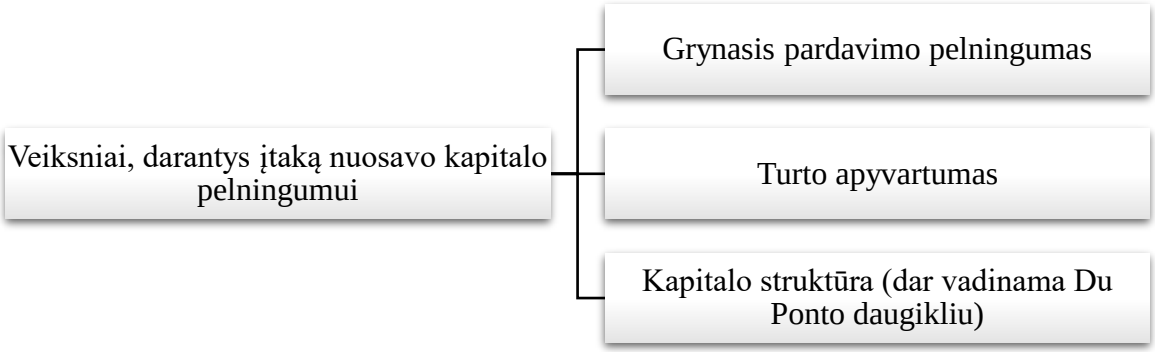
Kapitalo pelningumo rodikliai objektyviausiai parodo nuosavo kapitalo sukurtą pelną ir tam tikru mastu – įmonės vadovybės darbo efektyvumą. Nuosavo kapitalo dydis ir struktūra – veiksniai, nuo kurių priklauso įmonės konkurencingumas rinkoje, verslo plėtra, parduodamų prekių ir suteikiamų paslaugų kiekis (Smolenskienė ir Šivickienė, 2019). Ne tik analizuojant pardavimo ir turto pelningumo rodiklius, bet ir nuosavo kapitalo būtina nustatyti veiksnius, kurie lėmė rodiklių pokyčius. Veiksnius galima apskaičiuoti pagal formulę (žr. (2) formulę).

$$\text{Nuosavo kapitalo pelningumas} = \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} =$$

$$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \text{x} \frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Turtas}} \text{x} \frac{\text{Turtas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} =$$

$$\text{Grynasis pardavimo pelningumas x Turto apyvartumas x Kapitalo struktūra} \quad (2)$$

Iš formulės išskaidymo matyti, kad nuosavo kapitalo pelningumą lemia trys veiksniai (žr. 5 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Mackevičius ir kt., 2014; Smolenskienė ir Šivickienė, 2019.

5 pav. Veiksniai, darantys įtaką nuosavo kapitalo pelningumui

Du Ponto piramidėje (žr. 2-ą priedą) matyti, kad nuosavo kapitalo pelningumą lemia pastovaus kapitalo struktūros pokyčiai. Nuosavą kapitalą taip pat lemia grynasis pardavimo pelningumas ir turto apyvartumas. Tai reiškia, kad išskaidę nuosavo kapitalo pelningumo formulę į sudedamuosius elementus, įmonės vadovai gali atlikti finansinės veiklos įtakos pelningumui kontrolę, stebėti kapitalo struktūros pokyčius ir juos gerinti siekiant didesnio kapitalo pelningumo.

Nuoseklus ir nuolatinis pelningumo rodiklių tyrimas, suteikia įmonei galimybes priimti teisingus sprendimus ir sukurti tokią verslo strategiją, kurią taikant būtų galima gerinti finansinius rodiklius ir užtikrinti įmonės veiklos tęstinumą (Labonaitė ir Subačienė, 2014).

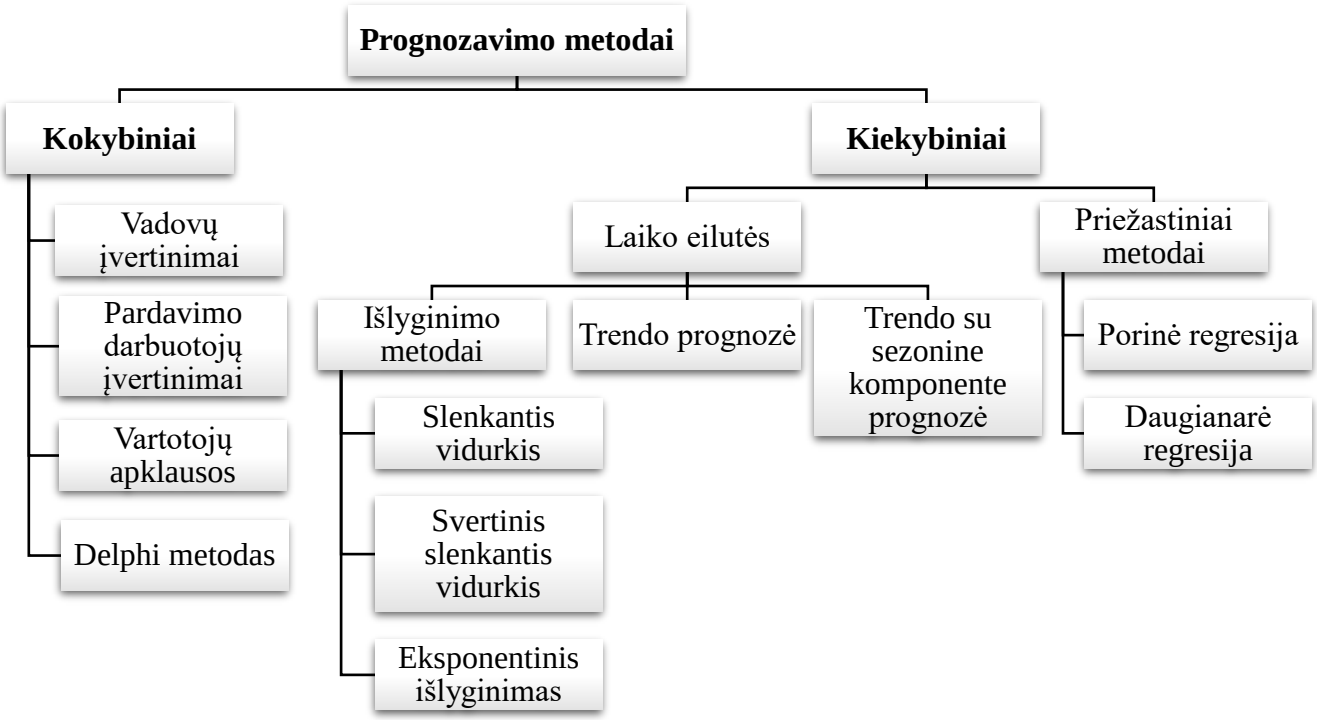
Apibendrinant galima teigti, kad pelningumas rodo įmonės veiklos rezultatus, tačiau neparodo, kokiomis priemonėmis rezultatai buvo pasiekti, todėl išvardinti pelningumo rodikliai privalo būti tiriami nuosekliai, apimant ne tik rodiklių skaičiavimą, jų įvertinimą, bet ir veiksnių, turinčių įtakos

pelningumui, nustatymą. Pardavimo pelningumo rodiklių pokyčiui įtakos turi tie patys veiksniai kaip ir pelnui: produkcijos kiekis, struktūra ir asortimentas, gaminių savikaina ir kaina. Turto pelningumo rodikliui įtakos turi: grynasis pardavimo pelningumas ir turto apyvartumas. Tuo tarpu nuosavo kapitalo pelningumo pokyčius lemia grynasis pardavimo pelningumas, turto apyvartumas ir kapitalo struktūra. Įmonė privalo gebėti operatyviai įvertinti savo išteklių naudojimo efektyvumą, veiklos tęstinumo prielaidas, išsiaiškinti neigiamų pokyčių priežastis ir veiksmingai į jas reaguoti.

1.4. Prognozavimo samprata ir metodai

Kiekvienos organizacijos valdymo sprendimamas svarbiausią reikšmę turi veiklos rezultatų prognozavimas, planavimas ateičiai. Norint nustatyti įmonės ateities plėtros galimybes, neužtenka tik atlikti rezultatų analizę. Naudinga prognozuoti ir ateities rezultatus, nes jie atskleidžia tikėtinus rodiklių pasikeitimus po kelerių metų. Tai yra prevencija, siekiant išvengti netikėtų neigiamų rezultatų (Urbonaitė ir Kvekšienė, 2013).

Literatūroje prognozavimo metodai yra klasifikuojami į dvi grupes – kokybinius ir kiekybinius metodus (žr. 6 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Pabedinskaitė, 2009; Daunytė, 2018; Tuovila, 2020.

6 pav. Prognozavimo metodų klasifikacija

Kiekybiniai prognozavimo metodai grindžiami praėjusių laikotarpių duomenimis. Yra išskiriami trys laiko eilučių prognozavimo metodai: išlyginamasis (slenkančio vidurkio ir eksponentinio išlyginimo), trendo ekstrapoliacija bei trendo ekstrapoliacija, įvertinant sezoninius poveikius. Teigiama,

kad priežastiniai metodai naudojami tada, kai prognozė atliekama remiantis praeities duomenimis, apimančiais kitas laiko eilutes, kurios priklausomos nuo prognozuojamų (Pabedinskaitė, 2009). Kiekybiniai prognozavimo metodai, priešingai nei kokybiniai, naudoja statistinius duomenis, grindžiamus kiekybine informacija ir atmeta ekspertų nuomone (Tuovila, 2020). Iš pateikto paveikslo matyti, kad kokybiniai prognozavimo metodų taikymui yra naudojamos vadovų, pardavimo darbuotojų, vartotojų ir ekspertų apklausomis. Kokybiniai prognozavimo metodai aptarti 5-oje lentelėje.

5 lentelė. Kokybiniai prognozavimo metodai

Metodas	Aprašymas
Vadovų įvertinimai	Metodas, kai prognozuoti būsimų pardavimų kartu susirenka skirtingų įmonės skyrių, susijusių su pardavimais vadovai.
Pardavimų darbuotojų įvertinimai	Prognozavimui naudojamos pardavimų vadybininkų žinios bei patirtis.
Vartotojų apklausos	Metodas, kai prognozė atliekama remiantis vartotojų apklausa.
Delphi metodas	Metodas dažniausiai naudojamas prognozuoti tendencijas remiantis ekspertų grupės pateikta informacija. Atrinkti ekspertai atsakinėja į pateiktus klausimus, jų atsakymai surenkami, apibendrinami ir grąžinami vėl svarstyti, kol pasiekiamas sutarimas.

Šaltinis: sudaryta pagal Rutitis, Batraga & Ritovs, 2013.

Kokybinius metodus tikslinga naudoti tada, kai nėra galimybės gauti kiekybinės informacijos (pavyzdžiui, įkuriant naują įmonę) bei tais atvejais, kai numatomi esminiai pokyčiai įmonės veikloje ir akivaizdu, kad ateinančių laikotarpių rezultatai atitiks praėjusių rezultatą. Kokybiniai metodai turi pranašumą – jie gali būti taikomi situacijoje, kai praėjusių laikotarpių duomenys yra netinkami arba nepasiekiami (Pabedinskaitė, 2009).

Atliekant pelningumo rodiklių prognozę tikslinga naudoti kiekybinius vertinimo metodus, nes jų skaičiavimai vykdomi remiantis įmonės praeities duomenimis, kurie yra susisteminti bei apibendrinti ir gali pateikti realią įmonės finansinę analizę ir prognozes. Slenkančio vidurkio metodas taikomas tuomet, kai duomenys neturi ryškaus trendo ar nuo sezono priklausančių sudedamųjų dalių. Remiantis eksponentinio išlyginimo metodu, prognozavimas atliekamas naudojant svertinį visų laiko eilučių reikšmių vidurkį. Šis metodas patogus tuo, kad jo skaičiavimams ir reikalingas nedidelis praėjusių laikotarpių duomenų kiekis (Pabedinskaitė, 2009). Aliekant prognozę trendo metodu, tikimasi, kad praeityje buvusios reikšmės galios ir ateityje, todėl prognozuojama paprastai tęsiant praėjusių duomenų eilutę (Urbonaitė, 2013). Literatūroje rekomenduojama įmonės rodiklius prognozuoti keliais skirtingais prognozavimo metodais ir nesiremti vienu metodu, kas padėtų išvengti netikslios išvados rizikos. Jeigu atliekant prognozę skirtingais metodais gaunamos tokios pačios ar panašios prognozės, tai rezultatai

laikomi patikimais, tačiau, jeigu tarp gautų rezultatų yra didelis skirtumas, tokia prognoze neverta kliautis ir reiktų atlikti papildomą analizę.

Kiekybinis prognozavimo taikymui turi egzistuoti trys sąlygos: turima įmonės praeities duomenų informacija, duomenis išreiškiami kiekybiškai ir tenkinama prielaida, kad kai kurie praeities duomenų aspektai galios ir ateityje (tęstinumo prielaida) (Makridakis, Wheelwright & Hyndman, 1984).

Finansinis prognozavimas yra finansinių ataskaitų tikėtinų duomenų numatymas ateityje. Prognozavimo bendras tikslas yra sužinoti informaciją apie būsimus įmonės rezultatus, šiam tikslui pasiekti yra išskiriami penki darbo etapai:

1. siekiamo tikslo nustatymas;
2. pradinės informacijos surinkimas;
3. nagrinėjamą procesą ribojančių sąlygų aptarimas;
4. prognozavimo metodų parinkimas ir naudojimas;
5. gautų rezultatų įvertinimas (Mackevičius ir kt., 2014).

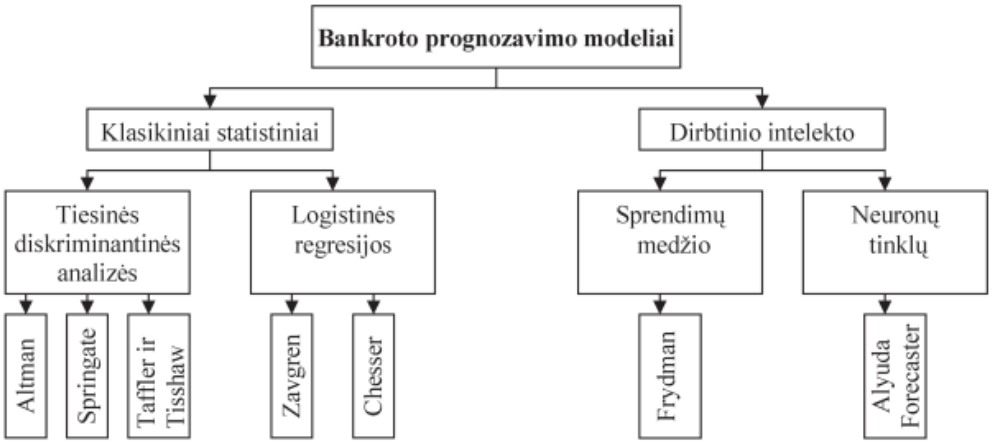
Kadangi prognozė atliekama remiantis įmonės pateikta vidine ir išorine informacija, tai ji privalo būti teisinga, nauja, svarbi ir patikima. Finasinį prognozavimą galima atlikti dviem sąlygomis – keičiant arba nekeičian santykinius rodiklius. Prielaida, jog rodikliai nesikeis taikoma tada, kai esama įmonės finansinė padėtis yra neproblematiška, t.y. pelningumo, efektyvumo, mokumo rezultatai yra vertinami teigiamai. Tuo atveju, kai rodikliai yra nepatenkinami ir siekiama pagerinti įmonės finansinę padėtį, daroma prielaida, kad santykiniai rodikliai neabejotinai keisis (Aleknevičienė, 2011).

Vertinant įmonės ateities perspektyvas, periodiškai reikia atlikti ir bankroto diagnostiką. Žodis bankrotas yra kilęs iš italų kalbos žodžio „banca rotta“, kuris atsirado iš viduramžių Italijos miestuose gyvavusio papročio, kurio esmė laužyti prasiskolinusio ir pabėgusio bankininko ar pirklio suolus. Sąvoką bankrotas galima apibūdinti kaip negalėjimą išsimokėti skolų, sužlugimą. Įmonei gali būti keliamas bankrotas tais atvejais, kai darbuotojams yra ne laiku mokamas atlyginimas, ne laiku mokami mokesčiai, atsiskaitoma su tiekėjais, jei įmonė teikia informaciją, kad negali ir nevykdys savo finansinių įsipareigojimų, taip pat jei įmonei nepakanka turto, kurį panaudodama galėtų atsiskaityti už savo įsipareigojimus (Mackevičius ir kt., 2014).

Įmonės veiklos tyrimas, finansinių rodiklių analizavimas – kiekvieno įmonės vadovo uždavinys, kurį atliekant galima laiku pastebėti bankroto tikimybės riziką ir imtis veiksmų sumažinti bankroto pasekmes. Išankstinis bankroto prognozavimas gali padėti nustatyti pirminius įmonės finansinių sunkumų požymius (Budrikienė ir Paliulytė, 2012).

Ekonomikos literatūroje randama daug įvairių bankroto prognozavimo modelių. Skirtingų mokslinių tyrimų gausa atskleidžia, kad nėra nustatytas patikimiausias bankroto prognozavimo modelis. Bankroto prognozei atlikti, kaip ir rodiklių prognozavimui, tikslinga naudoti kelis skirtingus metodus,

nes kiekvienas iš jų pasižymi išskirtine informacija (Budrikienė ir Paliulytė, 2012). Visgi visi bankroto prognozavimo modeliai skaidomi į klasikinių statistinių ir dirbtinio intelekto grupes (žr. 7 pav.).

Šaltinis: Mackevičius ir Silvanavičiūtė, 2006.

7 pav. Bankroto prognozavimo modelių klasifikacija

Klasikiniai statistiniai modeliai – tai bankroto prognozavimo modelių grupė, kurie grindžiami įmonių veiklos finansiniais duomenimis ir jais remiantis apskaičiuotais rodikliais. Ši grupė skirstoma į dar dvi kategorijas – tiesinės diskriminantinės analizės ir logistinės regresijos. Tiesinės diskriminantinės analizės modeliai yra anksčiausiai sukurti pradininko E. Altman modeliai, kurie dar ir dabar išlieka vienais populiariausių. Tai modeliai, tiesinės fukcijos pagrindu nustatantys priklausomybę tarp tikimybės patirti bankrotą ir įmonės finansinių rodiklių (bankroto tikimybė yra priklausomasis kintamasis, o finansiniai rodikliai – nepriklausomas). Logistinės regresijos metodai buvo sukurti dėl to, kad tiesinės diskriminantinės analizės metodai pateikia tik tiesinę priklausomybę tarp finansinių rodiklių ir bankroto tikimybės (Butkus, Žakarė ir Cibulskienė, 2014). Taikant logistinės regresjos modelius, bankroto tikimybė skaičiuojama ne tik naudojantis tiesine funkcija, bet ir loginės regresijos funkcija. Kita bankroto prognozavimo modelių grupė yra dirbtinio intelekto modeliai. Taikant dirbtinio intelekto modelius finansiniai rodikliai yra lyginami su bankrutavusių įmonių rodikliais (Budrikienė ir Paliulytė, 2012). Sprendimų medžio modelis – tai modelis, kurio esmė skaidyti įmonė pagal tam tikrus bankroto požymius į tenkinančias ir netenkinančias tu požymių. Dirbtiniai neuronų tinklai taikomi gana sudėtingomis netiesinėms priklausomybėms modeliuoti. Taikant dirbtinių neuronų tinklų modelį, naudojamos kompiuterių programos, kurios iš daugybės rodiklių atrenka labiausiai bankrotą veikiančius rodikliius. Dirbtinio intelekto modeliai bankroto prognozavimui yra taikomi retai, nes jie yra nauji ir mažai ištirti, bei jų taikymui reikia papildomų kompiuterinių programų (Mackevičius ir Silvanavičiūtė, 2006).

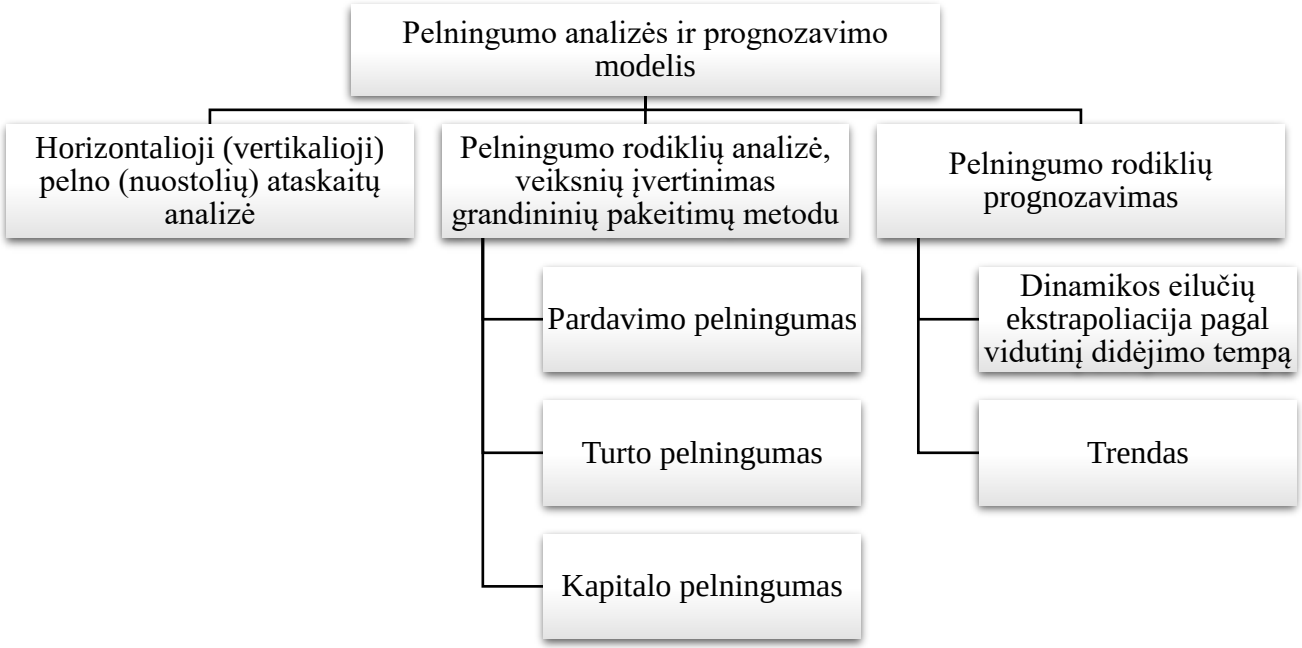
Apibendrinant galima teigti, kad norint įvertinti įmonės ateities perspektyvas, naudojamas rodiklių prognozavimas. Prognozavimas yra įmonės finansinių ataskaitų tikėtinų duomenų numatymas ateityje. Prognozavimo metodai gali būti suklasifikuoti į kiekybinius ir kokybinius. Kokybiniai metodai taikomi

tada, kai turima nepakankamai informacijos arba kiekybinio modelio realizacija per brangi. Dažniausiai naudojimo kokybinio prognozavimo metodai yra ekspertinių įvertinimų, dar vadinamu Delphi, metodas, vartotojų apklausa, vadovų nuomonė bei pardavimų darbuotojų įvertinimai. Kiekybiniai metodai paremti praėjusių laikotarpių duomenimis. Jie klasifikuojami į laiko eilutes ir priežastinius metodus. Priežastinių metodų pagalba yra prognozuojama porinė, kai nustatomas ryšys tarp dviejų kintamųjų, ir daugianarė, kai nepriklausomų kintamųjų yra daugiau nei vienas, regresija. Laiko eilutės metodai yra skirstomi į trendo prognozę ir trendo su sezonine komponente prognoze bei išlyginimo metodus, kuriais prognozuojami slenkantis, svertinis slenkantis vidurkiai ir eksponentinis išlyginimas. Visi išvardinti prognozavimo metodai yra patikimi ir padedantys įvertinti įmonės ateities rodiklių dydžius, rekomenduojama įmonės rodiklius prognozuoti keliais prognozavimo metodais. Na, o atliekant įmonės rodiklių prognozavimą, periodiškai reikia atlikti ir bankroto rizikos tikimybės analizę. Taip galima laiku nustatyti įmonės finansinės būklės blogėjimo priežastis.

2. PELNINGUMO ANALIZĖS IR PROGNOZAVIMO METODOLOGIJA

Tam, kad būtų tikslingai išanalizuotas įmonės pelningumas bei sudarytos prognozės, būtina išskirti tyrimo instrumentus. Empiriniam tyrimui atlikti buvo pasirinkta Lietuvoje įregistruota įmonė – AB „Pieno žvaigždės“. Tai yra viena didžiausių ir moderniausių pieno perdirbimo bendrovių Lietuvoje ir Baltijos šalyse.

AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo analizė ir prognozavimas bus atliekamas remiantis 8 paveiksle pateiktu modeliu.

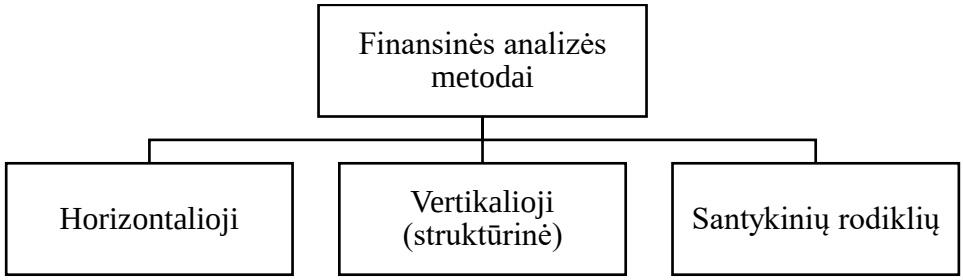
Šaltinis: parengta autorės.

8 pav. Tyrimo metodikos etapai

Pelningumo analizės ir prognozavimo modelį sudaro trys pelningumo analizės metodai. Tokiai analizei atlikti reikalingos AB „Pieno žvaigždės“ finansinės ataskaitos: balansas ir pelno (nuostolių) ataskaita. Siekiant objektyviai įvertinti įmonės veiklą, svarbu, kad finansinių duomenų istorinis laikotarpis būtų keleri ar net keliolika metų, dažniausiai naudojamas laikotarpis yra 5-10 metų. Tai padeda nustatyti ilgesnio laikotarpio rodiklių pokyčių pagrindines tendencijas ir dėsningumus. Analizei atlikti bus naudojami 2016-2020 metų audituotų AB „Pieno žvaigždės“ finansinės atskaitomybės konsoliduotų ataskaitų duomenys. Metodų pasirinkimui įtakos turi tai, kad jie geriausiai ir tiksliausiai atskleidžia absoliučių dydžių dinamiką, pokyčius, vienų rodiklių įtaką kitiems. Horizontaliosios analizės pasirinkimą sąlygojo tai, kad ji yra įrankis, padėsiantis nustatyti įmonės balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų pokyčius ne tik absoliučiais dydžiais, bet ir procentais nagrinėjamu laikotarpiu. Vertikalioji analizė padės palyginti rodiklį su bendru baziniu ataskaitos rodikliu. Grandininių pakeitimų metodas padės nustatyti vienų rodiklių įtaką kitiems. O remiantis prognozavimo metodais, bus sudarytos ateinančių laikotarpių rodiklių prognozės. Remiantis išvardintais metodais randamos silpnosios ir

stipriosios įmonės rodiklių reikšmės, kurios padeda didinti įmonės pelningumą ir priimti tinkamus sprendimus.

Finansinė analizė yra viena svarbiausių kiekvienos įmonės, tarp jų ir AB „Pieno žvaigždės“, veiklos vertinimo sričių, nes padeda nustatyti: ekonominių rodiklių kitimą lemiančius veiksnius, įmonės ateities perspektyvas, veiklos gerinimo priemones ir jų įgyvendinimo kontrolę, veiklos tendencijas ir dėsningumus, įmonės galimybes ir pranašumus konkurencinėje rinkoje, rizikingiausias veiklos sritis, įmonės finansinę būklę bei veiklos rezultatus. Finansinė analizė padeda suprasti įmonėje vykstančius reiškinius ir procesus, taip pat priimti optimalius valdymo sprendimus. Tai įrankis padedantis nustatyti, ar įmonė turi pakankamai mokėjimo priemonių, kokie jos trumpalaikiai ir ilgalaikiai įsipareigojimai. Atliekant finansinę analizę dažniausiai yra naudojami trys metodai, todėl analizuojant AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklius bus taikomi šie metodai (žr. 9 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Alexander, 2018.

9 pav. Finansinės analizės metodai

Horizontalioji, vertikalioji ir santykinių rodiklių analizė yra finansinės analizės būdai, kuriuos tikslinga naudoti įmonių pelningumo vertinime. Vienas iš svarbiausių finansų analizės uždavinių yra informacijos rinkimas ir sisteminimas. Finansinėse ataskaitose yra daugybė informacijos, ir nors apibendrinti ją iš pažiūros nėra paprasta, tačiau tai padaryti įmanoma atliekant finansinių duomenų analizę, lyginant duomenis su praėjusių metų ar šakos rodikliais, naudojant diagramas, tiriant hipotezes ir t.t. Finansinius duomenis analitikai analizuoja, vertindami įvairius finansinius rodiklius, tokius kaip: pelningumo, likvidumo, mokumo, veiklos efektyvumo, finansinio sverto, kapitalo struktūros. Tai rodikliai, padedantys analitikams palyginti įmonės veiklą su konkurentais (Brealey et al., 2020).

Šioje darbo dalyje pateikiama įmonės pelningumo analizės ir prognozavimo taikymo metodika. Atskiruose poskyriuose atskleidžiama finansinių ataskaitų vertikaliosios ir horizontaliosios analizės bei santykinių finansinių rodiklių analizės metodologija, pelningumo rodiklių prognozavimo metodai bei bankroto rizikos tikimybės nustatymo modeliai.

2.1. Finansinių ataskaitų horizontalioji ir vertikalioji analizė

Horizontalioji analizė atliekama skaičiuojant ir palyginant santykinių ir absoliučių dydžių pokyčius įvairiose ataskaitose. Kai kurių ekonomistų nuomone, horizontalioji analizė padeda greitai

įvertinti įmonės finansinės padėties pokyčius (Zelgalve & Zaharčenko, 2012). Nors sužinojus finansinių rodiklių dinamiką ir galima atlikt prognozes, tačiau horizontalioji analizė neparodo, dėl kokių priežasčių įvyko rodiklių pasikeitimai (Freedman, 2017).

Darbe AB „Pieno žvaigždės“ penkerių metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rodiklių dinamika bus nustatoma pasinaudojant horizontaliąja analize. Atliekant horizontaliąją analizę, apskaičiuojamas rodiklių pokytis absoliučiais dydžiais ir procentais (žr. (3) formulę).

$$\Delta x = X_1 - X_0 \; arba \; \Delta x = \frac{(X_1 - X_0)}{X_0} * 100\%; \qquad (3)$$

Čia: Δx – rodiklio pokytis per tam tikrą laikotarpį (absoliutusis ir procentinis pokytis);

X_1 – finansinių metų absoliutus dydis;

X_0 – praėjusių finansinių metų absoliutus dydis.

Horizontalioji analizė atliekama lyginant finansinių ataskaitų dydžius su praėjusio laikotarpio duomenimis, o pokytis išreiškiamas procentais. Absoliutūs pokyčiai, gauti atlikus horizontaliąją analizę, parodo, kokiu absoliučiu bei procentiniu dydžiu rodiklis padidėjo ar sumažėjo. Atliekant horizontaliąją analizę tikslinga skaičiuoti procentinį pokytį, kuris yra daug informatyvesnis nei absoliutinis pokytis. To paaiškinimas yra paprastas – finansinėse ataskaitose esant didelių sumų, tarp lyginamųjų laikotarpių skirtumas skaitmenine išraiška gali būti labai didelis, bet procentine išraiška – nedidelis, ir atvirkščiai. Dėl to procentinis pokytis visada parodo didesnį ir suprantamesnį vaizdą apie įmonės veiklos rezultatų dinamiką ir skirtumus. Horizontalios analizės metu, baziniai dydžiai negali būti neigiami arba lygūs nuliui. Jei visgi pasitaiko, jog reikšmių nėra, tuomet procentai nėra skaičiuojami (Гуржий, 2015).

Siekiant palyginti ūkinio subjekto einamųjų ir praėjusių metų duomenis, rasti trūkumus ir veiklos efektyvumo gerinimo būdus, įvertinti įmonės veiklos būklę ir kokrečius tam tikrų laikotarpių rodiklius tikslinga naudoti horizontaliąją analizę (Mackevičius ir kt., 2011). Horizontalios finansinės analizės pagalba galima nustatyti vienų rodiklių įvykusių pokyčių įtaką kitiems rodikliams. Tai leidžia priimti sprendimus dėl tolimesnės pokyčių analizės ir jų valdymo (Jakštas ir Kazakevičius, 2018).

Vertikaliosios analizės metu, kiekvienas ataskaitos dydis yra lyginamas su bendru, pasirinktu baziniu tos ataskaitos dydžiu (Freedman, 2017). Ne veltui vertikali analizė dar yra vadinama struktūrine analize, nes kiekvieno finansinės ataskaitos rodiklio lyginimas su bendru baziniu tos ataskaitos rodikliu parodo lyginamo rodiklio dalį bendrojo rodiklio atžvilgiu, o bendrasis rodiklis yra visų lyginamų rodiklių dalių visuma arba bendra jų struktūra. Vertikalios analizės atlikimas padeda įvertinti, ar įmonės vadovai optimaliai naudoja turtą, nustatyti pajamų ir sąnaudų struktūrą, bei išsiaiškinti jų pokyčių priežastis, įvertinti finansavimo išteklių struktūros pokyčius (Jakštas ir Kazakevičius, 2018).

Darbe siekiant nustatyti įmonės rodiklių struktūrą, bus naudojama vertikalioji analizė. Atliekant vertikaliąją analizę absoliutus rodiklis lyginamas su baziniu rodikliu (žr. (4) formulę).

$$\frac{Y_1}{X_1} * 100\%; \quad (4)$$

Čia: Y_1 – finansinių metų absoliutus rodiklis;

X_1 – finansinių metų bazinis rodiklis.

Vertikalioji analizė parodo įmonės finansinių ataskaitų rodiklių struktūros pokyčius. Esmė ta, kad yra parenkamas bazinis finansinis rodiklis, kuris atitinka 100 proc., paskui parenkami kiti analizuojami rodikliai ir jie lyginami su baziniu ataskaitos rodikliu – gautas dydis išreiškiamas procentine išraiška. Tai reiškia, kad kiekvienas pasirinktas rodiklis sudaro tam tikrą procentą bazinio rodiklio. Vertikaliosios analizės pagalba apskaičiavus dydžius, jų lyginamųjų svorių suma privalo būti lygi 100 proc. Gautas 100 proc. rezultatas yra įrodymas, kad lyginamieji rodikliai yra vienos, bendros struktūros dalys. Jeigu visgi nustatoma, kad lyginamųjų svorių suma nelygi 100 proc., tai reiškia, kad skaičiavimui buvo pasirinkti ne visi struktūrą sudarantys dydžiai arba buvo pasirinktas netinkamas bazinis rodiklis (Jakštas ir Kazakevičius, 2018). Atlikta vertikali analizė padeda išsiaiškinti ir priežastys, dėl kurių keitės įmonės finansinė padėtis. Investuotojai, naudodamiesi vertikalia anlize, atlieka struktūros analizę ir vertina loginius ryšius tarp jų dalių, nes bet koks vieno rodiklio pokytis gali daryti įtaką kito rodiklio pokyčiui (Karanovic, Bogdan & Baresa, 2009).

Finansinių ataskaitų horizontaliosios ir vertikaliosios analizės tikslas yra parodyti pokyčius, kurie įvyko balanso, pelno (nuostolių) bei pinigų srautų ataskaitoje ir padėti įmonės vadovybei priimti tinkamus ir racionalius valdymo sprendimus (Гуржий, 2015). Įmonėse dažniausiai atliekama balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų rodiklių horizontalioji ir vertikalioji analizė. Siekiant išanalizuoti AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros ir dinamikos pokyčius 2016-2020 m., bus atliekama ataskaitų vertikalioji ir horizontalioji analizė. Vertikaliosios analizės pagallba bus skaičiuojami AB „Pieno žvaigždės“ veiklos sąnaudų struktūros pokyčiai bei pardavimo savikainos ir bendrojo pelno pasikeitimai pardavimo pajamų struktūroje 2016-2020 m.

2.2. Santykinių finansinių rodiklių analizė

Atliekant finansinę analizę yra labai plačiai naudojama santykinė analizė, kuri padeda atlikti finansinių rodiklių kitimo vertinimą, apibendrinti absoliučiomis sumomis gautus rezultatus. Santykinių rodiklių skaičiavimo pagrindas yra rezultatai, gauti atlikus horizontaliąją ir vertikaliąją analizę. Santykinė analizė atliekama lyginant skirtingų laikotarpių arba skirtingų įmonių rezultatus (Freedman, 2017). Santykinių rodiklių naudojimas atskleidžia įmonės rezervus ir nepanaudotas įmonės vystymosi galimybes, padeda tiksliai ir objektyviai įvertinti įvairias ūkinio subjekto veiklos sritis, atlikti prognozė ir priimti optimalius sprendimus valdant įmonę. Be viso to, ši analizė leidžia palyginti įmonės skirtingų

laikotarpių finansinius rezultatus, išsiaiškinti rodiklių teigiamus ir neigiamus pokyčius, bei nustatyti vienų rodiklių pokyčių įtaką kitiems rodikliams (Mackevičius ir kt., 2014).

Ekonomikoje didelis dėmesys skiriamas santykinių pelningumo rodiklių grupei – pelningumo rodikliams, nes jie leidžia įvertinti, ar įmonės vykdoma veikla yra vykdoma efektyviai. Pelningumo rodikliai tiksliausiai apibūdina galutinius įmonės veiklos rezultatus ir jų dėka yra nustatoma, kokią naudą gali gauti investuotojai ir akcininkai, investuodami savo kapitalą į įmonę (Alexander, 2018).

Santykiniai rodikliai skaičiuojami lyginant absoliučius dydžius arba pačius santykinius dydžius. Santykiniai dydžiai priklausomai nuo lyginamosios bazės išreiškiami įvairiai. Paprastai, kai lyginami vieno masto dydžiai, santykiniai dydžiai išreiškiami procentais ir koeficientais. Jeigu lyginami įvairiarūšiai dydžiai, tai santykiniai dydžiai dažniausiai išreiškiami vardiniais skaičiais.

Kadangi iš finansinės atskaitomybės galima apskaičiuoti gana daug santykinių rodiklių, todėl tikslinga juos susisteminti, sujungti į grupes. Darbe bus atliekama AB „Pieno žvaigždės“ 2016-2020 m. pelningumo analizė – tai yra viena santykinių rodiklių grupės kategorija – bus apskaičiuojami visi 6 lentelėje pristatyti ir apibrėžti pelningumo rodikliai.

6 lentelė. Pelningumo rodikliai

Pelningumo rodiklių grupė	Rodiklio pavadinimas	Formulė
Pardavimo pelningumas	Bendrasis pardavimo pelningumas	$\frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$
	Veiklos pelningumas	$\frac{\text{Veiklos pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$
	Grynasis pardaimų pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$
Turto pelningumas	Viso turto pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{Visas\ turtas}$
	Ilgalaikio turto pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{Ilgalaikis\ turtas}$
	Trumpalaikio turto pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{Trumpalaikis\ turtas}$
Kapitalo pelningumas	Nuosavo kapitalo pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{NK}$
	Pastovaus kapitalo pelningumas	$\frac{Grynasis\ pelnas}{NK + Ilgalaikiai\ įsipareigojimai}$

Šaltinis: sudaryta pagal Jakštas ir Kazakevičius, 2018; Gitman & Zutter, 2015; Savickas, 2019.

Iš pateiktos lentelės matyti, kad darbe bus analizuojami trys pagrindiniai pardavimo pelningumo rodikliai: bendrasis, veiklos ir grynasis. Šių rodiklių skaičiavimo formulės pateiktos lentelėje. Pardavimo pelningumo rodikliai yra skaičiuojami atitinkamą pelną dalijant iš pardavimo pajamų. Pabrėžtina, kad

bendrajam ir grynajam pardavimo pelningumui apskaičiuoti gali būti naudojama ir kita formulė, t.y. pelną padalinus iš pardavimo savikainos. Kiekvienas pardavimo pelningumo rodiklis padeda įmonei nustatyti savo veiklos pelningumą ir prognozuoti vertę rinkoje (Lileikienė ir Grigaliūnienė, 2014). Taip pat darbe bus skaičiuojami trys turto pelningumo rodikliai: viso turto, ilgalaikio turto ir trumpalaikio turto pelningumas, bei du kapitalo pelningumo rodikliai: nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodikliai, kurių skaičiavimo formulės nurodytos greta, lentelėje.

Bendrasis pardavimo pelningumas yra rodiklis rodantis, kiek bendrojo pelno tenka vienam pardavimo vienetui. Informaciją apie įmonių gebėjimą valdyti pardavimo bei bendrąsias ir administracines sąnaudas atskleidžia veiklos pelningumo rodikliai. O tikrąjį pardavimo pelningumą, įvertinus visas pajamas ir išlaidas, parodo grynasis pardavimo pelningumas. Turto pelningumo rodiklis parodo, kiek racionaliai valdomas įmonės ilgalaikis ir trumpalaikis turtas ir kokią grąžą atneša kiekvienas investuotas turto vienetas (Bartkauskaitė, Stankevičiūtė ir Miečinskienė, 2016). Nuosavo kapitalo pelningumas parodo, kiek pelno buvo sukurta iš nuosavo kapitalo, o pastovaus kapitalo pelningumas atskleidžia, ar įmonės vadovai tinkamai naudoja nuosavą kapitalą bei įsipareigojimus.

Atliekant pelningumo rodiklių analizę ir siekiant nustatyti veiksnius, lėmusius rodiklių pokyčių priežastis, bus naudojamas grandininių pakeitimų metodas. Šio metodo pagalba yra tiriami skirtingi veiksniai, kurie turėjo įtakos rodiklio pokyčiams. Paprastai taip būna, kai analizuojami vienos įmonės vienų metų rodikliai, lyginant juos su planiniais ir praėjusių metų rodikliais. Grandininių pakeitimų metodas turi vieną sąlygą – tarp tiriamų veiksnių turi būti tiesioginis ryšys, arba atvirkščiai proporcingas. Naudojant grandininio pakeitimo metodą, kiekvienas bazinis (planinis) rodiklis iš eilės keičiamas faktišku, kitus rodiklius paliekant laikinai nepakeistus. Atlikus pakeitimą gautas rezultatas, lyginamas su rezultatu, gautu iki to rodiklio pakeitimo (Gronskas, 2006). Nuosekliai pritaikytas grandininių pakeitimų metodas, parodo kiekvieno veiksnio kiekybinę įtaką rodiklio pasikeitimui.

AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumo analizei atlikti bus skaičiuojami pagrindiniai santykiniai rodikliai: bendrasis pardavimo pelningumas, veiklos pelningumas, grynasis pardavimo pelningumas, trumpalaikio, ilgalaikio ir viso turto pelningumo, nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumas.

2.3. Pelningumo rodiklių prognozavimo metodai

Finansinis prognozavimas apima ūkinio subjekto ateities finansavimo poreikių ir prognozuojamų ataskaitų įvertinimą bei projektavimą. Pagrindinis finansinio prognozavimo tikslas – numatyti įmonės finansinės būklės pokyčius, ruošti finansines prognozines ataskaitas ir numatyti finansavimo poreikį ateityje (Urbonaitė ir Kvekšienė, 2013).

Trendo prognozė yra labiausiai paplitęs kiekybinio prognozavimo metodas. Trendas – tai pastovi, mažiausiai keleto vienas po kito einančių periodų stebėjimų reikšmių augimo arba mažėjimo tendencija. Ši prognozė atliekama, darant prieladą, kad prognozuojamų dydžių reikšmės ateityje taip pat galios, todėl prognozuojama reikšmė apskaičiuojama pratęsiant praeities duomenų eilutę (Urbonaitė ir Kvekšienė, 2013). Trendo metodo tikslas – analizuojant skirtingų periodų duomenis, nustatyti ilgesnio laikotarpio rodiklių kitimo pagrindines tendencijas, dėsningumas ir atlikti prognozes ateinantiems metams (Pabedinskaitė, 2009). Paprasčiausia trendo funkcija yra tiesinis trendas (žr. (5) formulę).

$$T_t = \mathrm{a} + \mathrm{b} * \mathrm{t}; \tag{5}$$

Čia: T_t – trendo reikšmė laikotarpiui t;

t – metų eilės numeris;

a, b – koeficientai.

Koeficientų radimui yra naudojamas mažiausių kvadratų metodas (žr. (6) formulę).

$$\mathrm{b} = \frac{\mathrm{n}\sum ty + \sum t \sum y}{\mathrm{n}\sum t^2 - (\sum t)^2}; \qquad a = \frac{1}{n} * (\sum y - b\sum t); \tag{6}$$

Čia: n – laikotarpių skaičius;

t – metų eilės numeris;

y – aktuali nagrinėjamo dydžio reikšmė.

Norint apskaičiuoti, ar gerai tiesė atspindi duomenis, yra skaičiuojamas determinacijos koeficientas (žr. (7) formulę), kuris parodo, kaip nukrypsta nepriklausomos reikšmės nuo vidurkio.

$$Determinacijos\ koeficientas = \left(\frac{n\sum ty - \sum t \sum y}{\sqrt{(n\sum t^2 - (\sum t)^2)\ x\ (n\sum y^2 - (\sum y)^2}}\right)^2; \tag{7}$$

Čia: n – laikotarpių skaičius;

t – metų eilės numeris;

y – aktuali nagrinėjamo dydžio reikšmė.

Literatūroje nurodoma, jog trendo lygtis tinkama prognozavimui, kai determinacijos koeficientas yra didesnis nei 25 proc.

Dinamikos eilučių ekstrapoliacija pagal vidutinį didėjimo tempą – tai duotos dinamikos eilutės analizės metu nustatytų dėsningumų perkėlimas ateičiai (perspektyvai) (Gražytė-Molienė, 2004). Tai reiškia, kad šis metodas parodo prognozę pagal reiškinio kitimo tendenciją per keletą metų.

Dinamikos eilučių ekstrapoliacija pagal vidutinį didėjimo tempą apskaičiuojama pagal formulę (žr. (8) formulę).

$$\hat{Y}_{n+L} = Y_n * (\bar{I}_d)^L; \quad (8)$$

Čia: $\hat{Y}_{n+L}$ – laiko eilutės prognozė;

Y_n – paskutinis žinomas laiko eilutės lygis;

$\bar{I}_d$ – vidutinis didėjimo tempas;

L – metai, kiek norime prognozuoti į priekį.

Dinamikos eilučių ekstrapoliacija – tai būsimų reiškinio reikšmių vertinimas, kai daroma prielaida, jog gautas dėsningumas, išanalizavus dinamikos eilutes, išliks toks ir ateityje. Ekstrapoliacija gali būti atliekama kartu su trendo funkcija, žinant vidutinį absoliutų dinamikos eilutės lygio padidėjimą arba vidutinį didėjimo tempą (Pabedinskaitė, 2009).

Kadangi yra didelė gausa prognozavimo metodų, todėl norint atlikti teisingas prgonozes, turi būti skaičiuojamos paklaidos. Taikant prognozavimo metodus, bus skaičiuojama vidutinė absoliutinė procentinė paklaida (angl. MAPE – The Mean Absolute Percentage Error) (žr. (9) formulę). Tai yra dažniausiai naudojamas prognozavimo tikslumo matas.

$$\text{MAPE} = \frac{1}{n}\sum\left|\frac{F_t - Y_t}{Y_t}\right|; \quad (9)$$

Čia: MAPE – vidutinė absoliutinė procentinė paklaida;

F_t – laiko eilutės prognozė laikotarpiui t;

Y_t – aktuali laiko eilutės reikšmė laikotarpiui t;

n – laiko eilučių kiekis.

Vidutinės absoliutinės procentinės paklaidos rodiklis padeda įvertinti paklaidos dydį, lyginant su laiko eilutės reikšmėmis (Pabedinskaitė, 2009). Prognozė laikoma labai tikslia, jei gautas MAPE rezultatas yra mažesnis nei 10 proc., prognozė yra tiksli, jei MAPE yra tarp 10-20 proc., jei paklaida yra tarp 20-50 proc., tai prognozė – pakankamai tiksli, o nepakankamai tikslia prognozė laikoma, jei MAPE dydis yra mažesnis nei 50 proc. (Urbonaitė ir Kvekšienė, 2013).

Žinant vidutinę absoliutinę procentinę paklaidą, turi būti skaičiuojama vidutinė procentinė paklaida (angl. MPE – Mean Percentage Error) (žr. (10) formulę).

$$\text{MPE} = \frac{1}{n}\sum\frac{F_t - Y_t}{Y_t}; \quad (10)$$

Čia: MPE – vidutinė procentinė paklaida;

F_t – laiko eilutės prognozė laikotarpiui t;

Y_t – aktuali laiko eilutės reikšmė laikotarpiui t;

n – laiko eilučių kiekis.

Jei MPE rodiklis artimas nuliui, tai poslinkio nėra. Neigiamas MPE dydis rodo, kad prognostiniai įverčiai didesni, o jeigu MPE yra teigiama – prognostiniai įverčiai sumažinti (Urbonaitė ir Kvekšienė, 2013).

Šių dienų Lietuvos ar bet kurios kitos valstybės įmonė neišsilaikytų rinkoje, jei reguliariai neįvertintų savo finansinės būklės. Šiuolaikinės ekonomikos sąlygos sparčiai kinta, todėl neįvertinus savo finansinės būklės, įmonė gali bankrutuoti. Darbe bus atliekama bankroto prognozavimo analizė pagal Altman, Taffler ir Tisshaw ir Springate modelius (žr. 7 lent.).

7 lentelė. Bankroto prognozavimo modeliai

Autorius	Modelis	Modelio elementai
Altman (1968)	$Z = 1{,}21X_1 + 1{,}4X_2 + 3{,}3X_3 + 0{,}6X_4 + 0{,}999X_5$	X_1 – Apyvartinis kapitalas/turtas; X_2 – Nepaskirstytas pelnas/turtas; X_3 – Pelnas prieš apmokestinimą/Turtas X_4 – Akcinio kapitalo rinkos kaina/įsipareigojimai X_5 – Pardavimo pajamos/turtas.
Taffler ir Tishaw (1977)	$Z = 0{,}53X_1 + 0{,}13X_2 + 0{,}18X_3 + 0{,}16X_4$	X_1 – Pelnas prieš apmokestinimą/trumpalaikiai įsipareigojimai; X_2 – Trumpalaikis turtas/įsipareigojimai; X_3 – Trumpalaikiai įsipareigojimai/turtas; X_4 – (Trumpalaikis turtas – trumpalaikiai įsipareigojimai)/veiklos sąnaudos
Springate (1978)	$X = 1{,}03X_1 + 3{,}07X_2 + 0{,}66X_3 + 0{,}4X_4$	X_1 – Apyvartinis kapitalas/turtas; X_2 – Bendrasis pelnas/turtas; X_3 – Nepaskirstytas pelnas/turtas; X_4 – Nuosavas kapitalas/įsipareigojimai.

Šaltinis: sudaryta pagal Mackevičius ir Silvanavičiūtė, 2006; Budrikienė ir Paliulytė, 2012.

E. Altmanas, kurdamas bankroto prognozavimo modelį, atliko 66 kompanijų tyrimą – 33 iš jų buvo bankrutavusios ir 33 sėkmingai vykdančios savo veiklą, jis išanalizavo 22 rodiklius, kurie padeda apibūdinti įmonių finansinę būklę. Altmano modelį, sukurtą diskriminantinės tiesinės analizės pagrindu, sudaro penki kintamieji. Šis modelis, pritaikytas nustatyti bankroto tikimybę toms įmonėms, kurios įregistruotos vertybinių popierių biržoje, pritraukė didelį mokslininkų dėmesį. Daugelis mokslininkų tyrė jo realumą ir priėjo prie išvados, kad kol kas geresnio modelio nėra sukurta. Bankroto tikimybė

laikoma labai didelė, kai Z koeficiento dydis pagal Altman modelį yra mažesnis nei 1,80, bankroto tikimybė didelė, kai Z reikšmė yra nuo 1,81 iki 2,70, bankrotas galimas, kai Z reikšmė yra tarp 2,71 ir 2,90, bankroto tikimybė maža, kai gauta Z reikšmė yra didesnė nei 2,90.

Britų mokslininkų Taffler ir Tisshaw tikslas buvo sukurti metodą, kuris būtų pritaikomas apskaitos ir audito analizuojamų įmonių veiklos tęstinimui nustatyti. Kurdami šį modelį, mokslininkai išanalizavo 46 bankrutavusias ir 46 gerai veikiančias gamybos įmones. Atlikę 80 finansinių rodiklių analizė, Taffler ir Tisshaw atrinko keturis bankroto prognozavimo modeliui apskaičiuoti reikalingus kintamuosius. Pagal šį modelį bankroto tikimybė yra laikoma didelė, kai Z koeficiento dydis yra mažesnis nei 0,20, bankrotas galimas, kai Z yra nuo 0,21 iki 0,30, o tikimybė maža, kai Z koeficientas didesnis nei 0,30 (Budrikienė ir Paliulyė, 2012).

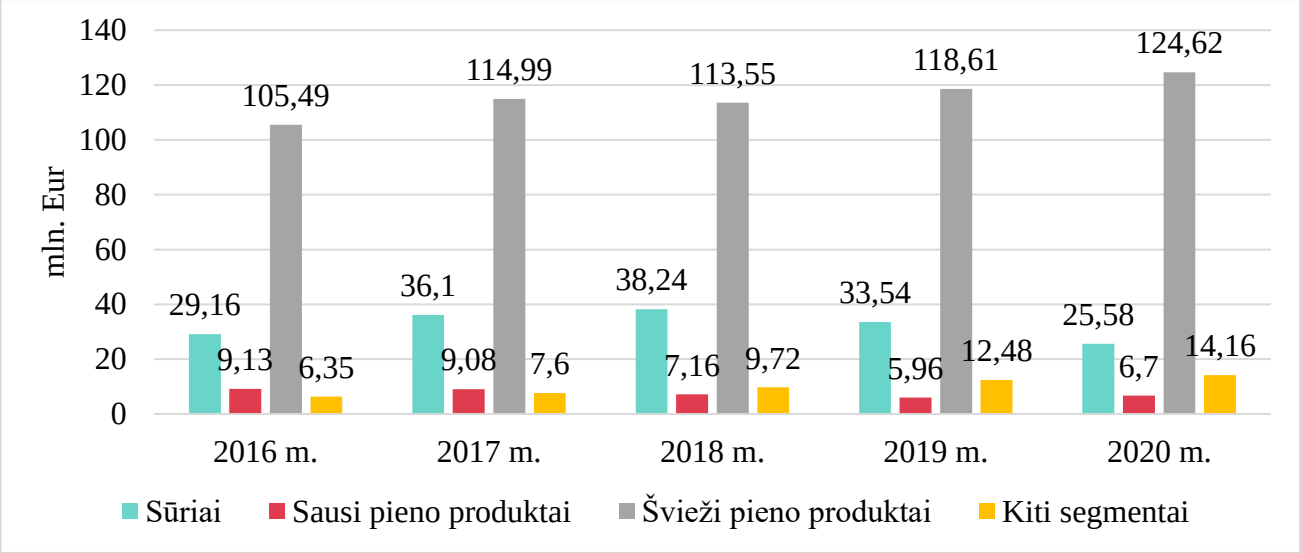
Kanados mokslininkai, vadovaujami Gregory Springate, kurdami bankroto prognozavimo modelį, atrinko Kanados bankrutavusių ir mokių įmonių finansines ataskaitas. Mokslinei analizei atlikti buvo pasitelkta 19 finansinių rodiklių, priklausančių mokumo, skolos ir veiklos efektyvumo bei pelningumo grupėms. Springate modelį sudaro keturi kintamieji. Pagal Springate modelį, bankroto tikimybė yra laikoma didele, kai Z koeficientas mažesnis nei 0,862, o kai Z koeficientas yra didesnis nei 0,862, tai bankroto tikimybė yra maža.

Darbe bus atliekama AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų, bendrojo pelno, veiklos pelno ir grynojo pelno prognozė pagal du prognozavimo metodus: trendo bei dinamikos eilučių ekstrapoliacija pagal vidutinį didėjimo tempą. Atlikus šių rodiklių prognozę, bus perskaičiuojami pelningumo rodikliai. Taip pat bus atliekama bankroto prognozavimo analizė pagal Altman, Taffler ir Tishaw bei Springate modelius.

3. AB „PIENO ŽVAIGŽDĖS“ PELNINGUMO ANALIZĖ

Empiriniam tyrimui atlikti pasirinkta Lietuvoje įregistruota įmonė – AB „Pieno žvaigždės“. Tai yra viena didžiausių ir moderniausių pieno perdirbimo bendrovių Lietuvoje ir Baltijos šalyse. AB „Pieno žvaigždės“ įkurta 1998 m. ir veikia jau 23 metus. Įmonė susidarė, susijungus savarankiškai veikusioms pieno perdirbimo įmonėms AB „Mažeikių pieninė“ ir AB „Pasvalio sūrinė“. Įmonių susijungimas padėjo stabilizuoti pardavimus ir produkcijos platinimą, taip pat siaurinti įmonės specializaciją. Vėliau buvo prijungta AB „Kauno pienas“ ir 2004 m. įmonė įsigijo AB „Panevėžio pienas“ akcijas. Šis susijungimas AB „Pieno žvaigždės“ padeda stiprinti gamybą atskiruose filialuose, siekiant aukščiausio efektyvumo lygio ir lygiai paskirstant žaliavinio pieno surinkimo pajėgumus Lietuvoje. AB „Pieno žvaigždės“ neteikia įmonių grupės konsoliduotų rezultatų, nes nėra patronuojanti bendrovė.

AB „Pieno žvaigždės“ apima kelis veiklos segmentus, tokius produktus kaip sūriai, švieži pieno produktai, sausi pieno produktai ir kiti veiklos segmentai. Kiti veiklos segmentai tai yra ledų gamyba, kitos produkcijos ir prekės, bei paslaugos. Kadangi pajamų augimas yra vienas iš aktualiausių AB „Pieno žvaigždės“ finansinės atskaitomybės rodiklių, nes tai efektyviai valdant sąnaudas, reiškia ir didėjantį pelną, tai 10 paveiksle pateikta AB „Pieno žvaigždės“ skirtingų veiklos segmentų uždirbtų pajamų dinamika 2016-2020 m.

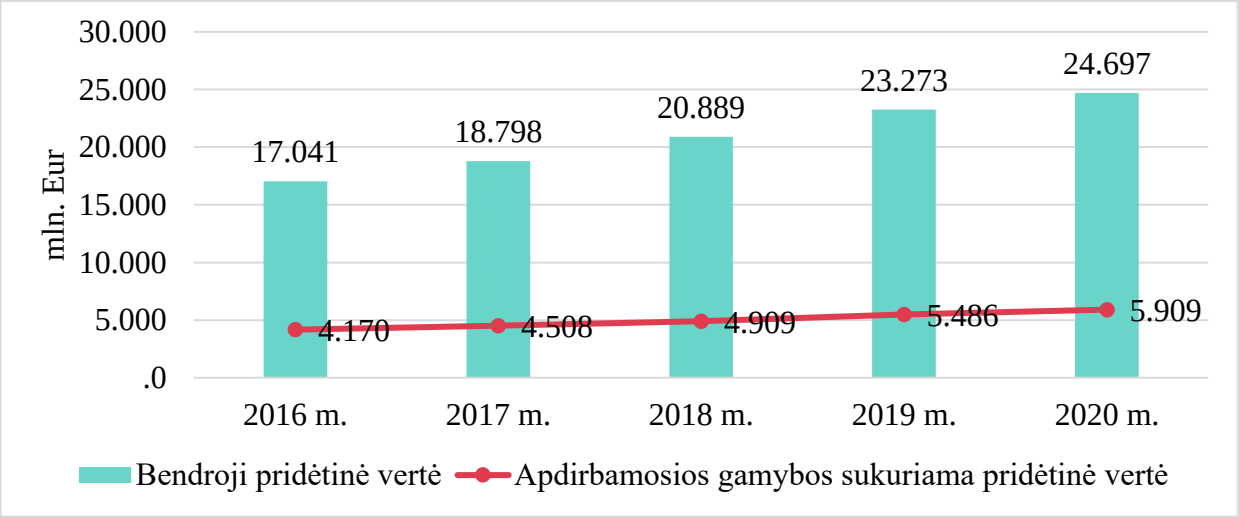
Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

10 pav. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų pajamų dinamika 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų pajamų dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, galima pastebėti, kad analizuojamu laikotarpiu AB „Pieno žvaigždės“ daugiausiai pajamų uždirbo iš šviežių pieno produktų. Per analizuojamą laikotarpį pajamos iš šviežių pieno produktų išaugo 19,13 mln. Eur (18 proc.). Sūrių pardavimo pajamos analizuojamu laikotarpiu sumenko 3,58 mln. Eur (12 proc.), sausų pieno produktų – 2,43 mln. Eur (27 proc.), o kitų segmentų – išaugo 7,81 mln. Eur (123 proc.) (žr. 4 priedą). Su kiekvienais metais AB „Pieno žvaigždės“, taikydama konkurencingą kainodarą ir

atsižvelgiant į nuolat didėjantį teikiamų paslaugų poreikį, kuris sietinas ir su gerėjančia ekonomine situacija (žr. 11 pav.), plečia savo klientų ratą ir uždirba vis daugiau pajamų.

Apžvelgus AB „Pieno žvaigždės“ vykdomą veiklą, pastebėta, kad įmonė užsiima keliomis veiklomis: pieno produkcijos gamyba, prekyba, fasavimas ir pakavimas. Atlikta ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus analizė parodė, kad gamyba priskiriama apdirbamosios gamybos rūšiai, prekyba – didmeninės ir mažmeninės prekybos rūšiai, fasavimas ir pakavimas – administracinei ir aptarnavimo veiklai. Taigi galima teigti, kad vertinama AB „Pieno žvaigždės“ yra apdirbamosios gamybos įmonė, vykdanti didmeninės prekybos ir kitų verslo įmonių aptarnavimo veiklą. Pagrindinė AB „Pieno žvaigždės“ veikla išlieka pieno ir pieno produkcijos gamyba, o papildomos veiklos: fasavimas, pakavimas ir prekyba. Vertinant Lietuvos statistikos departamento pateiktus penkerių metų pridėtinės vertės duomenis, galima teigti, kad apdirbamoji gamyba vidutiniškai sukuria apie 24 proc. visos pridėtinės vertės (žr. 11 pav.).

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

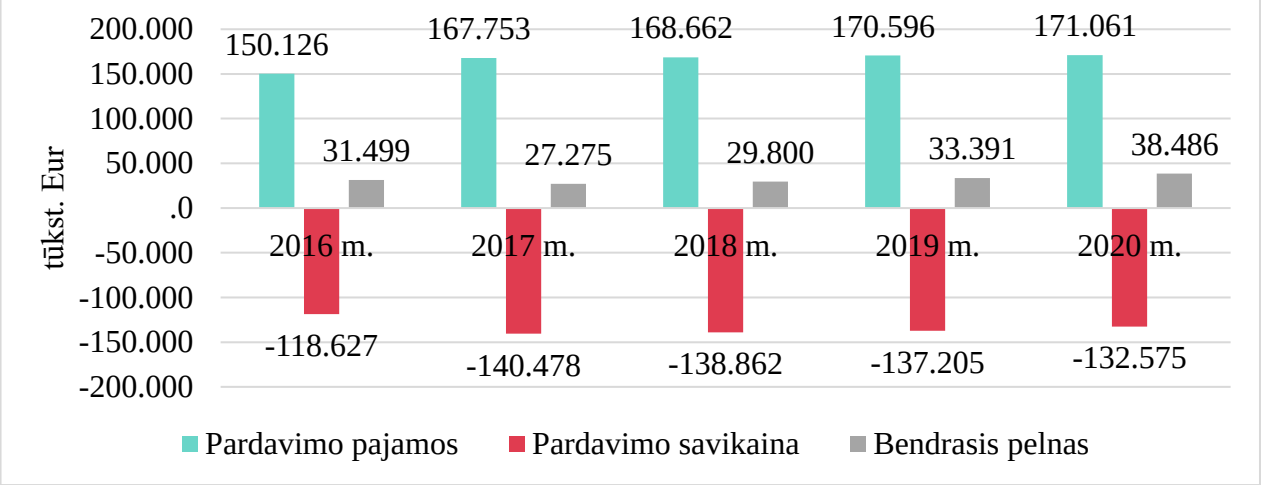
11 pav. Lietuvoje sukuriamos pridėtinės vertės dinamika 2016-2020 m.

Remiantis Lietuvoje sukuriamos bendros pridėtinės vertės dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, galima pastebėti, kad apdirbamosios gamybos sektoriaus vystymasis šalyje yra tvarus, nes šio sektoriaus sukuriama pridėtinė vertė analizuojamu laikotarpiu išaugo 1.739 mln. Eur (42 proc.) (žr. 3 priedą). Didžiausia apdirbamosios gamybos sektoriaus sukuriama pridėtinė vertė buvo pasiekta 2020 m. ir sudarė 24 proc. visos sukuriamos pridėtinės vertės Lietuvoje. Tai reiškia, kad didėjant apdirbamosios gamybos poreikiui, didėjo ir gamybos paklausa, kuo ir užsiima AB „Pieno žvaigždės“.

AB „Pieno žvaigždės“, kaip ir bet kurios kitos įmonės, pelningumo rodiklių analizė yra pagrindinis įmonės ekonominės informacijos šaltinis. Atliekant AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių analizę, buvo remtasi įmonės balansu ir pelno (nuostolių) ataskaita.

3.1. AB „Pieno žvaigždės“ finansinių ataskaitų horizontalioji analizė

Siekiant išanalizuoti AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ir balanso ataskaitų dydžių dinamiką 2016-2020 metais, buvo atliekama ataskaitų horizontalioji analizė. 12 paveiksle pateikiama AB „Pieno žvaigždės“ analizuojamo laikotarpio pardavimo pajamų, savikainos ir bendrojo pelno dinamika (žr. 5 priedą). Žinoma, kad bendrojo pelno dydis tiesiogiai priklauso nuo uždirbtų pardavimo pajamų ir joms uždirbti patirtų sąnaudų. Tai reiškia, bendrojojo pelno dydis yra didesnis tada, kai pardavimo pajamos yra didesnės, o pardavimo savikaina yra mažesnė.

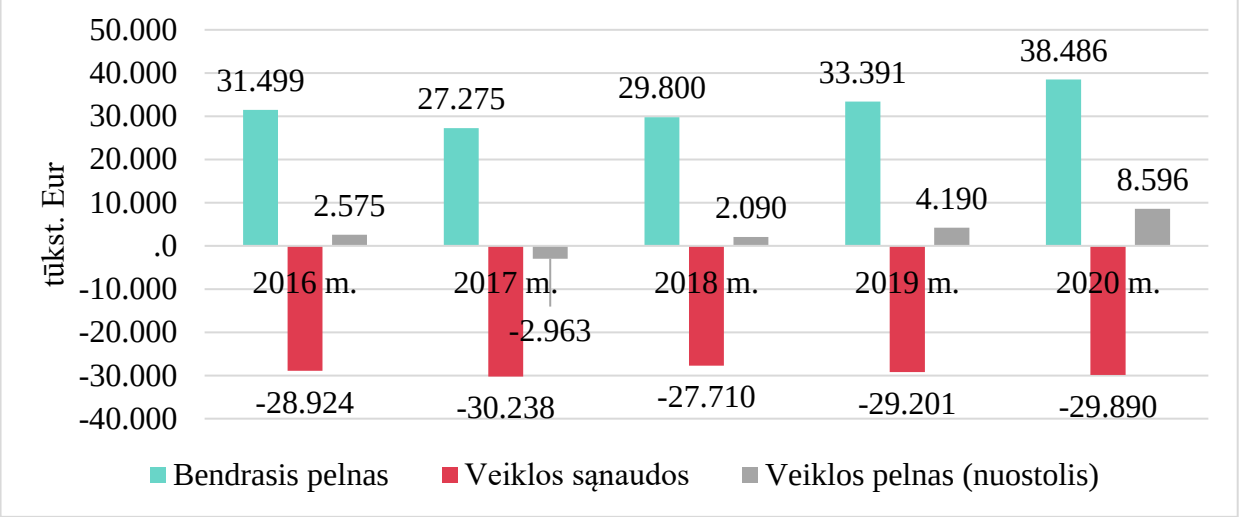
Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

12 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų, savikainos ir bendrojo pelno dinamika 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų, savikainos ir bendrojo pelno dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, galima pastebėti, kad analizuojamu laikotarpiu bendrasis pelnas išaugo 6.987 tūkst. Eur (22 proc.). Bendrojo pelno augimui įtakos turėjo 2 proc. punkto sparčiau augančios pardavimo pajamos nei pardavimo savikaina. Pardavimo pajamos analizuojamu laikotarpiu išaugo dėl augančių pajamų už šviežių pieno produktų ir kitų segmentų pardavimą (žr. 4 priedą). Lyginant 2020 m. su 2019 m. fiksuojamas didžiausias bendrojo pelno padidėjimas, šiuo laikotarpiu pelnas išaugo 5.095 tūkst. Eur (15 proc.). Bendrojo pelno didėjimas siejamas su 3 proc. sumažėjusia pardavimo savikaina. Pardavimo savikaina mažėjo dėl krentančios žaliavų ir medžiagų, nusidėvėjimo ir amortizacijos bei kitų sąnaudų savikainos (žr. 6 priedą). Tuo tarpu lyginant 2017 m. su 2016 m. pastebimas didžiausias bendrojo pelno sumažėjimas, kai bendrojo pelno dydis nukrito 4.224 tūkst. Eur (13 proc.). Bendrojo pelno mažėjimą galima grįsti tuo, kad pardavimo savikaina augo 6 proc. punkto sparčiau nei pardavimo pajamos. Pardavimo pajamos 2017 m. lyginant su 2016 m. išaugo 17.627 tūkst. Eur (12 proc.), o pardavimo savikaina net 21.851 tūkst. Eur (18 proc.). Pardavimo pajamos 2017 m. augo iš tokių veiklos segmentų kaip sūriai, švieži pieno produktai ir kiti segmentai. Tuo tarpu pardavimo savikaina šiuo laikotarpiu augo dėl didėjančios žaliavų ir medžiagų, kitų sąnaudų savikainos bei išaugusių gatavos produkcijos ir

nebaigtos gamybos likučių. Išanalizavus bendrojo pelno kitimą, galima pastebėti, kad nuo 2017 m. bendrasis pelnas ėmė augti vis didesniu tempu dėl augančių pardavimo pajamų ir mažėjančios pardavimo savikainos.

13 paveikle pateikiama AB „Pieno žvaigždės“ analizuojamo laikotarpio bendrojo pelno, veiklos sąnaudų ir veiklos pelno (nuostolių) dinamika (žr. 7 priedą). Veiklos pelnas tiesiogiai priklauso nuo bendrojo pelno ir veiklos sąnaudų dydžio. Tai reiškia, kad veiklos pelnas auga didėjant bendrajam pelnui, o veiklos sąnaudoms mažėjant.

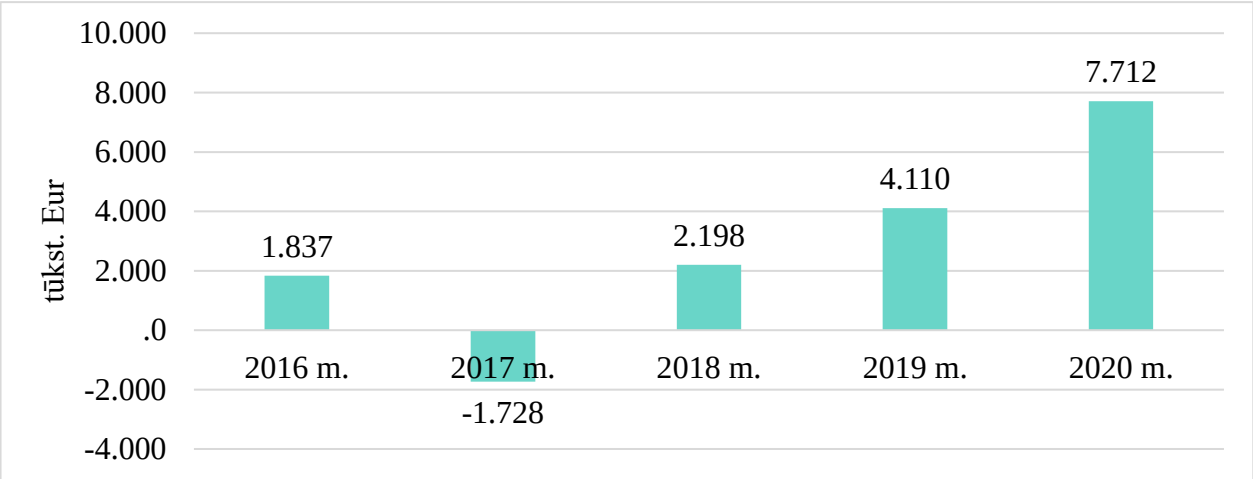

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

13 pav. AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno, veiklos sąnaudų ir veiklos pelno (nuostolių) dinamika 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno, veiklos sąnaudų ir veiklos pelno (nuostolių) dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, galima pastebėti, kad nagrinėjamu laikotarpiu veiklos pelnas išaugo 6.021 tūkst. Eur (234 proc.). Nors veiklos sąnaudos išaugo 966 tūkst. Eur (3 proc.), tačiau bendrasis pelnas augo 19 proc. punkto sparčiau, jis padidėjo 6.987 tūkst. Eur (22 proc.), tai lėmė veiklos pelno augimą. Didžiausias veiklos pelno padidėjimas fiksuojamas 2018 m. lyginant su 2017 m., kai veiklos pelno dydis padidėjo 5.053 tūkst. Eur (171 proc.). Šis veiklos pelno šuolis įvyko dėl 17 proc. punkto sparčiau augančių pardavimo pajamų nei veiklos sąnaudų. Didžiausias veiklos pelno sumažėjimas pastebimas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai veiklos pelno dydis sumažėjo 5.538 tūkst. Eur (215 proc.) ir 2017 m. veiklos pelnas pasiekė 2.963 tūkst. Eur nuostolį. Tokį veiklos pelno sumažėjimą lėmė 4.224 tūkst. Eur (13 proc.) sumenkęs bendrasis pelnas ir 1.314 tūkst. Eur (5 proc.) išaugusios veiklos sąnaudos. Veiklos sąnaudų augimui įtakos turėjo padidėjusios personalo išlaikymo, nusidėvėjimo ir amortizacijos, produkcijos pristatymo, kuro, įvairių paslaugų, atsargų nukainojimo ir nurašymo, beviltiškų skolų, naujų produktų kūrimo, paramos, draudimo, veiklos ir kitos nuomos, ryšių, tantjemų, transporto bei kitos sąnaudos (žr. 8 priedą). Atlikus veiklos pelno (nuostolių) analizę, paaiškėjo, kad veiklos pelnas nuo 2018 m. augo vis didesniu tempu ir tam įtakos turėjo spartesnis bendrojo pelno nei veiklos sąnaudų didėjimas.

14 paveiksle pateikiama AB „Pieno žvaigždės“ analizuojamo laikotarpio grynojo pelno (nuostolių) dinamika. Žinoma, kad grynojo pelno pokyčiui įtakos turi pelno prieš apmokestinimą ir pelno mokesčio dydis, tai reiškia, kad grynasis pelnas bus didesnis tada, kai pelno prieš apmokestinimą reikšmė bus didesnė, o pelno mokesčio – mažesnė.

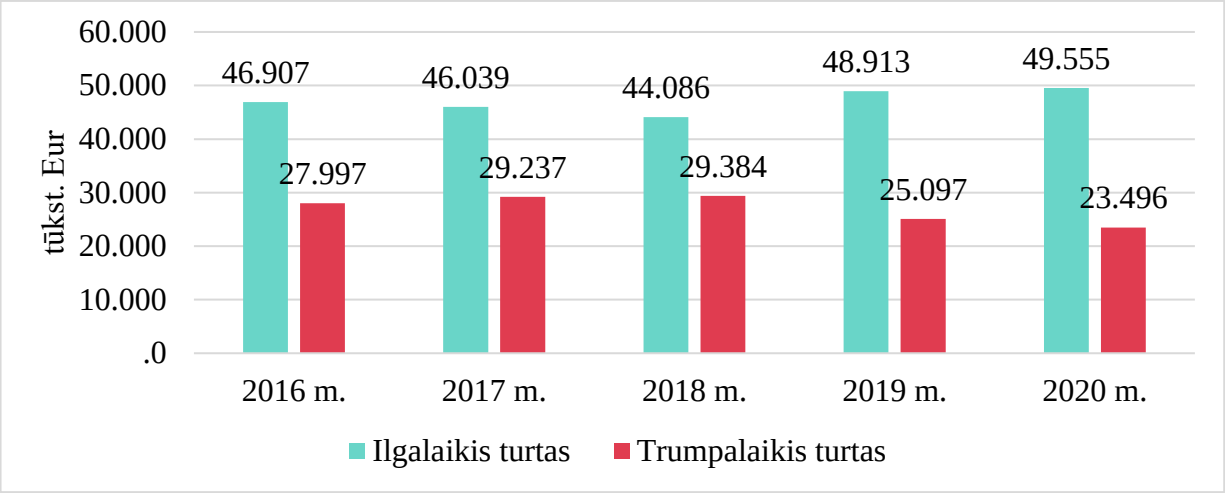

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

14 pav. AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno (nuostolių) dinamika 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno (nuostolių) dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, galima pastebėti, kad grynasis pelnas nuo 2016 m. iki 2020 m. išaugo 5.875 tūkst. Eur (320 proc.). Tokiam grynojo pelno šuoliui įtakos turėjo 6.240 tūkst. Eur (352 proc.) išaugęs pelnas prieš apmokestinimą. Pelno prieš apmokestinimą augimą lėmė ne tik 234 proc. išaugęs veiklos pelnas, bet ir 172 proc. išaugę kitos veiklos rezultatai bei 394 proc. kitos palūkanų ir panašios pajamos. Kitos veiklos rezultatai augo dėl didėjančių nuomos ir kitų prekių pajamų, grynojo pelno iš nekilnojamo turto, įrangos ir įrengimų perleidimo bei su nuoma susijusių ir kitų prekių pardavimu susijusių sąnaudų mažėjimo (žr. 9 priedą). Kitų palūkanų ir panašių pajamų augimą lėmė didėjančios pajamos iš palūkanų bei palūkanų normos apsikeitimo sandorio tikrosios vertės pokyčio (pelno) (žr. 10 priedą). 2018 m. lyginant su 2017 m. pastebimas didžiausias grynojo pelno padidėjimas, šiuo laikotarpiu grynasis pelnas išaugo 3.926 tūkst. Eur (227 proc.). Tuo tarpu 2017 m. AB „Pieno žvaigždės“ patyrė 1.728 tūkst. Eur nuostolį, todėl 2017 m. lyginant su 2016 m. buvo fiksuojamas didžiausias grynojo pelno sumažėjimas, kai grynojo pelno dydis sumažėjo net 3.565 tūkst. Eur (194 proc.). Įmonės nuostolio patyrimui įtakos turėjo 291 proc. sumažėjęs pelnas prieš apmokestinimą. Pelno prieš apmokestinimą mažėjimą lėmė veiklos pelno (nuostolio) smukimas. Atlikus grynojo pelno (nuostolių) analizę, pastebima, kad nuo 2018 m. AB „Pieno žvaigždės“ grynasis pelnas, nors ir nežymiu skirtumu, bet auga vis didesniu tempu, tačiau siekiant padidinti AB „Pieno žvaigždės“ grynąjį pelną, reikėtų mažinti veiklos sąnaudas, kurių didžiausią dalį visu analizuojamu laikotarpiu sudarė personalo išlaikymo, marketingo ir reklamos ir produkcijos pristatymo sąnaudos.

15 paveiksle pateikiama AB „Pieno žvaigždės“ analizuojamo laikotarpio ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamika (žr. 11 priedą). Ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamika rodo, kad AB „Pieno žvaigždės“ pagrindinę turto dalį analizuojamu laikotarpiu sudarė ilgalaikis turtas.

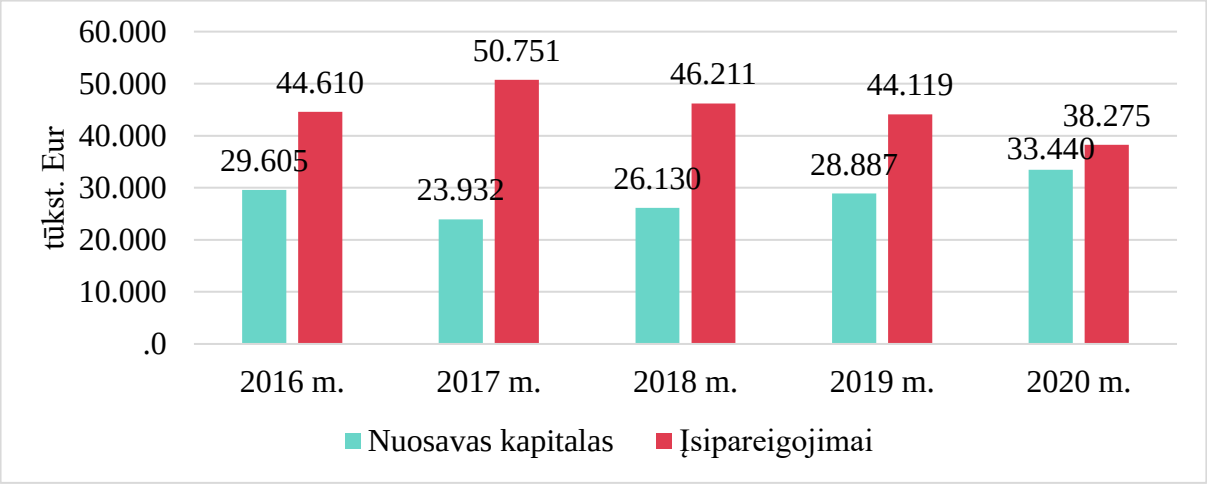
Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

15 pav. AB „Pieno žvaigždės“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamika 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, pastebima, kad ilgalaikis turtas analizuojamu laikotarpiu augo, o trumpalaikis, atvirkščiai, mažėjo. Ilgalaikis turtas išaugo 2.648 tūkst. Eur (6 proc.), tam įtakos turėjo 3 proc. išaugęs materialusis turtas ir 187 proc. padidėjęs kitas ilgalaikis turtas. Materialusis turtas didėjo dėl augančių mašinų ir įrangos, pastatų ir sumokėtų avansų ir vykdomų materialiojo turto gamybos darbų. Kito ilgalaikio turto augimui įtakos turėjo didėjantis atidėtojo pelno mokesčio turtas bei kitas turtas. Trumpalaikis turtas nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo 4.501 tūkst. Eur (16 proc.), dėl 54 proc. nukritusios per vienus metus gautinų sumų vertės. Per vienus metus gautinos sumos mažėjo, dėl mažėjančių pirkėjų skolų, įmonių grupės įmonių skolų bei kitų gautinų sumų. Didžiausias ilgalaikio turto padidėjimas pastebimas 2019 m. lyginant su 2018 m., kai ilgalaikio turto vertė išaugo 4.827 tūkst. Eur (11 proc.), dėl 12 proc. padidėjusio materialaus turto. Didžiausias trumpalaikio turto padidėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai trumpalaikis turtas išaugo 1.240 tūkst. Eur (4 proc.). Trumpalaikio turto augimą lėmė 27 proc. padidėjusios atsargos. Tuo tarpu 2018 m. lyginant su 2017 m. matomas didžiausias ilgalaikio turto sumažėjimas, šiuo laikotarpiu ilgalaikio turto vertė sumažėjo 1.953 tūkst. Eur (4 proc.). Ilgalaikio turto mažėjimą lėmė 6 proc. sumažėjęs materialusis turtas, o materialaus turto vertės pokyčiui įtakos turėjo sumažėjusi mašinų ir įrangos, kitų įrenginių, prietaisų ir įrankių bei sumokėtų avansų ir vykdomų materialaus turto gamybos darbų vertės. Trumpalaikio turto vertės didžiausias sumažėjimas pastebimas tuo laikotarpiu, kai buvo didžiausias ilgalaikio turto vertės padidėjimas, t.y. 2019 m. lyginant su 2018 m., kai trumpalaikio turto vertė sumažėjo 4.287 tūkst. Eur (15 proc.). Trumpalaikio turto mažėjimą lėmė mažėjanti atsargų, per vienus metus gautinų sumų ir pinigų bei jų ekvivalentų vertė, kuri atitinkamai nukrito 15 proc., 9 proc. bei 24 proc. turtas mažėjo dėl 15 proc. sumažėjusių atsargų, 9 proc. per vienus

metus gautinų sumų bei 24 proc. pinigų ir pinigų ekvivalentų vertės sumažėjimo. Atlikus balanso turto skilties analizę, paaiškėjo, kad ateityje AB „Pieno žvaigždės“ gali kilti nemokumo problemų, nes pirkėjų skolos analizuojamu laikotarpiu vidutiniškai sudaro 34 proc. viso trumpalaikio turto.

16 paveiksle pateikiama AB „Pieno žvaigždės“ analizuojamo laikotarpio nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dinamika (žr. 11 priedą). Iš pateikto paveiklo matyti, kad AB „Pieno žvaigždės“ didžiąją dalį analizuojamu laikotarpiu sudarė įsipareigojimai.

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

16 pav. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dinamika 2016-2020 m.

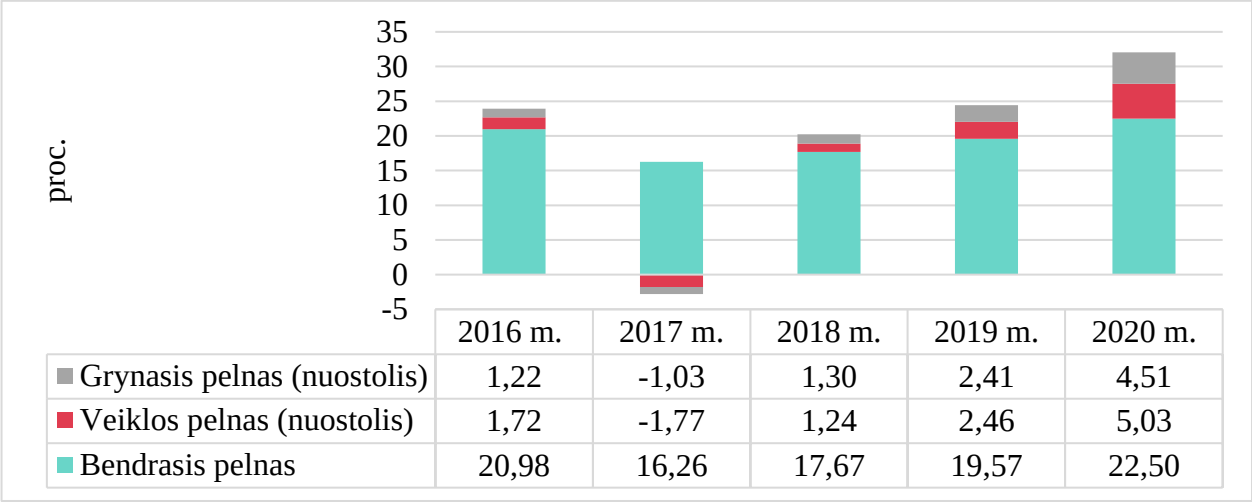
Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, galima pastebėti, kad analizuojamu laikotarpiu nuosavas kapitalas augo, o įsipareigojimai – mažėjo. Nuosavas kapitalas nagrinėjamu laikotarpiu išaugo 3.835 tūkst. Eur (13 proc.), dėl 68 proc. išaugusio nepaskirstyto pelno. Įsipareigojimai analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 6.335 tūkst. Eur (14 proc.), tam įtakos turėjo 24 proc. sumažėję ilgalaikiai įsipareigojimai ir 4 proc. trumpalaikiai įsipareigojimai. 2020 m. lyginant su 2019 m. fiksuojamas didžiausias nuosavo kapitalo padidėjimas, kai nuosavo kapitalo dydis išaugo 4.553 tūkst. Eur (16 proc.). Didžiausias įsipareigojimų padidėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai įsipareigojimų dydis išaugo 6.141 tūkst. Eur (14 proc.), dėl 133 proc. padidėjusių trumpalaikių įsipareigojimų. Trumpalaikiai įsipareigojimai augo dėl didėjančių skolų kredito įstaigoms, skolų tiekėjams, su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų bei kitų mokėtinų sumų ir trumpalaikių įsipareigojimų. Tuo tarpu didžiausias nuosavo kapitalo sumažėjimas pastebimas 2017 m. su 2016 m., kai dydis sumažėjo 5.673 tūkst. Eur (19 proc.), o įsipareigojimų – 2020 m. lyginant su 2019 m., dydis sumažėjo 5.844 tūkst. Eur (13 proc.). Nuosavo kapitalo sumažėjimui įtakos turėjo 88 proc. sumažėjęs nepaskirstytas pelnas, o įsipareigojimai mažėjo dėl 18 proc. nukritusių ilgalaikių įsipareigojimų ir 8 proc. trumpalaikių įsipareigojimų. Išanalizavus balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų skiltį, galima daryti išvadą, kad AB „Pieno žvaigždės“ didesne dalimi yra finansuojama iš skolintų lėšų, nes įsipareigojimai vidutiniškai sudarė 60 proc. viso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų

dydžio, skolintų lėšų didžiąją dalį sudaro skolos kredito įstaigoms, tokia situacija gali būti traktuojama kaip rizikinga tolimesnei įmonės veiklai.

Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos horizontaliąją analizę, galima teigti, kad pardavimo pajamų augimą labiausiai lėmė šviežių pieno produktų ir kitų segmentų pardavimas. Vidutiniškai per metus nagrinėjama įmonė sukuria 3.171 tūkst. Eur grynojo pelno. Didžiausią kiekį nuosavų finansinių išteklių įmonė sukūrė 2020 m. – 7.712 tūkst. Eur. Kaip matyti iš atliktos analizės, AB „Pieno žvaigždės“ sunkūs buvo 2017 m., kai įmonės veikla buvo nuostolinga – grynasis nuostolis siekė -1.728 tūkst. Eur. Tokį rezultatą lėmė įmonės negebėjimas suvaldyti savikainos ir veiklos sąnaudų augimo. Tačiau jau nuo 2018 m. įmonei pavyko atsitiesti ir veiklą vykdyti pelningai. Atlikus balanso horizontaliąją analizę, paaiškėjo, kad AB „Pieno žvaigždės“ turi daugiau ilgalaikio nei trumpalaikio turto. Ilgalaikio turto turėjimas rodo, jog įmonė gali garantuoti skolų bankui ar tiekėjams grąžinimą. Analizuojamu laikotarpiu AB „Pieno žvaigždės“ savo veiklą vykdo labiau skolintomis lėšomis, nes įmonės įsipareigojimai viršija nuosavą kapitalą.

3.2. AB „Pieno žvaigždės“ finansinių ataskaitų vertikalioji analizė

Vertikalioji pelno (nuostolių) ataskaitų analizė atlikta remiantis 2016-2020 m. minėtų finansinių ataskaitų duomenimis, atlikti skaičiavimai pateikti 12 priede. Vertikalios analizės metu finansinių ataskaitų dydžiai buvo lyginami su pardavimo pajamomis, o visi gauti dydžiai išreikšti procentais (žr. 17 pav.).

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Grynasis pelnas (nuostolis)	1,22	-1,03	1,30	2,41	4,51
Veiklos pelnas (nuostolis)	1,72	-1,77	1,24	2,46	5,03
Bendrasis pelnas	20,98	16,26	17,67	19,57	22,50

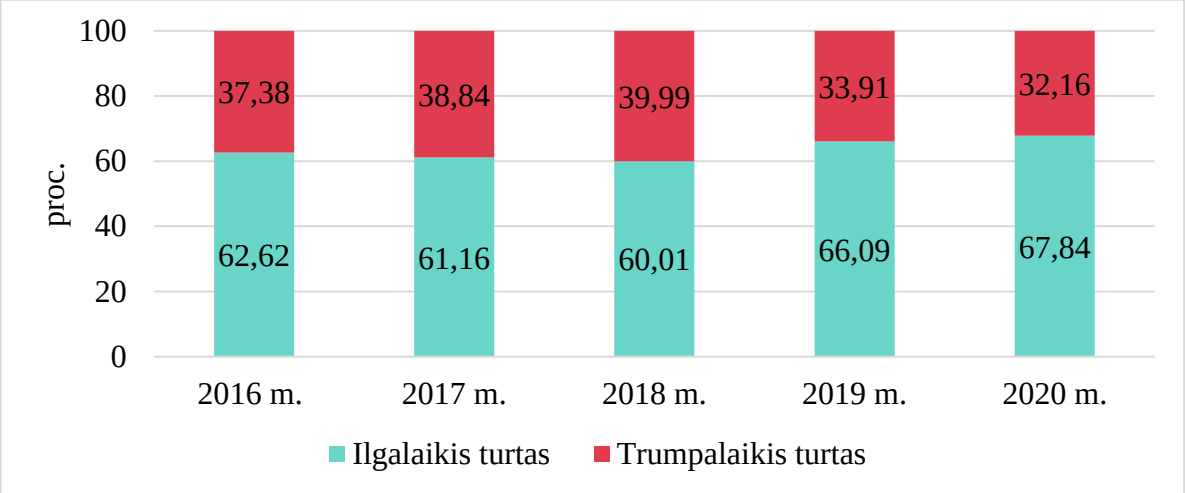
Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

17 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) dinamika pardavimo pajamų struktūroje 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) dinamikos pardavimo pajamų struktūroje 2016-2020 m. paveikslu, matyti, kad bendrojo pelno lyginamasis svoris pardavimo pajamų struktūroje analizuojamu laikotarpiu išaugo 1,52 proc. punkto, veiklos pelno – 3,31 proc. punkto, o grynojo pelno

– 3,29 proc. punkto. Bendrojo pelno dalis pardavimo pajamose augo dėl 1,52 proc. punkto sumažėjusios pardavimo savikainos dalies pardavimo pajamose. To priežastis, kaip jau buvo minėta atliekant horizontaliąją pelno (nuostolių) ataskaitos analizę, žaliavų ir medžiagų bei personalo išlaikymo sąnaudų augimas. Veiklos pelno lyginamojo svorio pokyčiui įtakos turėjo 1,80 proc. punkto sumažėjusi veiklos sąnaudų dalis pardavimo pajamose. Grynojo pelno pokyčiui didžiausios įtakos turi 3,50 proc. punkto išaugęs pelno (nuostolių) prieš apmokestinimą lyginamasis svoris pardavimo pajamose. Didžiausias bendrojo pelno dalies pardavimo pajamose padidėjimas pastebimas 2020 m. lyginant su 2019 m., kai dydis išaugo 2,93 proc. punkto, tuo tarpu veiklos pelno (nuostolių) ir grynojo pelno (nuostolių) lyginamojo svorio didžiausias padidėjimas fiksuojamas 2018 m. lyginant su 2017 m., kai dydžiai atitinkamai išaugo 3,01 proc. punkto ir 2,33 proc. punkto. Didžiausias bendrojo pelno, veiklos pelno (nuostolių) ir grynojo pelno (nuostolių) dalies pardavimo pajamose sumažėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., dydžiai atitinkamai sumažėjo 4,72 proc. punkto, 3,49 proc. punkto ir 2,25 proc. punkto. Bendrojo pelno pokytį lėmė 4,72 proc. punkto išaugusi pardavimo savikaina pardavimo pajamose, veiklos pelno (nuostolių) – 11 proc. punkto spartesnis pardavimo pajamų nei veiklos sąnaudų augimas, o grynojo pelno (nuostolių) – 3,20 proc. punkto sumažėjusi pelno (nuostolių) prieš apmokestinimą lyginamojo svorio dalis pardavimo pajamose.

Vertikalioji balanso ataskaitų turto dalies analizė atlikta remiantis 2016-2020 m. minėtų finansinių ataskaitų duomenimis ir yra pateikta 13 priede. Atliekant vertikaliąją balanso ataskaitų turto struktūros analizę finansinių ataskaitų dydžiai buvo lyginami su pasirinktu baziniu tos ataskaitos rodikliu, t.y. turtu, gauti dydžiai buvo išreikšti procentais. 18 paveiksle pavaizduota AB „Pieno žvaigždės“ turto struktūros dinamika.

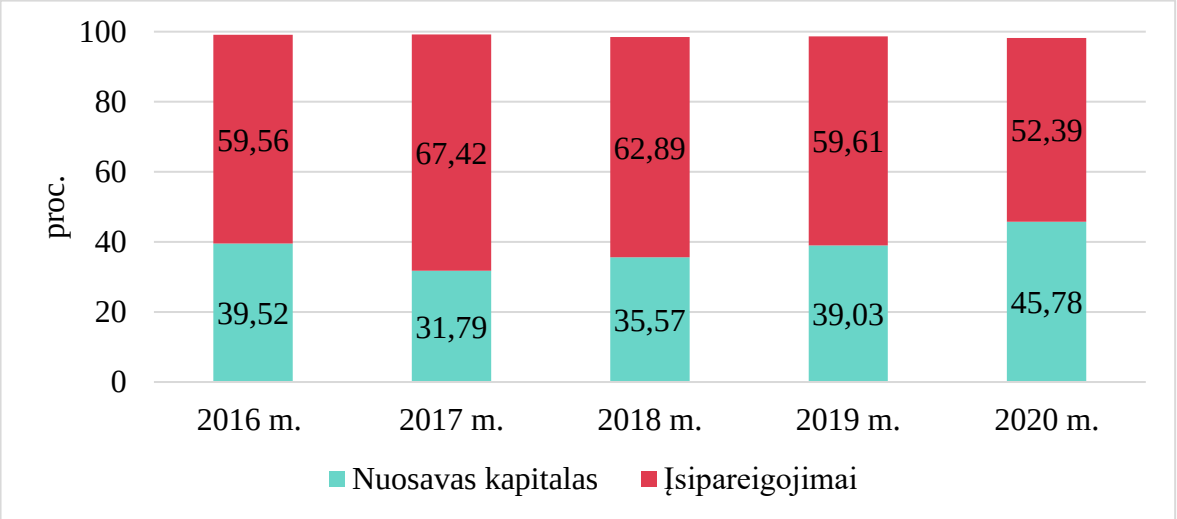
Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

18 pav. AB „Pieno žvaigždės“ turto struktūra 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ turto struktūros 2016-2020 m. paveikslu, matyti, kad didžiausią įmonės turto dalį sudarė ilgalaikis turtas, o per analizuojamą laikotarpį lyginamasis svoris visame turte išaugo 5,22 proc. punkto. Ilgalaikio turto lyginamojo svorio padidėjimui struktūroje įtakos turėjo

materialiojo turto lyginamojo svorio dalies padidėjimas 3,76 proc. punkto ir kito ilgalaikio turto lyginamojo svorio dalies padidėjimas 1,46 proc. punkto. Tuo tarpu trumpalaikio turto lyginamasis svoris per nagrinėjamą laikotarpį sumažėjo 5,22 proc. punkto. Tokį pokytį lėmė 10,26 proc. punkto sumažėjusi per vienus metus gautinų sumų lyginamojo svorio dalis turte. Didžiausias ilgalaikio turto padidėjimas pastebimas 2019 m. lyginant su 2018 m., kai ilgalaikio turto dalis visame turte išaugo 6,08 proc. punkto, o trumpalaikio turto didžiausias padidėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai lyginamasis svoris išaugo 1,46 proc. punkto. Trumpalaikio turto dalis turte augo dėl 4,50 proc. punkto išaugusių atsargų dalies visame turte. Didžiausias ilgalaikio turto lyginamojos svorio sumažėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., o trumpalaikio turto – 2019 m. lyginant su 2018 m, atitinkamai dydžiai sumažėjo 1,46 proc. punkto bei 6,08 proc. punkto. Ilgalaikio turto dalies mažėjimui įtakos turėjo 2,15 proc. punkto sumažėjusi materialiojo turto dalis visame turte. Atlikta turto vertikalioji analizė rodo, kad didžiausią įtaką įmonės veiklai turi ilgalaikis turtas, kurio įmonė turi daugiausiai. Nors trumpalaikis turtas ekonominę naudą įmonei atneša greičiau, tačiau ilgalaikio turto ištekliai yra labai svarbūs įmonės veiklos vykdymui, nes šis turtas leidžia įmonei užsiimti jos pagrindine veikla, įsigyti naujų mechanizmų, atsidaryti naujų gamyklų bei parduotuvių.

Atliekant vertikaliąją balanso ataskaitų nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūros analizę finansinių ataskaitų dydžiai buvo lyginami su pasirinktu baziniu tos ataskaitos rodikliu, t.y. nuosavu kapitalu ir įsipareigojimais iš viso, gauti dydžiai buvo išreikšti procentais (žr. 14 priedą). 19 paveiksle pavaizduota nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra visame nuosavame kapitale ir įsipareigojimuose.

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

19 pav. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūra 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūros 2016-2020 m. paveikslu, pastebima, kad nuosavame kapitale ir įsipareigojimuose visu analizuojamu laikotarpiu didesnę dalį užima įsipareigojimai. Nuosavo kapitalo lyginamojo svorio dalis išaugo 6,26 proc. punkto,

o įsipareigojimų sumažėjo 6,26 proc. punkto. Nuosavo kapitalo lyginamojo svorio padidėjimui įtakos turėjo padidėjusi akcinio kapitalo, akcijų priedų ir nepaskirstyto pelno lyginamojo svorio dalis. Tuo tarpu įsipareigojimų sumažėjimui įtakos turėjo sumažėjusi palūkanas uždirbančių paskolų ir įsiskolinimų, išvestinių finansinių priemonių lyginamojo svorio dalis. Didžiausias nuosavo kapitalo lyginamojo svorio dalies padidėjimas fiksuojamas 2020 m. lyginant su 2019 m., kai dydis išaugo 6,75 proc. punkto, o didžiausias įsipareigojimų dalies padidėjimas pastebimas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai dydis išaugo 7,73 proc. punkto. Įsipareigojimų lyginamosios dalies padidėjimui įtakos turėjo padidėjusi palūkanų uždirbančių paskolų ir įsiskolinimų bei prekybos ir kitų mokėtinų sumų dalis. Didžiausias nuosavo kapitalo dalies sumažėjimas pastebimas 2017 m. lyginant su 2016 m., o įsipareigojimų – 2020 m. lyginant su 2019 m., atitinkamai dydžiai sumažėjo 7,73 proc. punkto bei 6,75 proc. punkto. Tokiam nuosavo kapitalo lyginamojo svorio dalies sumažėjimui įtakos turėjo sumažėjusi akcinio kapitalo, akcijų priedų ir nepaskirstyto rezultato lyginamojo svorio dalis.

Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos vertikaliąją analizę, pastebėta, kad analizuojamu laikotarpiu įmonės grynasis pelnas vidutiniškai sudaro 1,68 proc. įmonės pardavimo pajamų. Išanalizavus įmonės turtą, galima teigti, kad AB „Pieno žvaigždės“ yra apsirūpinusi ilgalaikiu turtu, kuris vidutiniškai sudaro 63,54 proc. turto struktūros ir didžiausią jų dalį sudaro materialusis turtas, kas reiškia, jog įmonė galės garantuoti skolų bankui ar tiekėjams grąžinimą. Išanalizavus nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūrą pastebėta, kad įmonė savo veiklą yra linkusi finansuoti skolintomis lėšomis labiau nei nuosavomis. Vidutiniškai 38,34 proc. AB „Pieno žvaigždės“ savo veiklą finansuoja nuosavais ištekliais ir 60,37 proc. veiklą vykdo skolintais ištekliais.

3.3. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo analizė

Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ horizontaliąją ir vertikaliąją pelno (nuostolių) ataskaitų analizę, tikslinga atlikti pelningumo analizę, nes absoliutūs pelno rodikliai neparodo įmonių veiklos efektyvumo. Pelningumo rodiklių kaitos stebėjimas leidžia įvertinti įmonės veiklos rezultatus, nustatyti įmonės silpnąsias sritis. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodiklių analizei atlikti buvo apskaičiuoti bendrojo, veiklos bei grynojo pardavimo pelningumo rodikliai (žr. 8 lent.). Skaičiavimai pateikti 15 priede.

8 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m.

Pelningumo rodikliai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Bendrasis pelningumas	20,98	16,26	17,67	19,57	22,50
Veiklos pelningumas	1,72	(1,77)	1,24	2,46	5,03
Grynasis pelningumas	1,22	(1,03)	1,30	2,41	4,51

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodiklių dinamikos 2016-2020 m. lentele, pastebima, kad tiek bendrasis, tiek veiklos, tiek grynasis pardavimo pelningumas analizuojamu laikotarpiu augo. Bendrasis pardavimo pelningumas išaugo 1,52 proc. punkto, tuo tarpu veiklos ir grynasis pardavimo pelningumas atitinkamai išaugo 3,31 proc. punkto ir 3,29 proc. punkto. Bendrojo pardavimo pelningumo pokyčiui įtakos turėjo 1,52 proc. punkto sumažėjusi pardavimo savikainos procentinė dalis pardavimo pajamose, kurios nuosmukis įvyko dėl sumažėjusios sūrių ir sausų pieno produktų savikainos dalies, kuri atitinkamai sumažėjo 4,05 proc. punkto bei 2,92 proc. punkto (žr. 16 priedą). Veiklos pelningumo padidėjimą lėmė 7 proc. sumažėjusios pardavimo sąnaudos. Grynojo pardavimo pelningumo didėjimas siejamas ne tik su augančiomis pajamomis, kitos veiklos rezultatais bei kitų palūkanų ir panašių pajamų, bet ir su mažėjančia pardavimo sąnaudų, palūkanų ir kitų panašių sąnaudų bei savikainos procentinė dalimi pardavimo pajamose. Didžiausias bendrojo pardavimo pelningumo padidėjimas pastebimas 2020 m. lyginant su 2019 m., o veiklos ir grynojo pardavimo pelningumas – 2018 m. lyginant su 2017 m. Šiais laikotarpiais bendrasis pardavimo pelningumas išaugo 2,93 proc. punkto, veiklos pelningumas – 3,01 proc. punkto ir grynasis pardavimo pelningumas – 2,33 proc. punkto. Didžiausias analizuojamų pardavimo pelningumų sumažėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., šiuo laikotarpiu bendrasis pardavimo pelningumas sumažėjo 4,72 proc. punkto, veiklos pelningumas – 3,49 proc. punkto ir grynasis pelningumas – 2,25 proc. punkto. Bendrojo pardavimo pelningumo sumažėjimui įtakos turėjo 4,72 proc. punkto išaugusi pardavimo savikainos procentinė dalis pardavimo pajamose, kurios augimą lėmė 2,37 proc. punkto šoktelėjusi į viršų sūrių savikaina, 3,27 proc. punkto – šviežių pieno produktų savikaina ir 0,19 proc. punkto kitų segmentų savikaina. Veiklos pelningumo sumažėjimui įtakos turėjo 4 proc. išaugusios pardavimo sąnaudos bei 6 proc. padidėjusios veiklos sąnaudos. Atlikus pateiktos lentelės analizę, galima teigti, kad AB „Pieno žvaigždės“ geba optimizuoti veiklos sąnaudas, kurios analizuojamu laikotarpiu išaugo 3 proc., t.y. 19 proc. punkto mažiau nei išaugo įmonės bendrasis pelnas, dėl šios priežasties padidėjo tiek įmonės veiklos, tiek grynasis pardavimo pelningumas.

Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumų analizę, paaiškėjo, kad bendrasis pardavimo pelningumo rodiklis, rodantis, kiek bendrojo pelno tenka vienam gautam pajamų eurui, atskleidžia, kad AB „Pieno žvaigždės“ vykdoma veikla yra pelninga. Visu analizuojamu laikotarpiu rodiklis vertinamas gerai, nes yra didesnis nei 15 proc., kas reiškia, kad AB „Pieno žvaigždės“ galės padengti savo veiklos ir finansavimo išlaidas. Sėkmingiausi įmonei buvo 2020 m., kai vienas pardavimo euras uždirbo 0,23 Eur bendrojo pelno. Kaip matyti iš pateiktos lentelės, bendrasis pardavimo pelningumas buvo stabilus, nes svyravo ne daugiau kaip 5 proc. punkto. Veiklos pelningumo rodiklis, atskleidžiantis, kiek veiklos pelno tenka vienam pardavimo pajamų eurui, rodo, kad AB „Pieno žvaigždės“ visu laikotarpiu, išskyrus 2017 m., vertinamas nepatenkinamai, nes yra mažesnis nei 5 proc. (Mackevičius, 2008). Didžiausias veiklos pelningumo rodiklis buvo 2020 m., kai vienas pardavimų

euras uždirbo 0,05 Eur veiklos pelno, o mažiausias – 2017 m., kai veiklos pelningumas buvo neigiamas. Grynasis pardavimo pelningumas, rodantis, tikrąjį pardavimo pelningumą, įvertinus visas pajamas ir išlaidas, atskleidžia, kokia grynojo pelno dalis tenka pardavimo vienetui. Apskaičiuotas AB „Pieno žvaigždės“ grynasis pardavimo pelningumas rodo, kad įmonės veikla visu analizuojamu laikotarpiu, išskyrus 2017 m., vertinama nepatenkinamai, nes rodiklis buvo mažesnis nei 5 proc. (Mackevičius ir kt., 2008). Minėtais 2017 m. rodiklis vertinamas neigiamai – tai buvo blogiausi metai AB „Pieno žvaigždės“, nes grynasis pardavimo pelningumas buvo minusinis. Pelningiausi įmonei buvo 2020 m., kai pardavimo euras uždirbo 0,05 Eur grynojo pelno.

Kadangi žinoma, jog bendrojo pelningumo pokyčius lemia pardavimo pajamos ir pardavimo savikaina, tai buvo atlikta šių veiksnių faktorinė analizė, siekiant įvertinti, kokią įtaką turėjo šie rodikliai AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pardavimo pelningumo dydžiui ir kurių veiksnių įtaka buvo didžiausia (žr. 9 lent.). Veiksnių įtaka vertinama taikant grandininių pakeitimų metodą. Skaičiavimai pateikti 17 priede.

9 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bendrąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

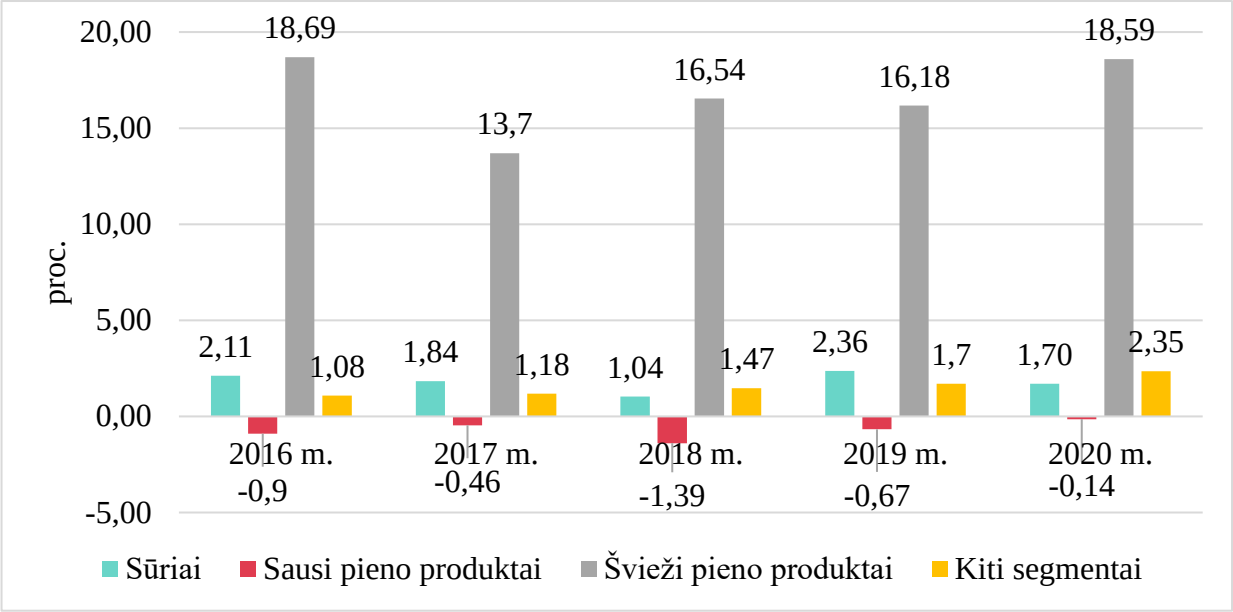
Rodikliai	Procentinis pokytis			
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Bendrasis pardavimo pelningumas	(4,72)	1,41	1,90	2,93
Pardavimo pajamų pasikeitimo įtaka bendrajam pardavimo pelningumui	8,30	0,45	0,93	0,22
Pardavimo savikainos pasikeitimo įtaka bendrajam pardavimo pelningumui	(13,02)	0,96	0,97	2,71

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Atlikta bendrąjį pelningumą lemiančių veiksnių analizė parodė, kad didžiausias teigiamas bendrojo pardavimo pelningumo pokytis pastebimas 2020 m. lyginant su 2019 m., kai rodiklis išaugo 2,93 proc. punkto. Bendrojo pardavimo pelningumo didėjimui didžiausią įtaką turėjo pardavimo savikainos sumažėjimas, nes tai rodiklį padidino 2,71 proc. Dėl padidėjusių pardavimo pajamų, bendrasis pardavimo pelningumas, nors ir nežymiai, bet padidėjo 0,22 proc. Pardavimo savikainą šiais metais mažino 6 proc. sumažėjusi medžiagų ir žaliavų savikaina, 11 proc. kitos sąnaudos bei 24 proc. nusidėvėjimas ir amortizacija (žr. 6 priedą). Tuo tarpu pardavimo pajamas šiais metais didino 18 proc. išaugusios pajamos už šviežius pieno produktus bei 123 proc. už kitus segmentus (žr. 4 priedą). Tuo tarpu bendrojo pardavimo pelningumo didžiausias neigiamas pokytis pastebimas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai rodiklis sumažėjo 4,72 proc. punkto. Rodiklio sumažėjimą lėmė pardavimo savikainos padidėjimas, kuris bendrąjį pardavimo pelningumą sumažino net 13,02 proc. Pagal atliktą bendrojo pardavimo pelningumo pokyčiui įtakos turėjusių veiksnių analizę, galima daryti išvadą, kad bendrasis

pardavimo pelningumas nuo 2018 m. augo vis didesniu tempu, tokį rezultatą lėmė tai, kad bendrasis pardavimo pelningumas iš sūrių bei kitų segmentų nuo 2018 m. augo ir 2020 m. atitinkamai siekė 1,7 proc. bei 2,35 proc.

Kiekvieno įmonės veiklos segmento pelningumas, turi įtakos bendrojo pardavimo pelningumui. Todėl norint įvertinti bendrojo pelningumo pokyčiui turinčius įtakos veiksnius, reikia įvertinti atskirų teikiamų produktų pelningumą. Taip galima nustatyti, kurios paslaugos įmonei naudingesnės, o kurių pasiūlą galima nutraukti arba mažinti. 20 paveiksle pavaizduotas AB „Pieno žvaigždės“ atskirų veiklos segmentų bendrasis pardavimo pelningumas.

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

20 pav. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų bendrojo pardavimo pelningumo dinamika 2016-2020 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų bendrojo pardavimo pelningumo dinamikos 2016-2020 m. paveikslu, galima pastebėti, jog didžiausią bendrojo pardavimo pelningumo dalį analizuojamu laikotarpiu sukūrė švieži pieno produktai, o mažiausią, t.y. neigiamą – sausi pieno produktai. Tačiau matyti, kad bendrasis pardavimo pelningumas iš šviežių pieno produktų analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 0,10 proc. punkto, iš sausų pieno produktų – 0,76 proc. punkto, o iš sūrių – 0,41 proc. punkto (žr. 15 priedą). Tuo tarpu bendrasis pardavimo pelningumas iš kitų segmentų nagrinėjamu laikotarpiu išaugo 1,27 proc. punkto. Bendrojo pardavimo pelningumą iš sūrių bei sausų pieno produktų lėmė sumažėjusios pajamos, kurios atitinkamai nukrito 12 ir 27 proc. Šviežių pieno produktų bendrąjį pelningumą mažino 2 proc. punkto sparčiau auganti pardavimo savikaina nei pajamos: pajamos didėjo 18 proc., tuo tarpu savikaina – 20 proc. Bendrojo pardavimo pelningumo iš kitų segmentų didėjimą lėmė 123 proc. padidėjusios pajamos, o pardavimo savikaina – 115 proc, tai reiškia, kad pajamos augo 8 proc. punkto sparčiau nei pardavimo savikaina. Iš pateikto paveikslo galima daryti išvadą, jog AB „Pieno

žvaigždės“ turi stengtis didinti sausų pieno produktų pardavimą, arba atsisakyti šių produktų, smukdančių įmonės pelningumą.

Veiklos pelningumas tiesiogiai priklauso nuo pardavimo pajamų, savikainos ir veiklos sąnaudų dydžių. Todėl buvo atlikta šių veiksnių faktorinė analizė, norint įsigilinti į veiklos pelningumo pokyčius lėmusius veiksnius (žr. 10 lent.). Veiksnių įtaka buvo skaičiuojama taikant grandininių pakeitimų metodą. Skaičiavimai pateikti 18 priede.

10 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Rodikliai	Procentinis pokytis			
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Veiklos pelningumas	(3,49)	3,01	1,22	2,57
Pardavimo pajamų pasikeitimo įtaka veiklos pelningumui	10,32	0,55	1,12	0,26
Pardavimo savikainos pasikeitimo įtaka veiklos pelningumui	(13,02)	0,96	0,97	2,71
Veiklos sąnaudų pasikeitimo įtaka veiklos pelningumui	(0,79)	1,50	(0,87)	(0,40)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamikos 2016-2020 m. lentele, galima teigti, kad veiklos pelningumo didžiausias teigiamas pokytis pastebimas 2018 m. lyginant su 2017 m., kai rodiklis padidėjo 3,01 proc. punkto. Veiklos pelningumą šiuo laikotarpiu didino padidėjusios pardavimo pajamos bei sumažėjusios veiklos sąnaudos ir pardavimo savikaina. Pardavimo pajamos didėjo iš tokių veiklos segmentų kaip sūriai ir kiti segmentai, pardavimo pajamų augimas veiklos pelningumą padidino 0,55 proc. Pardavimo savikaina mažėjo dėl sumažėjusios sausų bei šviežių pieno produktų savikainos ir tai veiklos pelningumą padidino 0,96 proc. Tuo tarpu veiklos sąnaudų mažėjimas veiklos pelningumą padidino 1,50 proc., tam įtakos turėjo sumažėjusios marketingo ir reklamos, įvairių paslaugų, mokesčių (išskyrus pelno mokestį), paramos, apsaugos, remonto ir ryšių sąnaudos. Didžiausias neigiamas veiklos pelningumo pokytis fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai rodiklis sumažėjo 3,49 proc. punkto. Tokį sumažėjimą lėmė išaugusi pardavimo savikaina ir veiklos sąnaudos, tai rodiklį atitinkamai sumažino 13,02 proc. ir 0,79 proc. Pardavimo savikaina augo dėl didėjančių sūrio, šviežių pieno produktų ir kitų segmentų savikainos. Veiklos sąnaudų augimui įtakos turėjo išaugusios personalo išlaikymo, nusidėvėjimo ir amortizacijos, produkcijos pristatymo, kuro, įvairių paslaugų, naujų produktų kūrimo, paramos, draudimo, veiklos nuomos, ryšių, tantjemų, transporto ir kitos nuomos sąnaudos. Atlikus analizę, galima teigti, kad veiklos pelningumo mažėjimą labiausiai lėmė pardavimo savikainos augimas.

Grynasis pardavimo pelningumas tiesiogiai priklauso nuo pelno prieš apmokestinimą, pelno mokesčio ir pardavimo pajamų pokyčių. Todėl norint įvertinti, kokią įtaką grynajam pardavimo pelningumo rodikliui turėjo šie veiksniai, buvo atlikta faktorinė analizė (žr. 11 lent.). Veiksnių įtaka buvo skaičiuojama taikant grandininių pakeitimų metodą. Skaičiavimai pateikti 19 priede.

11 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ grynąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Rodikliai	Procentinis pokytis			
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Grynasis pelningumas	(2,25)	2,33	1,11	2,10
Pelno (nuostolių) prieš apmokestinimą pasikeitimo įtaka grynajam pelningumui	(3,44)	2,91	1,34	2,50
Pelno mokesčio pasikeitimo įtaka grynajam pelningumui	1,07	(0,57)	(0,20)	(0,39)
Pardavimo pajamų pasikeitimo įtaka grynajam pelningumui	0,12	(0,01)	(0,03)	(0,01)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ grynąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių 2016-2020 m. lentele, galima teigti, kad AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pardavimo pelningumo didžiausias teigiamas pokytis buvo 2018 m. lyginant su 2017 m., kai rodiklis išaugo 2,33 proc. punkto. Rodiklio padidėjimui didžiausią įtaką turėjo pelno prieš apmokestinimą augimas, kuris grynąjį pardavimo pelningumą padidino 2,91 proc. Pelno prieš apmokestinimą didėjimui įtakos turėjo 171 proc. išaugęs veiklos pelnas bei 77 proc. išaugę kitos veiklos rezultatai. Kitos veiklos rezultatai didėjo dėl augančių pajamų iš įmonės nepagrindinės veiklos – nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų pardavimo ir kitų straipsnių, tiesiogiai nesusijusių su pagrindine įmonės veikla. Didžiausias neigiamas grynojo pardavimo pelningumo pokytis pastebimas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai rodiklis sumažėjo 2,25 proc. punkto. Tam įtakos turėjo sumažėjęs pelno prieš apmokestinimą dydis, jis rodiklį sumažino 3,44 proc. Taigi atlikus analizę, galima teigti, kad grynojo pardavimo pelningumo didėjimą labiausiai lėmė 306 proc. sparčiau už pardavimo pajamas augantis grynasis pelnas.

Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo analizę, paaiškėjo, jog bendrasis pardavimo pelningumo rodiklis, rodantis, kiek bendrojo pelno tenka vienam gautam pajamų eurui, atskleidžia, kad AB „Pieno žvaigždės“ vykdoma veikla yra pelninga. Visu analizuojamu laikotarpiu rodiklis vertinamas gerai, nes pakliūna į 10-35 proc. ribą. Sėkmingiausiai įmonei buvo 2020 m., kai vienas pardavimo euras uždirbo 0,23 Eur bendrojo pelno. Vertinant kiekvieno veiklos segmento bendrąjį pardavimo pelningumą, matyti, kad daugiausiai bendrojo pelno uždirbama iš šviežių pieno produktų – vidutiniškai vienas pardavimo euras uždirba 0,17 Eur bendrojo pelno. Veiklos pelningumo rodiklis, atskleidžiantis, kiek

veiklos pelno tenka vienam pardavimo pajamų eurui, rodo, kad AB „Pieno žvaigždės“ veikla yra vertinama nepatenkinamai, išskyrus 2020 m., nes rodiklis mažesnis nei 5 proc., o 2017 m. – neigiamai. Minėtais 2020 m. rodiklis vertinamas patenkinamai, nes 0,03 proc. punkto viršija 5 proc. ribą – tai metai, kai buvo pasiektas didžiausias veiklos pelningumo rodiklio dydis ir vienas pardavimų euras uždirbo 0,05 Eur veiklos pelno. Grynasis pardavimo pelningumas, rodantis, tikrąjį pardavimo pelningumą, įvertinus visas pajamas ir išlaidas, atskleidžia, kokia grynojo pelno dalis tenka pardavimo vienetui. Apskaičiuotas AB „Pieno žvaigždės“ grynasis pardavimo pelningumas rodo, kad įmonės veikla visu analizuojamu laikotarpiu, išskyrus 2017 m., vertinama patenkinamai, nes rodiklis buvo mažesnis nei 5 proc. Minėtais 2017 m. rodiklis vertinamas neigiamai – tai buvo blogiausi metai AB „Pieno žvaigždės“, nes grynasis pardavimo pelningumas buvo minusinis. Pelningiausi įmonei buvo 2020 m., kai pardavimo euras uždirbo 0,05 Eur grynojo pelno.

3.4. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo analizė

Turto panaudojimo efektyvumą parodo turto pelningumas. Tai rodiklis, atskleidžiantis, kiek vienam turto eurui tenka grynojo pelno. Kuo didesnė yra turto pelningumo reikšmė, tuo turtas naudojamas efektyviau. Siekiant atlikti AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo analizę, buvo apskaičiuoti turto pelningumo rodikliai (žr. 12 lent.). Skaičiavimai pateikti 15 priede.

12 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m.

Pelningumo rodikliai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Trumpalaikio turto pelningumas	6,56	(5,91)	7,48	16,38	32,82
Ilgalaikio turto pelningumas	3,92	(3,75)	4,99	8,40	15,56
Viso turto pelningumas	2,45	(2,30)	2,99	5,55	10,56

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo rodiklių dinamikos 2016-2020 m. lentele, pastebima, kad tiek trumpalaikis, tiek ilgalaikis, tiek viso turto pelningumas analizuojamu laikotarpiu augo. Trumpalaikio turto pelningumas analizuojamu laikotarpiu išaugo 26,26 proc. punkto, ilgalaikis – 11,64 proc. punkto, o viso turto – 8,11 proc. punkto. Turto pelningumo rodiklio pokyčiams įtakos turi grynojo pelno ir turto kitimas, kas reiškia, kad turto pelningumas didėja (mažėja) kylant (krentant) pelnui. Tuo tarpu didėjanti (mažėjanti) turto vertė turto pelningumą mažina (didina). Todėl galima teigti, kad analizuojamu laikotarpiu trumpalaikio, ilgalaikio ir viso turto pelningumo padidėjimui įtakos turėjo 5.875 tūkst. Eur (320 proc.) išaugęs grynasis pelnas bei 1.853 tūkst. Eur (2 proc.) sumažėjusi turto vertė. Grynojo pelno augimą lėmė, kaip jau minėta anksčiau, išaugęs pelnas prieš apmokestinimą, turto vertės

mažėjimą – sumažėjusi trumpalaikio turto vertė. Didžiausias trumpalaikio, ilgalaikio ir viso turto padidėjimas fiksuojamas 2020 m. lyginant su 2019 m., kai rodikliai atitinkamai padidėjo 16,44 proc. punkto, 7,16 proc. punkto bei 5,01 proc. punkto. Tokiam šuoliui įtakos turėjo 3.602 tūkst. Eur (88 proc.) padidėjęs grynasis pelnas ir 959 tūkst. Eur (1 proc.) sumažėjusi turto vertė. Iš pateiktos lentelės matyti, kad tiek trumpalaikis, tiek ilgalaikis, tiek viso turto pelningumas 2017 m buvo neigiamas, todėl didžiausias rodiklių sumažėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m.: trumpalaikio turto pelningumas sumažėjo 12,47 proc. punkto, ilgalaikio – 7,67 proc. punkto ir viso turto – 4,75 proc. punkto. Tokį sumažėjimą lėmė 3.565 tūkst. Eur (194 proc.) sumažėjusi grynojo pelno bei išaugusi trumpalaikio turto vertė, kuri padidėjo 28.327 tūkst. Eur (133 proc.). Išanalizavus 12-ą lentelę, galima teigti, kad AB „Pieno žvaigždės“ savo veikloje efektyviausiai valdo trumpalaikį turtą, nes vienam trumpalaikio turto eurui per analizuojamą laikotarpį vidutiniškai tenka 0,12 Eur įmonės grynojo pelno.

Kadangi žinoma, jog turto pelningumą lemia du veiksniai: grynasis pardavimo pelningumas ir turto apyvartumas, todėl siekiant įvertinti, kokią įtaką AB „Pieno žvaigždės“ viso turto pelningumui turi grynojo pardavimo pelningumo ir turto apyvartumo pasikeitimo pokyčiai, buvo atlikta veiksnių faktorinė analizė. Veiksnių įtaka vertinama taikant grandininių pakeitimų metodą (žr. 13 lent.). Skaičiavimai pateikti 20 priede.

13 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Rodikliai	Procentinis pokytis			
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Viso turto pelningumas	(4,75)	5,29	2,56	5,01
Grynojo pardavimo pelningumo pasikeitimo įtaka turto pelningumui, proc.	(5,02)	5,20	2,55	4,84
Turto apyvartumo pasikeitimo įtaka turto pelningumui, kartais	0,27	0,09	0,01	0,17

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Atlikta turto pelningumą lemiančių veiksnių analizė parodė, kad AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo didžiausias teigiamas pokytis pastebimas 2018 m. lyginant su 2017 m., kai rodiklis išaugo 5,29 proc. punkto. Augantis grynasis pardavimo pelningumas ir greitėjantis turto apyvartumas, turto pelningumą atitinkamai padidino 5,20 proc. ir 0,09 proc. Grynojo pelningumo didėjimo priežastys buvo aptartos anksčiau, nagrinėjant pardavimo pelningumą. Tuo tarpu turto apyvartumas greitėjo, dėl 909 tūkst. Eur (1 proc.) išaugusių pardavimo pajamų ir 1.806 tūkst. Eur (2 proc.) sumažėjusios turto vertės. Turto vertės mažėjimui įtakos turėjo 4 proc. sumažėjęs ilgalaikis turtas, kuris krito dėl mažėjančio materialaus turto. Didžiausias neigiamas turto pelningumo pokytis buvo 2017 m. lyginant su 2016 m., kai rodiklis sumažėjo 4,75 proc. punkto. Nors turto apyvartumas ir augo, tačiau to nepakako, jog turėtų

reikšmingą įtaką turto pelningumui, nes grynasis pelningumas 2017 m. metais pasiekė nuostolingą reikšmę, kas turto pelningumą sumažino net 5,02 proc. Atlikus turto pelningumo pokyčių veiksnių analizę, galima teigti, kad nuo 2018 m. turto pelningumo didėjimą labiausiai lėmė grynojo pardavimo pelningumo didėjimas.

Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo analizę, paaiškėjo, kad turto pelningumo rodiklis, rodantis ilgalaikio ir trumpalaikio turto naudojimo efektyvumą, 2016 m., 2018 m. ir 2019 m. vertinamas nepatenkinamai, nes rodiklis yra mažesnis nei 8 proc., 2017 m. turto pelningumas vertinamas neigiamai. Didžiausia AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumo reikšmė buvo 2020 m., kai vienas turto euras uždirbo 0,11 Eur grynojo pelno.

3.5. AB „Pieno žvaigždės“ kapitalo pelningumo analizė

Pastovaus kapitalo pelningumas atskleidžia įmonės funkcionavimo ir plėtros lygį, o taip pat ir vadovų gebėjimą tinkamai panaudoti turimus išteklius, t.y. nuosavą kapitalą ir ilgalaikius įsipareigojimus. Nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodiklių dinamika pavaizduota 14 lentelėje.

14 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ kapitalo pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m.

Pelningumo rodikliai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Pastovaus kapitalo pelningumas	3,48	(6,92)	5,43	8,13	15,08
Nuosavo kapitalo pelningumas	6,21	(7,22)	8,41	14,23	23,06

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ pastovaus ir nuosavo kapitalo pelningumo dinamikos 2016-2020 m. lentele, galima pastebėti, kad tiek pastovaus, tiek nuosavo kapitalo pelningumas analizuojamu laikotarpiu augo. Pastovaus kapitalo pelningumas padidėjo 11,27 proc. punkto, o nuosavo kapitalo – 16,85 proc. punkto (žr. 15 priedą). Pastovaus kapitalo pelningumo pokyčiui įtakos turėjo ne tik augantis grynasis pelnas, bet ir 24 proc. sumažėję ilgalaikiai įsipareigojimai. Pastarieji mažėjo dėl sumažėjusių skolų kredito įstaigoms. Nuosavo kapitalo didėjimą lėmė 307 proc. punkto sparčiau augantis grynojo pelno nei nuosavo kapitalo dydis. Didžiausias pastovaus ir nuosavo kapitalo pelningumo padidėjimas fiksuojamas 2018 m. lyginant su 2017 m., atitinkamai rodikliai išaugo 12,04 proc. punkto ir 15,63 proc. punkto. Priešingai, didžiausias pastovaus ir nuosavo kapitalo pelningumo sumažėjimas pastebimas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai rodikliai atitinkamai sumažėjo 10,19 proc. punkto ir 13,43 proc. punkto.

Kaip analizuojant pardavimo ir turto pelningumo rodiklius, taip ir atliekant nuosavo kapitalo pelningumo analizę yra labai svarbu apskaičiuoti veiksnius, kurie turi įtakos šio kapitalo pelningumui.

Nuosavo kapitalo pelningumą lemia trys veiksniai: grynasis pardavimo pelningumas, turto apyvartumas ir kapitalo struktūra.

Norint išanalizuoti, kas turėjo didžiausią įtaką nuosavo kapitalo pelningumo pokyčiui, buvo atlikta veiksnių faktorinė analizė. Veiksnių įtaka vertinama taikant grandininių pakeitimų metodą (žr. 15 lent.). Skaičiavimai pateikti 21 priede.

15 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Rodikliai	Procentinis pokytis			
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Nuosavo kapitalo pelningumas	(13,43)	15,63	5,82	8,83
Grynojo pardavimo pelningumo pasikeitimo įtaka nuosavo kapitalo pelningumui	(15,77)	16,33	7,18	12,39
Turto apyvartumo pasikeitimo įtaka nuosavo kapitalo pelningumui	0,70	0,28	0,05	0,44
Kapitalo struktūros pasikeitimo įtaka nuosavo kapitalo pelningumui	1,64	(0,98)	(1,41)	(4,00)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Iš AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamikos 2016-2020 m. lentelės matyti, kad didžiausias nuosavo kapitalo pelningumo teigiamas pokytis buvo 2018 m. lyginant su 2017 m., kai nagrinėjamas rodiklis išaugo 15,63 proc. punkto. Tokį augimą lėmė išaugęs grynasis pardavimo pelningumas ir turto apyvartumas, kurie nuosavo kapitalo pelningumą atitinkamai padidino 16,33 proc. ir 0,28 proc. Tuo tarpu didžiausias nuosavo kapitalo pelningumo sumažėjimas fiksuojamas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai rodiklis sumažėjo 13,43 proc. punkto, jį 15,77 proc. sumažino grynojo pardavimo pelningumo smukimas.

Žinoma, kad pastovaus kapitalo pokyčius lemia tokie veiksniai kaip grynasis pelnas, nuosavas kapitalas ir ilgalaikiai įsipareigojimai. Grynasis pelnas ir nuosavas kapitalas teigiamai veikia pastovų kapitalą, o ilgalaikiai įsipareigojimai – neigiamai.

Siekiant įvertinti, kokią įtaką AB „Pieno žvaigždės“ pastovaus kapitalo pelningumui turi grynojo pelno, nuosavo kapitalo ir ilgalaikių įsipareigojimų pasikeitimo pokyčiai, buvo atlikta veiksnių faktorinė analizė. Veiksnių įtaka vertinama taikant grandininių pakitimų metodą (žr. 16 lent.). Skaičiavimai pateikti 22 priede.

16 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ pastovaus kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Rodikliai	Procentinis pokytis			
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Pastovaus kapitalo pelningumas	(10,40)	12,35	2,70	6,95
Grynojo pelno (nuostolių) pasikeitimo įtaka pastovaus kapitalo pelningumui	(6,75)	15,72	4,71	7,13
Nuosavo kapitalo pasikeitimo įtaka pastovaus kapitalo pelningumui	(0,39)	(0,71)	(0,64)	(1,26)
Ilgalaikių įsipareigojimų pasikeitimo įtaka pastovaus kapitalo pelningumui	(3,26)	(2,66)	(1,37)	1,08

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Atlikta pastovaus kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių analizė parodė, kad AB „Pieno žvaigždės“ pastovaus kapitalo pelningumo didžiausias teigiamas pokytis pastebimas 2018 m. lyginant su 2017 m., kai nagrinėjamas rodiklis padidėjo 12,35 proc. punkto. Augantis grynasis pelnas pastovaus kapitalo pelningumo rodiklį padidino 15,72 proc. Priešingai, didžiausiais pastovaus kapitalo pelningumo sumažėjimas pastebimas 2017 m. lyginant su 2016 m., kai rodiklis sumažėjo 10,40 proc. punkto. Tokį sumažėjimą sąlygojo grynojo pelno mažėjimas iki nuostolio, kas rodiklį sumažino 6,75 proc. ir nuosavo kapitalo bei ilgalaikių įsipareigojimų mažėjimas, dėl ko pastovaus kapitalo pelningumas sumažėjo 0,39 proc. ir 3,26 proc. Nuosavas kapitalas mažėjo dėl 88 proc. sumažėjusio nepaskirstyto pelno. Ilgalaikių įsipareigojimų mažėjimą sąlygojo 100 proc. nukritusios skolos kredito įstaigoms. Išanalizavus pateiktą paveikslą, galima pastebėti, kad didžiausią įtaką visais palyginamaisiais metais pastovaus kapitalo pelningumui turėjo grynojo pelno pokytis.

Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ kapitalo pelningumo analizę, paaiškėjo, kad pastovaus kapitalo pelningumo rodiklis 2016 m., 2018 m. bei 2019 m. vertinamas nepatenkinamai, nes buvo mažesnis nei 10 proc., o 2017 m. – blogai, nes gautas rodiklis buvo neigiamas, kas reiškia, kad įmonė savo turtą valdė neefektyviai. 2020 m. pastovaus kapitalo pelningumas yra vertinamas patenkinamai, nes viršijo 10 proc. ribą. Šiais metais vienas pastovaus kapitalo euras uždirbo 0,15 Eur grynojo pelno. Nuosavo kapitalo pelningumas, rodantis įmonės vadovybės darbo efektyvumą, naudojant investuotą kapitalą, 2016 m., 2018 m. ir 2019 m. vertinamas nepatenkanamai, nes yra mažesnis nei 10 proc., 2016 m. – blogai, nes yra neigiamas, o 2020 m. vertinamas gerai, nes rodiklis didesnis nei 20 proc.

4. AB „PIENO ŽVAIGŽDĖS“ PELNINGUMO PROGNOZAVIMAS

Vertinant įmonės padėtį ir galimybes, neužtenka tik stebėti praeities rezultatus, t.y. atlikti jų analizę. Reikalinga atlikti prognozę ateities rezultatams, kurie parodo įmonės rodiklių pasikeitimus po kelerių metų. Prognozavimas yra prietaisas, padedantis apsisaugoti nuo netikėtų neigiamų rezultatų. Atlikta rodiklių prognozė padeda įmonei analizuoti priimamus sprendimus ir jų poveikį veiklos rezultatams. Veiklos planavimas ateičiai yra labai svarbi kiekvienos įmonės, tarp jų ir AB „Pieno žvaigždės“, valdymo dalis. Dažniausiai prognozė atliekama, remiantis dinamikos praeityje duomenimis, tikintis, kad ateityje išliks panašios tendencijos.

Be viso to, tikslinga atlikti ir įmonės bankroto tikimybės analizę. Bankroto galima išvengti, jei laiku įvertinama jo tikimybė, nustatomos pirminės įmonės finansinių sunkumų priežastys ir parenkamos teisingos problemų sprendimo priemonės.

4.1. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodiklių prognozavimas

AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos straipsnių, tokių kaip pardavimo pajamos, bendrasis pelnas, veiklos pelnas, grynasis pelnas, tendencijoms ir dėsningumams nustatyti buvo pasirinkti du prognozavimo metodai: dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą ir tiesinio trendo. Dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodu prognozuojama, darant prielaidą, kad nustatytas dėsningumas liks panašus ir ateityje. Ekstrapoliaciją galima atlikti su trendo funkcija. Tiesinio trendo metodo esmė – nustatyti funkciją, pagal kurią galima būtų įvertinti veiksnio dydį ateityje.

Taikant tiesinį trendo metodą, buvo skaičiuojami tokie dydžiai, kaip determinacijos koeficientas, kuris parodo lygties patikimumą, MAPE rodiklis, kuris atskleidžia prognozavimo tikslumą, bei MPE rodiklis, rodantis kaip skiriasi prognostiniai dydžiai nuo tikrųjų duomenų (žr. 17 lent.). Skaičiavimai pateikti 23-26 priede.

17 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ tiesinio trendo prognozavimo tikslumo nustatymas

Dydis	Determinacijos koeficientas, proc.	Vidutinė procentinė absoliutinė paklaida (MAPE), proc.	Vidutinė procentinė paklaida (MPE), proc.
Pardavimo pajamos	65	2,49	(0,09)
Bendrasis pelnas	57	7,43	(0,61)
Veiklos pelnas	53	68,96	47,52
Grynasis pelnas	65	71,45	55,41

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Prognozuojant pardavimo pajamas, bendrąjį pelną, veiklos pelną bei grynąjį pelną 2021-2023 m., atitinkamai gauti determinacijos koeficientai R^2 yra 65 proc., 57 proc., 53 proc. ir 65 proc. Gauti koeficientai parodo, kad tai pakankama tikslumui įvertinti, nes laikoma, kad trendo lygtis tinka prognozavimui, kai determinacijos koeficientas didesnis nei 25 proc. Prie pardavimo pajamų ir bendrojo pelno MAPE dydis rodo, kad surasta tiesinio trendo lygtis labai tiksliai atspindi dinamikos eilutės kitimo tendenciją bei gali būti naudojama prognozavimui, nes paklaida yra mažesnė nei 10 proc. O veiklos ir grynojo pelno MAPE dydis atskleidžia, kad prognozė nepakankamai tiksli, nes rodiklis yra didesnis nei 50 proc. (Urbonaitė ir Kvekšienė, 2013). Skaičiuojant pardavimo pajamų ir bendrojo pelno prognozę, buvo gautas neigiamas MPE dydis, tai rodo, jog poslinkio nėra, nes rezultatas yra artimas nuliui, kas reiškia, kad prognostiniai įverčiai ir tikrieji duomenys beveik nesiskiria. Tuo tarpu veiklos ir grynojo pelno MPE gauti dydžiai rodo, jog prognozuojamos reikšmės ir tikrieji duomenys skiriasi stipriai (Urbonaitė ir Kvekšienė, 2013

Taikant dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodą, buvo apskaičiuota vidutinė absoliutinė procentinė paklaida MAPE ir MPE (žr. 18 lent.). Skaičiavimai pateikti 23-26 priede.

18 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą prognozavimo tikslumo nustatymas

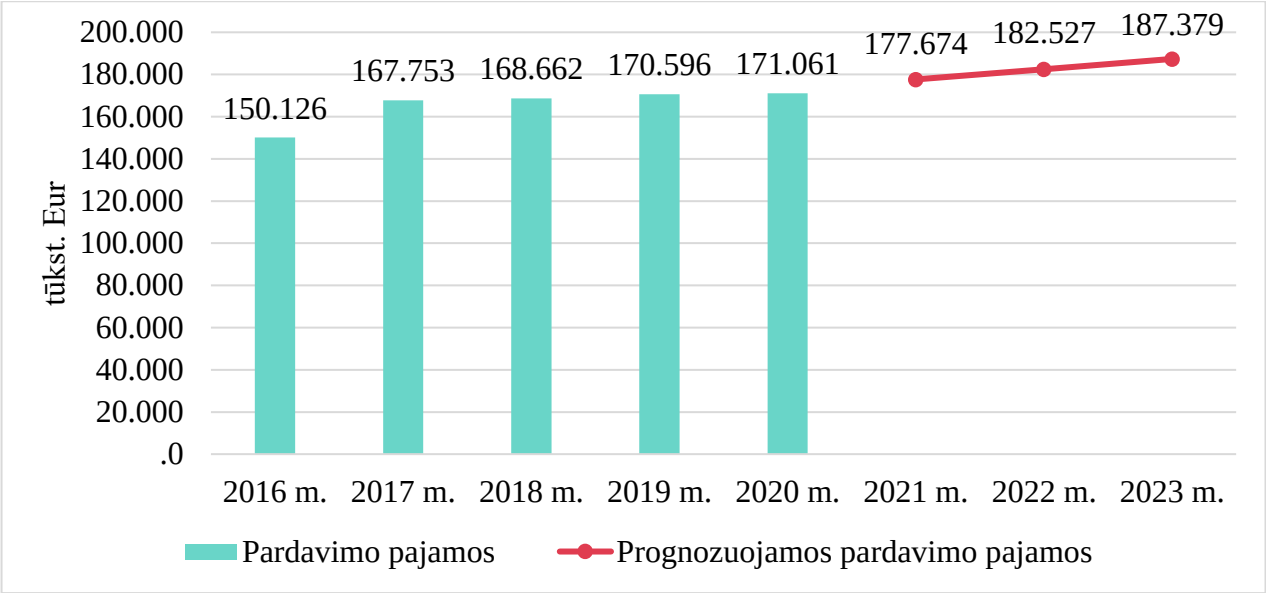
Dydis	Vidutinė absoliutinė procentinė paklaida (MAPE), proc.	Vidutinė procentinė absoliutinė paklaida (MPE), proc.
Pardavimo pajamos	3,67	0,03
Bendrasis pelnas	9,68	(1,27)
Veiklos pelnas	113,85	113,85
Grynasis pelnas	110,38	110,38

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Prognozuojant pardavimo pajamas, bendrąjį pelną, veiklos pelną bei grynąjį pelną dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodu, pastebima, kad rezultatai yra panašus su tiesinio trendo metodu: pardavimo pajamų ir bendrojo pelno prognozė yra labai tiksli ir gali būti naudojama prognozavimui, nes MAPE dydis yra mažesnis nei 10 proc. Tuo tarpu veiklos pelno bei grynojo pelno prognozė yra nepakankamai tiksli, nes MAPE dydis yra didesnis nei 50 proc.

Kadangi skaičiuojant dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą ir tiesinio trendo metodu, gautos prognozės nežymiai skyrės, tai naudojantis gautais rezultatais, buvo apskaičiuotos vidutinės dydžių prognozės ir atliekama tolimesnė analizė (žr. 27 priedą).

AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų 2021-2023 m. prognozuojami duomenis pateikti 21 paveiksle.

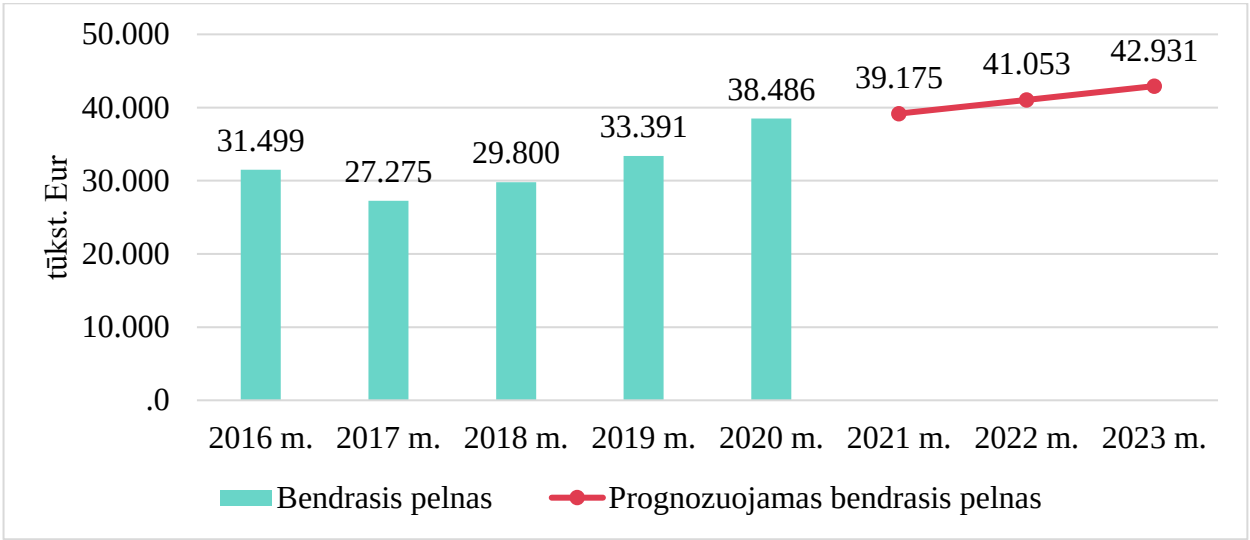

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

21 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų prognozė 2021-2023 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų prognozės 2021-2023 m. paveikslu, galima pastebėti, kad AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamos turėtų didėti. Lyginant 2021 m. su 2020 m., pastebima, kad pardavimo pajamos turėtų išaugti 6.613 (4 proc.), 2022 m. lyginant su 2020 m. analizuojamas dydis augtų – 11.466 tūkst. Eur (7 proc.), o 2023 m. lyginant su 2020 m. – 16.318 tūkst. Eur (10 proc.). Atlikus pardavimo pajamų prognozę 2021-2023 m., galima daryti išvadą, kad AB „Pieno žvaigždės“, esant palankioms sąlygoms ir sėkmingai vykdant pardavimus, galėtų pasiekti prognozuojamus rodiklius.

Bendrasis pelnas yra dydis, parodantis kaip įmonė dirbtų, jei neturėtų administracinių valdymo išlaidų. Tai rodiklis padedantis kontroliuoti parduotų prekių savikainą ir kainodaros politiką. Bendrojo pelno 2021-2023 m. prognozė pateikta 22 paveiksle.

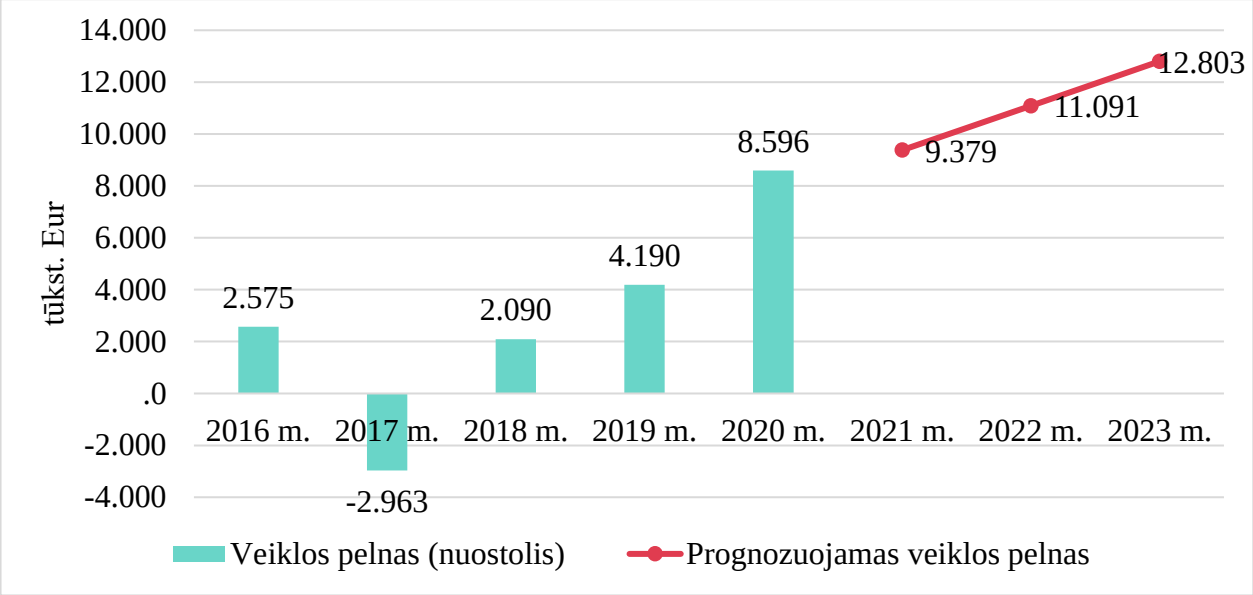

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

22 pav. AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno prognozė 2021-2023 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno prognozės 2021-2023 m. paveikslu, galima pastebėti, kad AB „Pieno žvaigždės“ bendrasis pelnas turėtų didėti: jau 2021 m. numatomas bendrojo pelno išaugimas 689 tūkst. Eur (2 proc.). Pagal prognozuojamus duomenis, AB „Pieno žvaigždės“ bendrasis pelnas nuo 2020 m. iki 2022 m. turėtų išaugti 2.567 tūkst. Eur (7 proc.), o 2023 m. lyginant su 2020 m. – 4.445 tūkst. Eur (12 poc.). Pagal prognozuojamus duomenis galima daryti išvadą, jog įmonės pardavimo pajamos augtų greitesniu tempu nei pardavimo savikaina, kas lemtų bendrojo pelno augimą.

Taip pat yra tikslinga prognozuoti ir veiklos pelną, kuris parodo kaip įmonei sekasi uždirbti pelną iš pagrindinės vykdomos veiklos. 23 paveiksle pateikta AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno prognozė 2021-2023 m.

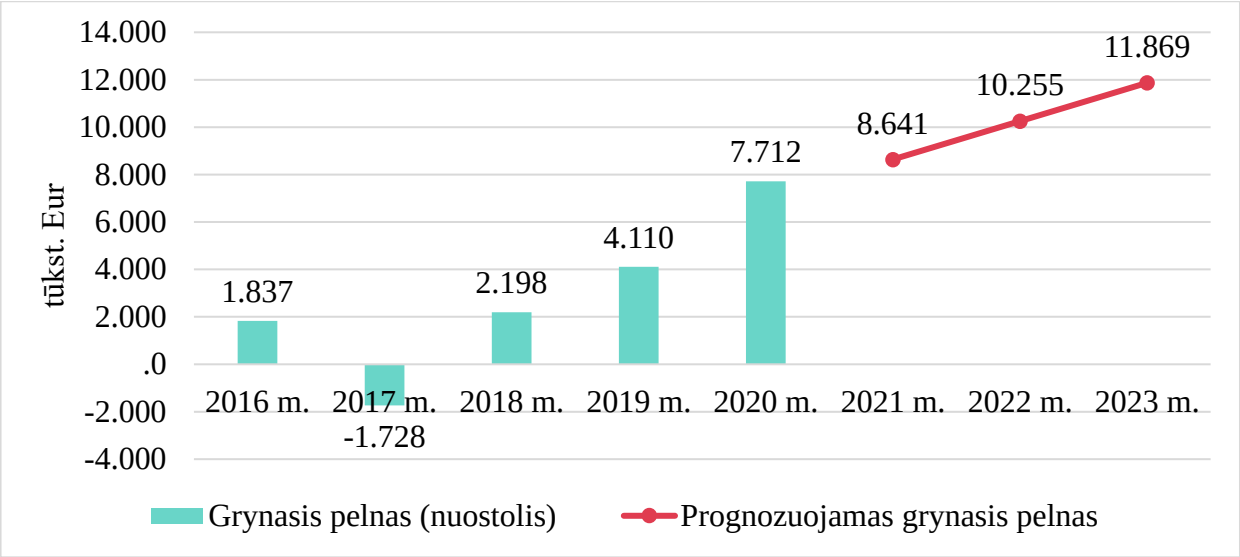

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

23 pav. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno prognozė 2021-2023 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno prognozės 2021-2023 m. paveikslu, matoma, kad įmonės prognozuojamas veiklos pelnas visu prognozuojamu laikotarpiu augtų. Jau 2021 m. veiklos pelnas, lyginant su 2020 m. turėtų išaugti 783 tūkst. Eur (9 proc.), 2022 m. lyginant su 2020 m. – 2.495 tūkst. Eur (29 proc.), o nuo 2020 m. iki 2023 m. veiklos pelnas turėtų padidėti net 4.207 tūkst. Eur (49 proc.). Atlikus veiklos pelno prognozę, galima daryti išvadą, jog kontroliuodama savo veiklos sąnaudų resursus, įmonė galėtų pasiekti prognozuojamus dydžius.

Grynasis pelnas yra vienas iš svarbiausių įmonės rodiklių, parodantis visos veiklos efektyvumą. Pelnas apibūdinamas tarsi likutiniu rodikliu, kuris apskaičiuojamas kaip įmonei liekantis skirtumas tarp visų gautų per laikotarpį pajamų ir visų patirtų išlaidų. Todėl yra itin svarbu atlikti AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno 2021-2023 m. prognozę (žr. 24 pav.).

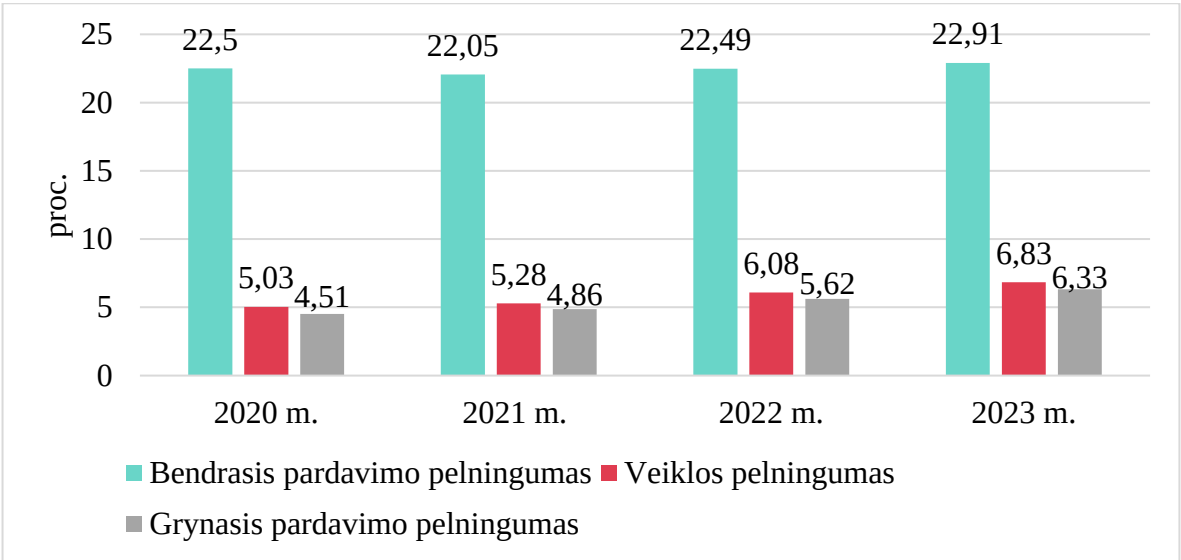

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

24 pav. AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno prognozė 2021-2023 m.

Remiantis AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno prognozės 2021-2023 m. paveikslu, galima pastebėti, kad grynasis pelnas, kaip ir visi nagrinėti dydžiai, taip pat turėtų didėti. 2021 m. lyginant su 2020 m. grynasis pelnas turėtų išaugti nuo 7.712 tūkst. Eur iki 8.641 tūkst. Eur, t.y. 929 tūkst. Eur (12 proc.), 2022 m. lyginant su 2020 m. dydis turėtų augti 2.543 tūkst. Eur (33 proc.), 2023 m. lyginan su 2020 m. – 4.157 tūkst. Eur (54 proc.). Galima teigti, kad AB „Pieno žvaigždės“ pelno didėjimas priklausys nuo įmonės racionalaus turto panaudojimo, marketingo komplekso elementų formavimo bei savikainos ir pardavimo kainų derinimo.

Sumodeliavus AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų, bendrojo pelno, veiklos pelno ir grynojo pelno reikšmes 2021-2023 m., pagal gautus rezultatus, buvo perskaičiuoti pardavimo pelningumo rodikliai (žr. 25 pav.). Skaičiavimai pateikti 28 priede.

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

25 pav. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo 2021-2023 m. prognozė

Iš AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo 2021-2023 m. prognozės paveikslo matyti, kad remiantis atlikta prognoze, bendrasis pardavimo pelningumas 2021 m. lyginant su 2020 m. turėtų sumažėti 0,45 proc. punkto, 2022 m. lyginant su 2020 m. – 0,01 proc. punkto, o 2023 m. metus lyginant su 2020 m. matyti, kad bendrasis pardavimo pelningumas turėtų išaugti 0,41 proc. punkto. Veiklos pelningumas 2021 m. lyginant su 2020 m. turėtų išaugti 0,25 proc. punkto, 2022 m. lyginant su 2020 m. – 1,05 proc. punkto, o 2023 m. lyginant su 2020 m. - 1,80 proc. punkto. Grynasis pardavimo pelningumas 2021 m. lyginant su 2020 m. turėtų išaugti 0,35 proc. punkto, 2022 m. lyginant su 2020 m. – 1,11 proc. punkto, o 2023 m. lyginant su 2020 m. – 1,82 proc. punkto.

Apibendrinant galima teigti, kad AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodikliai didės. Kas rodo, jog įmonės vykdoma veikla bus efektyvi, įmonė nesusidurs su sunkumais, kontroliuojant pardavimo pajamas, savikainą bei veiklos sąnaudas.

4.2. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto galimybių vertinimas

Kiekviena įmonė, tarp jų ir AB „Pieno žvaigždės“, norėdama sumažinti bankroto tikimybės riziką privalo nuolat tirti įmonės veiklą, taikyti pažangiausius analizės metodus, kurie padėtų išvengti įmonės veiklos likvidavimo ar laiku imtis bankroto veiksmų, siekiant sumažinti neigiamas veiklos pasekmes. Jeigu įmonės vadovai atlieka finansinių rodiklių analizę, stengiasi valdyti verslo riziką, tuomet galima laiku pamatyti prastėjančius įmonės veiklos rezultatus, operatyviai į juos reaguoti ir sumažinti bankroto tikimybę.

Norint atlikti AB „Pieno žvaigždės“ bankroto prognozę, buvo pasirinkta taikyti trys modelius: Altman, Springate bei Taffler ir Tisshaw.

Altman modelis yra didžiausią pripažinimą Vakarų šalyse pelnęs bankroto prognozavimo modelis. Šis modelis padeda numatyti bankroto prognozavimą 90 proc. tikslumu. 19 lentelėje pateiktas AB „Pieno žvaigždės“ bankroto tikimybės diagnozavimas pagal Altman modelį. 29 priede pateikti skaičiavimai.

19 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Altman modelį 2016-2020 m.

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Z reikšmė, koeficientas	2,71	2,03	2,73	3,04	3,48

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Iš AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimo pagal Altman modelį 2016-2020 m. lentelės matyti, kad AB „Pieno žvaigždės“ labai didelę riziką patirti bankrotą turėjo 2017 m., kai Z reikšmės dydis pakliuvo į intervalą nuo 1,81 iki 2,71. Tam daugiausiai įtakos turėjo nuostolinga AB „Pieno žvaigždės“ veikla, nes buvo fiksuojamas nuostolis neatskaičius mokesčių. Didžiausias lyginamasis svoris, skaičiuojant bankroto tikimybę, buvo pelningumo prieš mokesčius ir palūkanas. Taikant Altman modelį,

bankroto rizika laikoma maža, kai Z reikšmė patenka į intervalą nuo 2,71 ir 2,90 ir labai maža, kai Z reikšmė yra didesnė nei 3, todėl matyti, jog AB „Pieno žvaigždės“ kitais analizuojamais laikotarpiais bankrotas negrėsė, nes įmonės vykdoma veikla buvo pelninga.

20 lentelėje pateiktas AB „Pieno žvaigždės“ bankroto tikimybės diagnozavimas pagal Springate modelį. 30 priede pateikti skaičiavimai. Springate modelis padeda numatyti bankroto prognozavimą 92,5 proc. tikslumu.

20 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Springate modelį 2016-2020 m.

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Z reikšmė, koeficientas	1,01	0,41	0,98	1,23	1,57

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Taikant Springate modelį, nustatyta, kad AB „Pieno žvaigždės“ bankroto rizika visu analizuojamu laikotarpiu buvo labai maža, nes apskaičiuotas dydis buvo didesnis nei 0,862, išskyrus 2017 m., kai bankroto dydis buvo lygus 0,41, tai reiškia, kad šiais metais buvo labai didelė tikimybė įmonei bankrutuoti.

21 lentelėje pateiktas AB „Pieno žvaigždės“ bankroto tikimybės diagnozavimas pagal Taffler it Tisshaw modelį. 31 priede pateiktai skaičiavimai. Taffler ir Tisshaw modelis padeda numatyti bankroto prognozavimą 97 proc. tikslumu.

21 lentelė. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal TafflerirTisshaw modelį 2016-2020 m.

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Z reikšmė, koeficientas	0,21	0,05	0,17	0,23	0,35

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

Taikant Taffler ir Tisshaw modelį, galima pastebėti, kad AB „Pieno žvaigždės“ bankroto tikimybės rizika mažiausia buvo 2020 m., kai gauta reikšmė buvo didesnė nei 0,30. 2016 m. ir 2019 m. AB „Pieno žvaigždės“ bankrotas buvo galimas, nes rodiklis pateko į 0,20 ir 0,30 ribą, o 2017-2018 m. įmonei buvo iškilusi didelė rizika patirti bankrotą, nes apskaičiuotas dydis buvo mažesnė nei 0,20.

Apibendrinant galima teigti, kad atlikta bankroto tikimybės analizė pagal Altman, Springate bei Taffler ir Tisshaw bankroto modelį nustatė, kad 2017 m. AB „Pieno žvaigždės“ grėsė bankrotas, o likusiais laikotarpiais bankroto tikimybės rizika buvo maža. 2017 m. įmonei grėsė patirti bankrotą dėl nuostolingai vykdomos veiklos. Tiek Altman, tiek Springate, tiek Taffler ir Tisshaw modeliai pagrindžia, kad AB „Pieno žvaigždės“ nuo 2018 m. tinkamai valdo savo finansinius išteklius ir bankroto rizika įmonei negresia.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

1. Finansinė analizė yra finansinės būklės duomenų nagrinėjimas ir pagalba didinant veiklos efektyvumą, kuris priklauso nuo įmonės pelno ir tinkamai valdomų sąnaudų. Pelningumo rodikliai yra vieni iš pagrindinių įmonės būklės vertinimo rodiklių, kurie naudojami siekiant įvertinti įmonės išteklių panaudojimo efektyvumą. Įvertinus Lietuvos ir užsienio autorių pelningumo sąvokos apibrėžimus, tapo aišku, kad pelningumas yra pelno ir tam tikro įmonės veiklos rodiklio, susijusio su pelnu – pardavimo pajamomis, turtu ir kapitalu – santykis. Pelningumo rodikliai yra skirstomi į tris grupes: pardavimo, turto ir kapitalo. Pelningumo rodiklių analizė negali apsieiti be nuoseklaus veiksnių tyrimo, kuris padeda nustatyti kas lėmė pelningumo pokyčius. Veiksnių nustatymas yra būdas, padedantis įmonei veiksmingai reaguoti į neigiamų pokyčių priežastis. Nuolatinė ir pagrįsta pelningumo analizė, jo didinimo priemonių taikymas bei aiški jo perspektyvų vizija verslo įmonėms padeda nukreipti finansinių rodiklių raidą pelninga kryptimi. Ne tik pelningumo rodiklių analizė, vertinimas, bet ir prognozavimas yra svarbi kiekvienos įmonės veiklos dalis, padedanti numatyti nepanaudotas pelningumo didinimo galimybes. Prognozavimas yra įmonės finansinių ataskaitų tikėtinų duomenų numatymas ateityje. Prognozavimo metodai klaisifikuojami į dvi grupes: kiekybinius ir kokybinius. Pelningumo rodiklių analizė ir prognozavimas yra būtini uždaviniai organizacijoje, kuri siekia būti lyderė, gaminti ir teikti paslaugas be nuostolių ir pasiekti savo užsibrėžtus tikslus.

2. Analizei atlikti pasirinkta viena didžiausių ir moderniausių pieno perdirbimo bendrovių Lietuvoje – AB „Pieno žvaigždės“. AB „Pieno žvaigždės“ pelningumui įvertinti naudojama pelno, turto pasiskirstymo ir kapitalo struktūros horizontalioji ir vertikalioji analizė. Tačiau žinant, jog absoliučių rodiklių analizė neparodo tikrojo įmonės veiklos efektyvumo, buvo atliekama pelningumo rodiklių, kurie geriausiai atspindi galutinį įmonės veiklos rezultatą, analizė. Tyrimui atlikti buvo pasirinkti tokie pelningumo rodikliai kaip: bendrojo, veiklos, grynojo pardavimo pelningumo, trumpalaikio, ilgalaikio ir viso turto pelningumo bei nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo. Siekiant nustatyti veiksnių, lėmusių pelningumo pokyčių priežastis, buvo naudojamas grandininių pakeitimų metodas, kurio esmė – kiekvieną bazinį rodiklį iš eilės pakeisti faktišku, kitus rodiklius paliekant laikinai nepakeistus. Prognozavimas yra svarbi kiekvienos įmonės dalis, padedanti numatyti įmonės ateities perspektyvas ir pagerinti sprendimų priėmimą įmonėje. Todėl AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių prognozei atlikti buvo pasirinkti du metodai – dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą ir trendo metodas. Bankroto tikimybės vertinimui pasirinkti taikyti Altman, Taffler ir Tishaw bei Springate modeliai.

3. Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių ir jo dydį sąlygojančių veiksnių analizę, buvo suformuotos išvados:

3.1. Bendrasis pardavimo pelningumas analizuojamu laikotarpiu išaugo 1,52 proc.punkto, nes pardavimo pajamos viršijo savikainos išlaidas. Pajamų augimui įtakos turėjo padidėjusios šviežių pieno produktų ir kitų pieno segmentų pardavimo pajamos. Visu analizuojamu laikotarpiu bendrasis pardavimo pelningumas vertinamas gerai, nes buvo didesnis nei 15 proc. Daugiausiai bendrojo pelno AB „Pieno žvaigždės“ uždirbo iš šviežių pieno produktų pardavimo, o nuostolingas produktas įmonei buvo sūrių pardavimas.

3.2. Veiklos pelningumo rodiklis analizuojamu laikotarpiu padidėjo 3,31 proc.punkto. Tam įtakos turėjo spartesnis bendrojo pelno nei veiklos sąnaudų augimas. Nors veiklos pelningumo rodiklis analizuojamu laikotarpiu augo, tačiau jis vis tiek visu laikotarpiu, išskyrus 2017 m., vertinamas nepatenkinamai, nes yra mažesnis nei 5 proc., tik 2020 m. rodiklis 0,03 proc. punkto viršija 5 proc. ribą.

3.3. Grynasis pardavimo pelningumas analizuojamu laikotarpiu išaugo 3,29 proc. punkto. Šio rodiklio augimą lėmė išaugusi grynojo pelno dalis pardavimo pajamose, kurios didėjimą lėmė tai, kad pardavimo pajamos augo sparčiau nei veiklos ir palūkanų bei panašios sąnaudos. Palūkanų ir kitų panašių sąnaudų augimą lėmė didėjančios palūkanos už paskolas ir kitos sąnaudos, tokios kaip faktoringo mokesčiai, delspinigiai, baudos. Grynasis pardavimo pelningumas visu analizuojamu laikotarpiu, išskyrus 2017 m., vertinamas nepatenkinamai, nes rodiklis buvo mažesnis nei 5 proc. Minėtais 2017 m. rodiklis vertinamas neigiamai – tai buvo blogiausi metai AB „Pieno žvaigždės“, nes grynasis pardavimo pelningumas buvo neigiamas. Pelningiausi įmonei buvo 2020 m., kai pardavimo euras uždirbo 0,05 Eur grynojo pelno.

3.4. Turto pelningumo rodiklis analizuojamu laikotarpiu išaugo 8,11 proc. punkto. Šiam pokyčiui įtakos turėjo spartesnis grynojo pelno nei turto augimas. Turto augimą lėmė padidėjusi ilgalaikio turto vertė. Turto pelningumas 2016 m. ir 2018-2019 m. vertinamas nepatenkinamai, nes rodiklis yra mažesnis nei 10 proc. Tuo tarpu 2017 m. turto pelningumas vertinamas neigiamai, o 2020 m. vertinamas patenkinamai, nes yra didesnis nei 8 proc.

3.5. Nuosavo kapitalo pelningumas analizuojamu laikotarpiu padidėjo 16,85 proc. punkto. Tam įtakos turėjo spartesnis grynojo pelno nei nuosavo kapitalo augimas. Nuosavo kapitalo augimą lėmė išaugęs nepaskirstytas pelnas. Nuosavo kapitalo pelningumas 2016 m. ir 2018-2019 m. vertinamas nepatenkinamai, nes yra mažesnis nei 10 proc., 2016 m. – blogai, nes yra neigiamas, o 2020 m. – gerai, nes rodiklis didesnis nei 20 proc.

3.6. Pastovaus kapitalo pelningumas analizuojamu laikotarpiu išaugo 11,60 proc. punkto, nes išaugo grynasis pelnas ir sumažėjo ilgalaikiai įsipareigojimai. Ilgalaikiai įsipareigojimai mažėjo dėl mažėjančių skolų kredito įstaigoms. Pastovaus kapitalo pelningumas 2016 m. ir 2018-2019 m. vertinamas nepatenkinamai, nes buvo mažesnis nei 10 proc., 2017 m. – neigiamai, o 2020 m. – patenkinamai, nes rodiklis viršijo 10 proc.

4. Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pelno ir pelningumo rodiklių 2021-2024 m. prognozę, paaiškėjo, kad bendrasis, veiklos ir grynasis pelnas ateityje turėtų augti, ko pasekoje didės ir bendrasis, veiklos ir grynasis pardavimo pelningumas. Tai reiškia, kad įmonės vykdoma veikla turėtų būti efektyvi, įmonė neturėtų susidurti su sunkumais, kontroliuojant pardavimo pajamas, savikainą bei veiklos sąnaudas. Atlikta bankroto tikimybės analizė pagal Altmano, Taffler ir Tisshaw bei Springate modelius rodo, kad AB „Pieno žvaigždės“ tinkamai valdo savo finansinius išteklius ir bankroto rizika įmonei negresia, išskyrus 2017 m., kai įmonė savo veiklą vykdė nuostolingai.

5. Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių analizę, siūloma:

5.1. AB „Pieno žvaigždės“ reikia atkreipti dėmesį į suletėjusį pardavimo pajamų augimą. Nuo 2016 m. iki 2020 m. pajamos padidėjo tik 14 proc. AB „Pieno žvaigždės“ turėtų naudoti intensyvesnę pardavimų politiką, pritraukiant daugiau klientų. Siūloma AB „Pieno žvaigždės“ atsisakyti sausų pieno produktų prekybos, nes visu analizuojamu laikotarpiu savikaina iš šios veiklos viršijo pardavimo pajamas.

5.2. AB „Pieno žvaigždės“ laiko dideles pinigų ir pinigų ekvivalentų atsargas, 2020 m. jos buvo 322 proc. didesnės nei 2016 m. Siūloma sukauptas pinigų atsargas investuoti į naujų produktų gamybą ir uždirbti iš to papildomas pajamas.

5.3. AB „Pieno žvaigždės“ finansiniam stabilumui grėsmę kelia didelis įmonės įsiskolinimas. Atlikta analizė parodė, kad visu nagrinėjamu laikotarpiu daugiau nei pusė įmonės turto buvo finansuojama skolintomis lėšomis. Siūloma didesnę dalį įmonės pelno skirti įmonės veiklos plėtojimui, didinant savininkų nuosavybės dalį.

5.4. AB „Pieno žvaigždės“ reikia atkreipti dėmesį į augančias prekių savikainos, pardavimo sąnaudų ir bendrųjų administracinių sąnaudų augimą pardavimo pajamose. Siūloma peržiūrėti sutarčių sąlygas su tiekėjais, koreguojant sąnaudų kaštus.

LITERATŪRA

1. Abdul Aziz, A. (2017) The Relationship between Solvency Ratios and Profitability Ratios: Analytical Study in Food Industrial Companies listed Amman Bursa. *International Journal of Economics and Financial Issues, 7(2), 86-93.*

2. Aleknevičienė, V. (2011). *Įmonės finansų valdymas.* Kaunas: Spalvų kraitė.

3. Alexander, J. (2018). *Financial Planning & Analysis and Performance Management.* United States of America: Wiley Finanse Series.

4. Aniulytė, J., Bulzgytė, A., Janulytė, L. Ir Juodytė, V. (2010). Lietuvos pieno pramonės įmonių veiklos efektyvumo įvertinimas. *Ekonomikos ir vadybos aktualijos, 2010, 215-221.*

5. Bagdanavičius, J., Stankevičius, P. ir Lukoševičius, L. (1999). *Ekonomikos terminai ir sąvokos.* Vilniaus pedagoginis universitetas.

6. Baliukonis, T. ir Čiarnienė, R. (2014). Efektyvumo didinimas mažinant nuostolius. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka, (12).*

7. Bartkauskaitė, I., Stankevičiūtė, J. ir Miečinskienė, A. (2016). Įmonės finansinis likvidumas kaip priemonė įmonės vertei didinti. *Mokslas – Lietuvos ateitis, 8(2), 192-199.*

8. Bobinaitė, V. ir Juozapavičienė, A. (2011). Elektros energiją vėjo ir hidroelektrinėse gaminančių įmonių veiklos efektyvumo vertinimas. *Verslas: teorija ir praktika, 12(2), 193-202.*

9. Brealey, R., Myers, S. & Allen, F. (2020). *Principles of corporate finance.* New York: NY McGraw-Hill Education.

10. Budrikienė, R. ir Paliulytė, I. (2012). Bankroto prognozavimo modelių pritaikomumas skirtingo mokumo ir pelningumo įmonėms. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos, 2(26), 90-103.*

11. Butkus, M., Žakarė, S. ir Cibulskienė, D. (2014). *Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai, 111-132.* doi: 10.7220/AESR.1822.7996.2014.8.1.7.

12. Cole, R. A. (2013). What do we know about the capital ctructure of privately held US firms? Evidence from the surveys of small business finance. *Financial management.* doi: 10.2139/ssrn.1013085

13. Curtis, D. & Irvine, I. (2020). *Principles of Microeconomics.*

14. Čingienė, V. (2014). Veiklos audito praktika vertinant sportininkų ugdymo centrų veiklos turinį. *Sporto mokslas, 4(78), 40-50.*

15. Daunytė, E. (2018). Pajamų, sąnaudų, pelno analizė ir prognozavimas: integruotas požiūrs. *VU EVAF studentų mokslinės draugijos konferencijos straipsnis.*

16. Deksnienė, J., Rudytė, D., Šimaitienė, K. ir Šimaitytė, D. (2007). Lietuvos tekstilės įmonių ūkinės veiklos efektyvumo įvertinimas ir tendencijos. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos, 2(9), 37-44.*

17. Dzikevičius, A. ir Jonaitienė, B. (2015). Finansinių santykinių rodiklių, geriausiai įvertinančių skirtinguose Lietuvos sektoriuose veikiančias įmonės, paieška. *Verslas: teorija ir praktika.* doi: 10.3846/btp.2015.533.

18. Freedman, J. (2017). What Are Horizontal, Vertical & Ratio Analysis in Accounting? Prieiga per internetą: URL: https://bizfluent.com/how-7768855-calculate-standard-cogs-rate.html

19. Galinienė, B. (2015). *Turto ir verslo vertinimo sistemos transformacijos.* Vilnius: Vilniaus universitetas.

20. Gitman, L. J. & Zutter, C. J. (2015). *Principles of managerial finance.* England: Pearson Education Limited.

21. Gražytė-Molienė, O. (2004). *Statistika*. Vilnius: UAB „Ciklonas“.

22. Gronskas, V. (2006). *Ekonominė analizė.* Kaunas: leidykla „Technologija“.

23. Gudaitis, T. ir Žagūnytė, U. (2013). Įmonių pelningumo vertinimo sistemos teoriniai aspektai. *Vadyba, 23(2), 89-95.*

24. Hayes, A. (2021). Solvency Ratio. *Investopedia.* Prieiga per internetą: URL: https://www.investopedia.com/terms/s/solvencyratio.asp.

25. Hargrave, M. (2021). Return on Equity – ROE. *Investopedia.* Prieiga per internetą: URL: https://www.investopedia.com/terms/r/returnonequity.asp.

26. Jakštas, E. ir Kazakevičius, A. (2018). *Verslo įmonių finansinių ataskaitų analizė*. Kaunas: Kauno kolegijos Vadybos ir ekonomikos fakultetas.

27. Juozaitienė, L. (2000). *Įmonės finansai: analizė ir valdymas.* Šiaulių universitetas.

28. Karanovic, G., Bogdan, S. & Baresa, S. (2009). Financial analysis fundament for assessment the value of the company. *UTMS Journal of Economics, Vol. 1, No. 1, 73-84.*

29. Kenton, M. (2021). Return on Invested Capital (ROIC). *Investopedia.* Prieiga per internetą: URL: https://www.investopedia.com/terms/r/returnoninvestmentcapital.asp

30. Khan, H. (2012). Analysis of liquidity, profitability and working capital management – an empirical study on bse listed companies. *International journal of research in commerce & management, volume No. 3.*

31. Labonaitė, G. ir Subačienė, R. (2014). Grynojo pelningumo metodika. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika.*

32. Liaubienė, R. ir Martirosianienė, L. (2008). Pelningumo rodiklių analizės problemos. *Apskaitos ir finansų mokslas ir studijos: problemos ir perspektyvos.*

33. Lileikienė, A. ir Grigaliūnienė, Ž. (2014). *Verslo finansų valdymas.* Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.

34. Mackevičius, J. (2008). Įmonių veiklos analizė – informacijos rinkimo, tyrimo ir vertinimo sistema. *Informacijos mokslai.*

35. Mackevičius, J. ir Savickas, V. (2014). Prof. Vlado Jurgučio įžvalgos apie bankus ir jų plėtotė lietuvių autorių darbuose. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika.*

36. Mackevičius, J. ir Silvanavičiūtė, S. (2006). Įmonių bankroto prognozavimo modelių tinkamumo nustatymas. *Verslas: teorija ir praktika, Vol VII, No 4, 193-202.*

37. Mackevičius, J. ir Valkauskas, R. (2012). Įmonės finansinės būklės analizės metodika naudojant sudėtinį rodiklį. *Tarptautinis verslas: inovacijos, psichologija, ekonomika, 3(1), 170-182.*

38. Mackevičius, J., Giriūnas, L. ir Valkauskas, R. (2014). *Finansinė analizė.* Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

39. Mackevičius, J., Molienė, O. ir Poškaitė, D. (2008). Bendrojo pardavimo pelningumo kompleksinės analizės metodika. *Ekonomika.* doi: 10.15388/Ekon.2008.17646.

40. Mackevičius, J., Poškaitė, D. ir Villis, L. (2011). *Finansinė analizė.* Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

41. Makridakis, S., Wheelwright, S.C. & Hyndman, R.J. (1984). Forecasting methods and applications. *Journal of the Operational Research Society, 35(1).* doi: 10.2307/2581936.

42. Masztalerz, M. (2019). Profit Levels and Profitability Ratios Reported in the Communications of Public Companies. *Research Papers of the Wroclaw University of Economics / Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego We Wroclawiu, 547, 19–28.* doi: https://doi.org/10.156ll/pn.2019.4.02

43. Mathuva, D. (2010). The influence of working capital management components on corporate profitability: a survey on Kenyan listed firms. *Research Journal of Business Management, 4(10), 1-11.*

44. Nguyen van Cong (2019). The determinants of profitability in listed enterprises: a study from Vietnamese stoch exchange. *Journal of Transnational Management Development 7(1), 47-58.* doi: 10.13106/jafeb.2020.vol7.no1.47

45. Pabedinskaitė, A. (2009). *Kiekybiniai sprendimų metodai.* Vilniaus Gedimino technikos universitetas.

46. Poskart, R. (2014). A definition of the concept of economic effectiveness. *Central Eastern European Journal of Management and Economics, 2(3), 179-187.*

47. Rutitis, D., Batraga, A. & Ritovs, K. (2013). Methodology of assessment of the corporate identity management in health care. *Journal of Management, No 2(23).*

48. Rutkauskas, A. V. (2007). *Pelno inžinerija.* Vilnius: UAB „Ciklonas“.

49. Rutkowska-Ziarko, A. (2015). The Influence of Profitability Ratios and Company Size on Profitability and Investment Risk in the Capital Market. *Folia Oeconomica Stetinensia, 15(1*), 151-161. doi: https://doi.org/10.1515/foli-2015-0025.

50. Savickas, V. (2019). Pelningumo rodiklių įmonės veiklos finansiniams rezultatams vertinti pasirinkimo problematika. *Vilniaus universitetas, Nr. 20.* doi: https://doi.org/10.15388/batp.2019.14

51. Savickienė, J. ir Baliūnė, J. (2021). Finansinių sunkumų nustatymas statybos sektoriaus įmonėse. *Science and studies of accounting and finance: problems and perspectives, 15(1), 54-64.* Prieiga per internetą: URL: https://hdl.handle.net/20.500.12259/128910

52. Sheng, L. (2016). Analysis on the profitability of iron and steel industry under new economic normal state. *Advances in intellgent systems Research, vol. 130.*

53. Skujienė, A. (2008). *Finansų vadyba.* UAB Mokesčių srautas.

54. Smolenskienė, F. ir Šivickienė, R. (2019). Pieno pramonės sektoriaus aplinkos veiksnių poveikis AB „Pieno žvaigždės“ veiklos, pelningumo ir mokumo rodiklių pokyčiams. *Vilnius: Lietuvos ekonomikos dėstytojų asociacija.*

55. Škėlaitė, B. ir Mačiulytė-Šniukienė, A. (2019). Gamybinių įmonių veiklos efektyvumo vertinimo teoriniai aspektai ir modelis. *Šiuolaikinio verslo aktualijos.*

56. Tuovila, A. (2020). Forecasting. *Investopedia.* Prieiga per internetą: URL: https://www.investopedia.com/terms/f/forecasting.asp

57. Urbonaitė, J. ir Kvekšienė, M. (2013). Matematinių metodų taikymas prognozuojant įmonės finansinius rezultatus. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika.*

58. van den Berg, M., van Marrewijk, C., & Tamminen, S. (2018). Trade, productivity and profitability: On profit levels and profit margins. *World Economy, 41(8), 2149–2174.* doi: https://doi.org/10.1111/twec.12630

59. Zelgalve, E. & Zaharčenko, A. (2013). Transformation of the role of financial analysis in enterprise management. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai, Nr. 64, 147-167.*

60. Zinkevičienė, D. (2004). Pajamų samprata ekonomikoje ir apskaitoje. *Tiltai, Nr. 1, p. 29-35.*

61. Žaptorius J. (2015). *Finansinė apskaita.* Vilnius: VGTU leidykla Technika.

62. Гуржий, Н. А. (2015). Горизонтальный и вертикальный анализ бухгалтерского баланса организации ОАО" Строймеханизация". Производственный менеджмент: теория, методология, практика, (2), 97-103.

Račkauskaitė, G. (2022). *AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo analizė ir prognozavimas* (magistro baigiamasis darbas), Vilnius: Mykolo Romerio universitetas

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe atlikta AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo analizė ir prognozavimas. Darbe aptarta finansinės analizės reikšmė, apibrėžta pelningumo rodiklių samprata, atlikta pelningumą lemiančių veiksnių, prognozavimo metodų ir bankroto vertinimo modelių teorinė analizė. Apžvelgti finansinių ataskaitų horizontaliosios ir vertikaliosios analizės, santykinių finansinių rodiklių tyrimo metodikos, aptarti pelno ir pelningumo rodiklių prognozavimo ir bankroto rizikos vertinimo modeliai. Praktinėje dalyje pristatyta tyrimui pasirinkta įmonė AB „Pieno žvaigždės“. Išanalizuoti ir apibendrinti įmonės pelningumo rodikliai, atlikta pelningumo pokyčius lėmusių veiksnių analizė. Atlikta pardavimo pelningumo rodiklių prognozė bei apskaičiuota bankroto rizikos tikimybė skirtingais modeliais.

Pagrindiniai žodžiai: pardavimo pelningumas, turto pelningumas, kapitalo pelningumas, prognozavimas, bankrotas.

Račkauskaitė, G. (2022). *Analysis and forecasting of profitability of a AB „Pieno žvaigždės“* (master thesis), Vilnius: Mykolas Romeris University

ANNOTATION

The analysis and forecasting of profitability of a AB „Pieno žvaigždės“ was presented in this master thesis. In the paper, the significance of financial analysis was discussed, the concept of profitability indicators was defined, analysis of factors determining the profitability and methods for assesment of the profitability was carried out. Theoretical aspects related to the forecasting of ratios of profitability was reviewd, as well as bankruptcy methods. Methods of horizontal and vertical analysis of financial statements was described. As well relative financial ratios, methods of profitability forecasting and bankruptcy risk assessment was discussed. In the empirical part, the company chosen for the research, AB „Pieno žvaigždės“ was presented. The company‘s profitability indicators was analyzed and summarized, the analysis of the factors determining the changes in profitability was performed. In addition, the forecast of sales profitability indicators was performed and the bankruptcy risk was calculated using different models.

Key words: return on sales, return on assets, return on capital, forecasting, bankruptcy.

Račkauskaitė, G. (2022). *AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo analizė ir prognozavimas* (magistro baigiamasis darbas), Vilnius: Mykolo Romerio universitetas

SANTRAUKA

Pelningumas yra įmonės gebėjimas iš kiekvieno investuoto pardavimo vieneto gauti kuo daugiau pelno. Analizuoti pelningumo rodiklius yra svarbus kiekvienos įmonės monitoringo procesas, nes padeda atskleisti realią įmonės finansinę padėtį ir nustatyti veiklos tobulinimo sritis. Taip pat labai svarbu atlikti pelningumo rodiklių prognozę, nes tai padeda nustatyti įmonės veiklos gerinimo galimybes. Darbe keliama problema – kokie veiksniai daro įtaką pelningumo rodiklių pokyčiams? Tyrimo objektas – AB „Pieno žvaigždės“ veiklos efektyvumas. Tyrimo tikslas – atlikti AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumo analizę ir prognozavimą. Tyrimo uždaviniai: išanalizuoti pelningumo ir prognozavimo sampratos teorinius aspektus; parengti įmonės pelningumo analizės metodologiją; empiriškai įvertinti AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklius ir jų pokyčių priežastis; atlikti AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių perspektyvų ir bankroto analizę. Tyrimo metodai: mokslinės literatūros palyginamoji ir sisteminė analizė, statistinių ir finansinių duomenų analizė, grupavimas, lyginimas, analizavimas, ekonominių rodiklių analizė, kiekybinio vertinimo metodų analizė, vertikalioji ir horizontalioji analizė, prognozavimo metodai, bankroto diagnozavimas, grafinis duomenų atvaizdavimas, apibendrinimas.

Empiriniam tyrimui atlikti pasirinkta viena didžiausių ir moderniausių pieno perdirbimo bendrovių Lietuvoje ir Baltijos šalyse – AB „Pieno žvaigždės“. Empirinio tyrimo metu buvo iškelta pagrindinė hipotezė: AB „Pieno žvaigždės“ turi nepanaudotų pelningumo didinimo galimybių. Atlikus AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių analizę, iškelta hipotezė pasitvirtino. Aukščiausius pelningumo rodiklius AB „Pieno žvaigždės“ pasiekė 2020 m., tačiau ir šiais metais pelningumo rodikliai buvo vertinami patenkinamai, o ne puikiai. Analitinėje dalyje atlikta pelningumo rodiklių analizė parodė, kad AB „Pieno žvaigždės“ vykdoma veikla yra efekyvi, išskyrus 2017 m. Įmonė sugeba uždirbti pelną, kontroliuoti pardavimo pajamas, savikainą ir veiklos sąnaudas, efektyviai valdo įmonės turtą ir kapitalą. Vertinant AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių pokyčius per visą analizuojamą laikotarpį pastebimi bendrojo, veiklos, grynojo, turto, nuosavo ir pastovaus kapitalo padidėjimai. Tyrimo metu buvo nustatyta, kad AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumui didžiausią įtaką turėjo sąnaudos, turto pelningumui – grynasis pardavimo pelningumas, o kapitalo pelningumui – grynasis pelnas. Atlikta 2021-2023 m. prognozė parodė, kad visi pelningumo rodikliai turėtų augti. Na, o įvertinta bankroto tikimybė atskleidė, kad įmonei negresia patirti bankroto.

Darbo pabaigoje pateikiamos apibendrinančios išvados ir siūlymai, literatūros sąrašas, anotacijos, santraukos ir priedai.

Račkauskaitė, G. (2022). *Analysis and forecasting of profitability of a AB „Pieno žvaigždės“* (master thesis), Vilnius: Mykolas Romeris University

SUMMARY

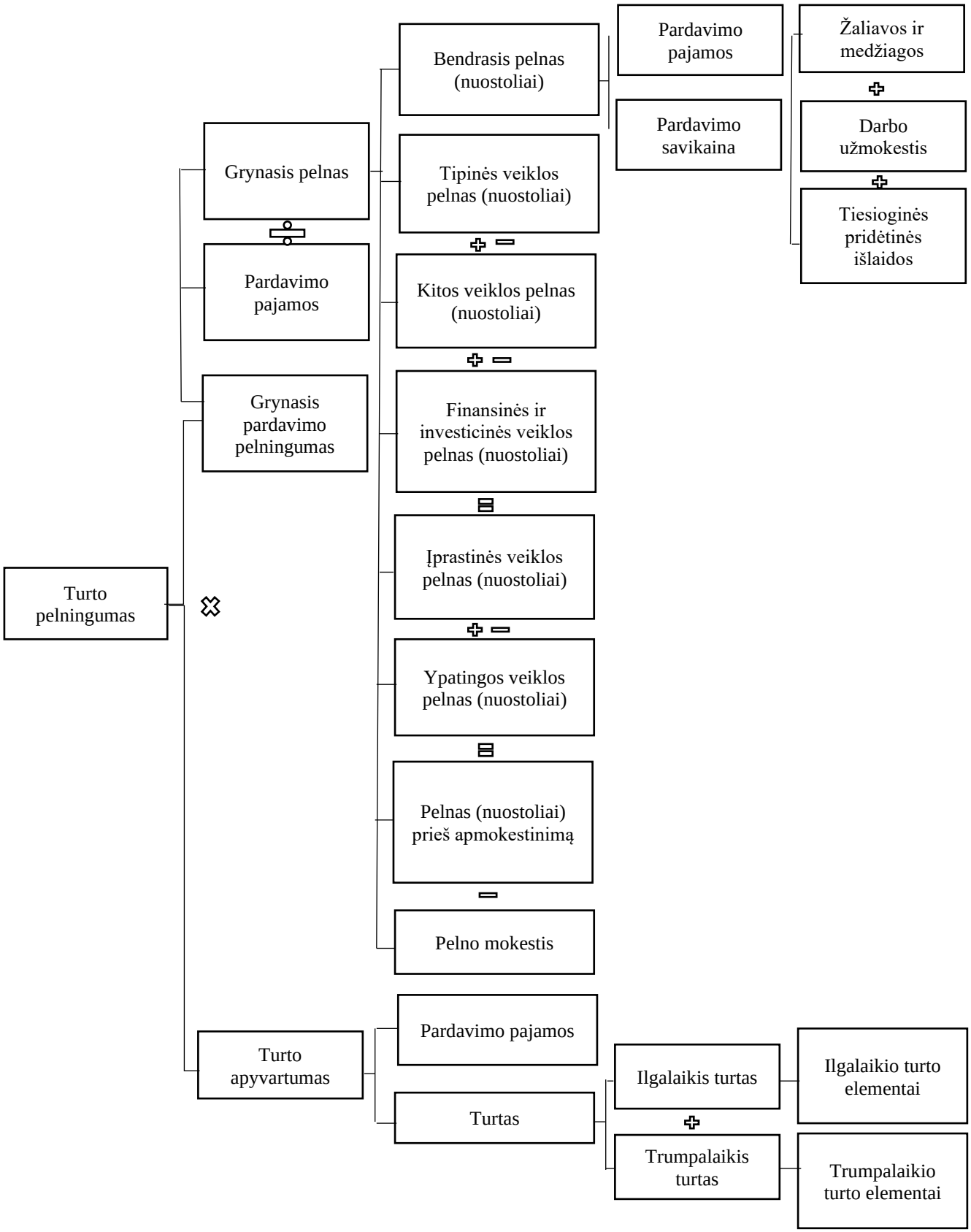
Profitability is the ability of a company to maximise its profit per unit of sales invested. Analyzing profitability ratios is an important part of every company as it helps to reveal the actual financial situation of the company and identify areas for improvement. It is also very important to make a forecast of profitability ratios, as it helps to identify opportunities for improving the company‘s performance. Problem presented in the thesis was – which factors influence changes in profitability ratios? The object is efficiency of AB „Pieno žvaigždės“. The main aim of this study is to make analysis and forecasting of profitability of AB „Pieno žvaigždės“. The main tasks of the study are: to analyse theoretical aspects related to the profitability ratios and forecasting; to develop the company‘s profitability analysis methodology; to empirically evaluate the profitability ratios of AB „Pieno žvaigždės“ and the causes of their changes; to carry out an analysis of profitability prospects and bankruptcy of AB „Pieno žvaigždės“. The methodology of the master thesis comprses: comparative and systematic analysis of scientific literature, analysis of statistical and financial data, grouping, comparison, analysis, analysis of economic indicators, analysis of quantitative evaluation methods, vertical and horizontal analysis, forecasting methods, bankruptcy diagnosis, graphical representation of data.

One of the largest and most modern dairy processing companies in Lithuania and the Baltic States, AB „Pieno žvaigždės“, was selected for the empirical study. Empirical investigation was performed with the main hypothesis: AB „Pieno žvaogždės“ have underutilised opportunities for improving profitability. This hypothesis was confirmed based on the evaluation of the profitability of AB „Pieno žvaigždės“. AB „Pieno žvaigždės“ reached its highest profitability in 2020, but even in this year the profitability indiactors were assessed as satisfactory rather than excellent. The analysis of profitability indicators performed in the analytical part revealed that performance of AB „Pieno žvaigždės“ are efficient, with the exception of 2017, the company is able to make a profit, control its sales revenue, cost of sales and operating costs, and effectively manage its assets and capital. The cahnges in the profitability ratios of AB „Pieno žvaigždės“ over the whole period under analysis show increases in gross, operating, net, assets, equity and fixed capital. The study also revealed that return on sales of AB „Pieno žvaigždės“ was mainly influenced by expenditures, return on assets by net profitability, and return on capital by net profit. The forecast for the perios 2021-2023 showed that all profitability indicators are expected to increase. And the estimated probability of bankruptcy showed that the company is currently not at the risk of bankruptcy.

The summary of conclusion as well as suggestions, bibliography, abstract, resume (the summary presented in the Lithuanian and English languages) and annexes have been provided at the end of the paper.

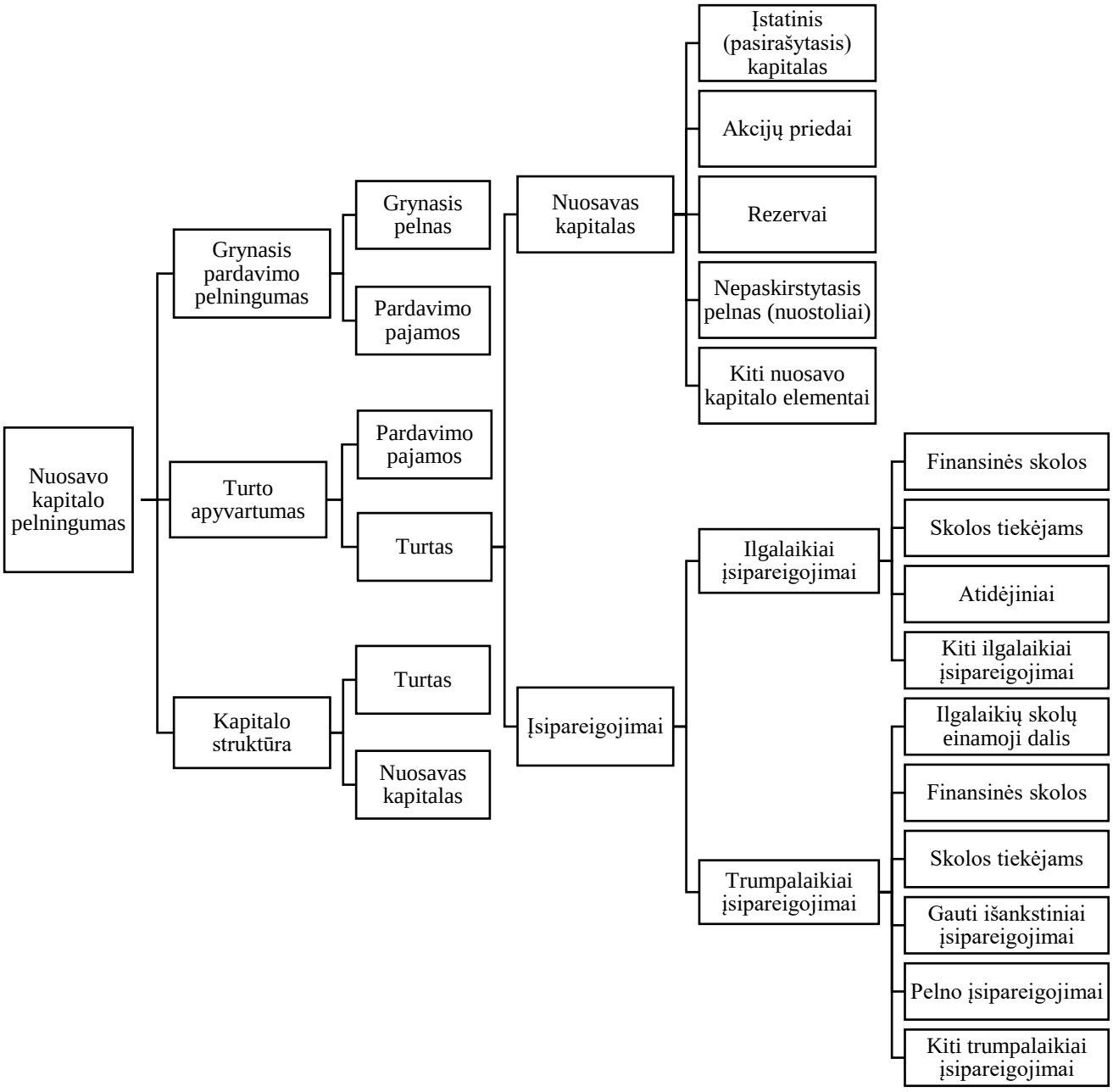
PRIEDAI

1 PRIEDAS. Du Ponto turto pelningumo piramidinė analizė

Šaltinis: sudaryta pagal Jakštas ir Kazakevičius, 2018; Gitman, & Zutter, 2015.

2 PRIEDAS. Du Ponto nuosavo kapitalo pelningumo piramidinė analizė

Šaltinis: sudaryta pagal Alexander, 2018.

3 PRIEDAS. Lietuvoje sukuriamos bendrosios pridėtinės vertės dinamika 2016-2020 m. (mln. Eur)

Rodiklis	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis 2020-2016	
						mln. Eur	proc.
Bendroji pridėtinė vertė	17.041	18.798	20.889	23.273	24.697	7.656	45
Apdirbamosios gamybos sukuriama bendroji pridėtinė vertė	4.170	4.508	4.909	5.486	5.909	1.739	42

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis.

4 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų pardavimo pajamų, savikainos ir bendrojo pelno dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	**Pardavimo pajamos**	**150.126**	**167.753**	**168.662**	**170.596**	**171.061**	**17.627**	**12**	**909**	**1**	**1.934**	**1**	**465**	**0,27**	**20.935**	**14**
1.1.	Sūriai	29.157	36.095	38.238	33.535	25.584	6.938	24	2.143	6	(4.703)	(12)	(7.951)	(24)	(3.573)	(12)
1.2.	Sausi pieno produktai	9.131	9.076	7.155	5.964	6.701	(55)	(1)	(1.921)	(21)	(1.191)	(17)	737	12	(2.430)	(27)
1.3.	Švieži pieno produktai	105.491	114.986	113.548	118.614	124.616	9.495	9	(1.438)	(1)	5.066	4	6.002	5	19.125	18
1.4.	Kiti segmentai	6.347	7.596	9.721	12.483	14.160	1.249	20	2.125	28	2.762	28	1.677	13	7.813	123
2.	**Pardavimo savikaina**	**118.627**	**140.478**	**138.862**	**137.205**	**132.575**	**21.851**	**18**	**(1.616)**	**(1)**	**(1.657)**	**(1)**	**(4.630)**	**(3)**	**13.948**	**12**
2.1.	Sūriai	25.989	33.013	36.481	29.505	22.683	7.024	27	3.468	11	(6.976)	(19)	(6.822)	(23)	(3.306)	(13)
2.2.	Sausi pieno produktai	10.477	9.847	9.495	7.104	6.939	(630)	(6)	(352)	(4)	(2.391)	(25)	(165)	(2)	(.538)	(34)
2.3.	Švieži pieno produktai	77.434	92.009	85.648	91.012	92.811	14.575	19	(6.361)	(7)	5.364	6	1.799	2	15.377	20

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
2.4.	Kiti segmentai	4.727	5.609	7.238	9.584	10.142	882	19	1.629	29	2.346	32	558	6	5.415	115
3.	**Bendrasis pelnas**	**31.499**	**27.275**	**29.800**	**33.391**	**38.486**	**(4.224)**	**(13)**	**2.525**	**9**	**3.591**	**12**	**5.095**	**15**	**6.987**	**22**
3.1.	Sūriai	3.168	3.082	1.757	4.030	2.901	(86)	(3)	(1.325)	(43)	2.273	129	(1.129)	(28)	(267)	(8)
3.2.	Sausi pieno produktai	(1.346)	(771)	(2.340)	(1.140)	(238)	575	(43)	(1.569)	204	1.200	(51)	902	(79)	1.108	(82)
3.3.	Švieži pieno produktai	28.057	22.977	27.900	27.602	31.805	(5.080)	(18)	4.923	21	(298)	(1)	4.203	15	3.748	13
3.4.	Kiti segmentai	1.620	1.987	2.483	2.899	4.018	367	23	496	25	416	17	1.119	39	2.398	148

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

5 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	Pardavimo pajamos	150.126	167.753	168.662	170.596	171.061	17.627	12	909	1	1.934	1	465	0,27	20.935	14
2.	Pardavimo savikaina (-)	118.627	140.478	138.862	137.205	132.575	21.851	18	(1.616)	(1)	(1.657)	(1)	(4.630)	(3)	13.948	12
3.	Bendrasis pelnas	31.499	27.275	29.800	33.391	38.486	(4.224)	(13)	2.525	9	3.591	12	5.095	15	6.987	22
4.	Pardavimo sąnaudos (-)	17.360	18.017	16.667	16.751	16.104	657	4	(1.350)	(7)	84	1	(647)	(4)	(1.256)	(7)
5.	Bendrosios ir administracinės sąnaudos (-)	11.564	12.221	11.043	12.450	13.786	657	6	(1.178)	(10)	1.407	13	1.336	11	2.222	19
6.	Kitos veiklos rezultatai	193	296	523	625	525	103	53	227	77	102	20	(100)	(16)	332	172
7.	Investicijų į patronuojančiosios, patronuojamųjų ir asocijuotųjų įmonių akcijas pajamos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Kitų ilgalaikių investicijų ir paskolų pajamos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
9.	Kitos palūkanų ir panašios pajamos	34	196	91	148	168	162	476	(105)	(54)	57	63	20	14	134	394
10.	Finansinio turto ir trumpalaikių investicijų vertės sumažėjimas (-)	0	0	120	117	127	0	0	120	100	(3)	(3)	10	9	127	100
11.	Palūkanų ir kitos panašios sąnaudos (-)	1.028	918	1.092	1.100	1.148	(110)	(11)	174	19	8	1	48	4	120	12
12.	Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	1.774	(3.389)	1.492	3.746	8.014	(5.163)	(291)	4.881	144	2.254	151	4.268	114	6.240	352
13.	Pelno mokesčio pajamos (sąnaudos)	(63)	(1.661)	(706)	(364)	302	(1.598)	(2.537)	955	57	342	48	666	183	365	579
14.	Grynasis pelnas (nuostoliai)	1.837	(1.728)	2.198	4.110	7.712	(3.565)	(194)	3.926	227	1.912	87	3.602	88	5.875	320

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

6 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo savikainos dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	**Pardavimo savikaina**	118.627	140.478	138.862	137.205	132.575	21.851	18	(1.616)	(1)	(1.657)	(1)	(4.630)	(3)	13.948	12
1.1.	Žaliavos ir medžiagos	86.861	110.921	106.416	104.145	97.554	24.060	28	(4.505)	(4)	(2.271)	(2)	(6.591)	(6)	10.693	12
1.2.	Personalo išlaikymo sąnaudos	10.650	10.502	12.234	13.856	14.154	(148)	(1)	1.732	16	1.622	13	298	2	3.504	33
1.3.	Nusidėvėjimas ir amortizacija	6.489	6.231	5.605	4.659	3.560	(258)	(4)	(626)	(10	(946)	(17)	(1.099)	(24)	(2.929)	(45)
1.4.	Gatavos produkcijos ir nebaigtos gamybos likučių pasikeitimas	(1.727)	(3.765)	(3.185)	(2.804)	1.773	(2.038)	(118)	580	15	381	12	(4.577)	163	3.500	203
1.5.	Kitos sąnaudos	16.354	16.589	17.792	17.349	15.534	235	1	1.203	7	(443)	(2)	(1.815)	(10)	(820)	(5)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

7 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	Bendrasis pelnas	31.499	27.275	29.800	33.391	38.486	(4.224)	(13)	2.525	9	3.591	12	5.095	15	6.987	22
2.	Veiklos sąnaudos	28.924	30.238	27.710	29.201	29.890	1.314	5	(2.528)	(8)	1.491	5	689	2	966	3
3.	**Veiklos pelnas (nuostolis)**	**2.575**	**(2.963)**	**2.090**	**4.190**	**8.596**	**(5.538)**	**(215)**	**5.053**	**171**	**2.100**	**100**	**4.406**	**105**	**6.021**	**234**

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

8 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos sąnaudų dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	**Veiklos sąnaudos (-)**	**28.924**	**30.238**	**27.710**	**29.201**	**29.890**	**1.314**	**5**	**(2.528)**	**(8)**	**1.491**	**5**	**689**	**2**	**966**	**3**
1.1.	Personalo išlaikymo sąnaudos (-)	11.369	11.529	12.044	12.989	13.180	160	1	515	4	945	8	191	1	1.811	16
1.2.	Marketingas ir reklama (-)	2.663	2.656	1.301	1.518	1.289	(7)	(0,26)	(1.355)	(51)	217	17	(229)	(15)	(1.374)	(52)
1.3.	Nusidėvėjimas ir amortizacija (-)	1.129	1.159	1.198	975	840	30	3	39	3	(223)	(19)	(135)	(14)	(289)	(26)
1.4.	Produkcijos pristatymo sąnaudos (-)	1.645	1.946	2.107	2.148	2.205	301	18	161	8	41	2	57	3	560	34
1.5.	Kuras(-)	1.590	1.655	1.774	1.738	1.400	65	4	119	7	(36)	(2)	(338)	(19)	(190)	(12)
1.6.	Įvairios paslaugos (-)	1.281	1.482	1.264	1.768	1.802	201	16	(218)	(15)	504	40	34	2	521	41
1.7.	Medžiagos ir atsarginės dalys (-)	1.192	1.137	1.159	1.167	1.337	(55)	(5)	22	2	8	1	170	15	145	12

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.8.	Atsargų nukainojimo ir nurašymo sąnaudos (-)	539	1.219	(1.016)	9	223	680	126	(2.235)	(183)	1.025	(101)	214	2.378	(316)	(59)
1.9.	Beviltiškų skolų sąnaudos (-)	0	4	32	0	0	4	100	28	700	(32)	(100)	0	0	0	0
1.10.	Naujų produktų kūrimas (-)	415	505	746	476	561	90	22	241	48	(270)	(36)	85	18	146	35
1.11.	Mokesčiai, išskyrus pelno mokestį (-)	538	477	476	415	443	(61)	(11)	(1)	(0,21)	(61)	(13)	28	7	(95)	(18)
1.12.	Komunalinės sąnaudos (-)	765	765	794	857	772	0	0	29	4	63	8	(85)	(10)	7	1
1.13.	Parama (-)	481	531	509	567	606	50	10	(22)	(4)	58	11	39	7	125	26
1.14.	Draudimas (-)	597	667	698	556	514	70	12	31	5	(142)	(20)	(42)	(8)	(83)	(14)
1.15.	Apsauga (-)	591	562	556	568	607	(29)	(5)	(6)	(1)	12	2	39	7	16	3
1.16.	Remontas (-)	658	534	526	567	601	(124)	(19)	(8)	(1)	41	8	34	6	(57)	(9)
1.17.	Veiklos nuomos sąnaudos (lengvieji automobiliai ir įranga) (-)	762	860	868	320	0	98	13	8	1	(548)	(63)	(320)	(100)	(762)	(100)

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.18.	Kitos nuomos sąnaudos (-)	625	696	767	69	64	71	11	71	10	(698)	(91)	(5)	(7)	(561)	(90)
1.19.	Ryšiai (-)	175	178	149	153	124	3	2	(29)	(16)	4	3	(29)	(19)	(51)	(29)
1.20.	Tantjemos (-)	210	345	0	0	0	135	64	(345)	(100)	0	0	0	0	(210)	(100)
1.21.	Transportas (-)	29	36	54	23	21	7	24	18	50	(31)	(57)	(2)	(9)	(8)	(28)
1.22.	Kitos sąnaudos (-)	1.670	1.295	1.704	1.698	2.353	(375)	(22)	409	32	(6)	(0,35)	655	39	683	41
1.23.	Naudojimo teise valdomo turto nusidėvėjimas (-)	0	0	0	620	948	0	0	0	0	620	100	328	53	948	100
	Pardavimo sąnaudos (-)	**17.360**	**18.017**	**16.667**	**16.751**	**16.104**	**657**	**4**	**(1.350)**	**(7)**	**84**	**1**	**(647)**	**(4)**	**(1.256)**	**(7)**
	Bendrosios ir administracinės sąnaudos (-)	**11.564**	**12.221**	**11.043**	**12.450**	**13.786**	**657**	**6**	**(1.178)**	**(10)**	**1.407**	**13**	**1.336**	**11**	**2.222**	**19**

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

9 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ kitos veiklos rezulatatų dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	**Kitos veiklos pajamos**	**490**	**436**	**620**	**683**	**584**	**(54)**	**(11)**	**184**	**42**	**63**	**10**	**(99)**	**(14)**	**94**	**19**
1.1.	Nuomos ir kitos paslaugų/prekių pajamos	489	395	499	549	541	(94)	(19)	104	26	50	50	(8)	(1)	52	11
1.2.	Grynasis pelnas iš nekilnojamo turto, įrangos ir įrenginimų perleidimo	0	38	121	134	43	38	100	83	218	13	13	(91)	(68)	43	100
1.3.	Kitos	1	3	0	0	0	2	200	(3)	(100)	0	0	0	0	(1)	(100)
2.1.	**Kitos veiklos sąnaudos**	**297**	**140**	**97**	**58**	**59**	**(157)**	**(53)**	**(43)**	**(31)**	**(39)**	**(39)**	**1**	**2**	**(237)**	**(80)**
2.2.	Su nuoma ir kitų paslaugų/prekių pardavimu susijusios sąnaudos	250	140	97	58	59	(110)	(44)	(43)	(31)	(39)	(39)	1	2	(191)	(76)
2.3.	Grynasis nuostolis iš nekilnojamo turto, įrangos ir įrenginimų perleidimo	47	0	0	0	0	(47)	(100)	0	0	0	0	0	0	(47)	(100
3.	**Kitos veiklos rezultatai**	**193**	**296**	**523**	**625**	**525**	**103**	**53**	**227**	**77**	**102**	**20**	**(100)**	**(16)**	**332**	**172**

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

10 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ kitų palūkanų ir panašių pajamų dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	**Kitos palūkanos ir panašios pajamos**	**34**	**196**	**91**	**148**	**168**	**162**	**476**	**(105)**	**(54)**	**57**	**63**	**20**	**14**	**134**	**394**
1.1.	Palūkanos	16	34	50	63	69	18	113	16	47	13	26	6	10	53	331
1.2.	Pelnas iš valiutos kursų pasikeitimų	18	0	13	3	0	(18)	(100)	13	100	(10)	(77)	(3)	(100)	(18)	(100)
1.3.	Palūkanų normos apsikeitimo sandorio tikrosios vertės pokytis (pelnas)	0	122	28	82	99	122	100	(94)	(77)	54	193	17	21	99	100
1.4.	Kitos finansinės pajamos	0	40	0	0	0	40	100	(40)	(100)	0	0	0	0	0	0

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

11 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ balanso dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
	TURTAS															
A.	**Ilgalaikis turtas**	**46.907**	**46.039**	**44.086**	**48.913**	**49.555**	**(868)**	**(2)**	**(1.953)**	**(4)**	**4.827**	**11**	**642**	**1**	**2.648**	**6**
1.	Nematerialusis turtas	93	101	136	120	86	8	9	35	35	(16)	(12)	(34)	(28)	(7)	(8)
1.1.	Programinė įranga	93	101	136	120	86	8	9	35	35	(16)	(12)	(34)	(28)	(7)	(8)
2.	Materialusis turtas	46.230	44.839	42.098	47.222	47.834	(1.391)	(3)	(2.741)	(6)	5.124	12	612	1	1.604	3
2.1.	Žemė	18.902	18.011	18.100	17.126	17.126	(891)	(5)	89	0,49	(974)	(5)	0	0	(1.776)	(9)
2.2.	Mašinos ir įranga	21.868	21.054	20.828	22.745	24.946	(814)	(4)	(226)	(1)	1.917	9	2.201	10	3.078	14
2.3.	Kiti įrenginiai, prietaisai ir įrankiai	5.372	4.415	3.048	3.154	2.728	(957)	(18)	(1.367)	(31)	106	3	(426)	(14)	(2.644)	(49)
2.4.	Pastatai	0	0	0	3.383	2.759	0	0	0	0	3.383	100	(624)	(18)	2.759	100
2.5.	Sumokėti avansai ir vykdomi materialiojo turto statybos (gamybos) darbai	88	1.359	122	814	275	1.271	1.444	(1.237)	(91)	692	567	(539)	(66)	187	213
3.	Finansinis turtas	22	22	22	22	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.	Kitas finansinis turtas	22	22	22	22	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Kitas ilgalaikis turta	562	1.077	1.830	1.549	1.613	515	92	753	70	(281)	(15)	64	4	1.051	187
4.1.	Atidėtojo pelno mokesčio turtas	280	441	1.147	1.511	1.209	161	58	706	160	364	32	(302)	(20)	929	332
4.2.	Kitas turtas	282	636	683	38	404	354	126	47	7	(645)	(94)	366	963	122	43

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
B.	**Trumpalaikis turtas**	**27.997**	**29.237**	**29.384**	**25.097**	**23.496**	**1.240**	**4**	**147**	**1**	**(4.287)**	**(15)**	**(1.601)**	**(6)**	**(4.501)**	**(16)**
1.	Atsargos	12.629	16.078	13.423	11.388	13.277	3.449	27	(2.655)	(17)	(2.035)	(15)	1.889	17	648	5
1.1.	Žaliavos, medžiagos ir komplektavimo detalės	5.229	5.030	4.707	5.306	5.303	(199)	(4)	(323)	(6)	599	13	(3)	(0,06)	74	1
1.2.	Nebaigta produkcija ir vykdomi darbai	2.459	4.243	3.960	2.191	3.341	1.784	73	(283)	(7)	(1.769)	(45)	1.150	52	882	36
1.3.	Produkcija	4.874	6.775	4.747	3.851	4.628	1.901	39	(2.028)	(30)	(896)	(19)	777	20	(246)	(5)
1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	67	30	9	40	5	(37)	(55)	(21)	(70)	31	344	(35)	(88)	(62)	(93)
2.	Per vienus metus gautinos sumos	13.735	12.072	10.762	9.712	6.258	(1.624)	(11)	(1.737)	(13)	(1.056)	(9)	(3.444)	(34)	(7.861)	(54)
2.1.	Pirkėjų skolos	11.825	10.536	9.917	8.411	5.780	(1.289)	(11)	(619)	(6)	(1.506)	(15)	(2.631)	(31)	(6.045)	(51)
2.2.	Įmonių grupės įmonių skolos	282	616	727	678	0	334	118	111	18	(49)	(7)	(678)	(100)	(282)	(100)
2.3.	Kitos gautinos sumos	1.628	920	118	623	478	(669)	(28)	(1.229)	(70)	499	96	(135)	(13)	(1.534)	(63)
3.	Trumpalaikės investicijos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	841	256	4.795	3.599	3.553	(585)	(70)	4.539	1.773	(1.196)	(25)	(46)	(1)	2.712	322
C.	Ateinančių laikotarpių sąnaudos ir sukauptos pajamos	792	831	404	398	408	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
	TURTO IŠ VISO	**74.904**	**75.276**	**73.470**	**74.010**	**73.051**	**372**	**0,50**	**(1.806)**	**(2)**	**540**	**1**	**(959)**	**(1)**	**(1.853)**	**(2)**
	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI															
D.	**Nuosavas kapitalas**	**29.605**	**23.932**	**26.130**	**28.887**	**33.440**	**(5.673)**	**(19)**	**2.198**	**9**	**2.757**	**11**	**4.553**	**16**	**3.835**	**13**
1.	Kapitalas	13.089	13.089	13.089	13.089	13.089	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.	Įstatinis (pasirašytasis) arba pagrindinis kapitalas	13.089	13.089	13.089	13.089	13.089	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Akcijų priedai	7.891	7.891	7.891	7.891	7.891	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Perkainojimo rezervas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Rezervai	2.130	2.200	2.200	1.570	1.570	70	3	0	0	(630)	(29)	0	0	(560)	(26)
4.1.	Privalomasis rezervas arba atsargos (rezervinis) kapitalas	2.130	2.200	2.200	1.570	1.570	70	3	0	0	(630)	(29)	0	0	(560)	(26)
5.	Nepaskirtstytas pelnas (nuostoliai)	6.495	752	2.950	6.337	10.890	(5.743)	(88)	2.198	292	3.387	115	4.553	72	4.395	68
E.	Dotacijos, subsidijos	689	593	1.129	1.004	1.336	(96)	(14)	536	90	(125)	(11)	332	33	647	94
F.	Atidėjiniai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
G.	**Mokėtinos sumos ir kiti įsipareigojimai**	**44.610**	**50.751**	**46.211**	**44.119**	**38.275**	**6.141**	**14**	**(4.540)**	**(9)**	**(2.092)**	**(5)**	**(5.844)**	**(13)**	**(6.335)**	**(14)**

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
1.	**Po vienų metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai**	**23.234**	**1.048**	**14.383**	**21.662**	**17.689**	**(21.186)**	**(95)**	**13.335**	**1.272**	**7.279**	**51**	**(3.973)**	**(18)**	**(5.545)**	**(24)**
1.1.	Skoliniai įsipareigojimai	0	0	0	2.224	1.810	0	0	0	0	2.224	100	(414)	(19)	1.810	100
1.2.	Skolos kredito įstaigoms	22.450	37	13.500	18.620	14.700	(22.413)	(100)	13.463	36.386	5.120	38	(3.920)	(21)	(7.750)	(35)
1.3.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	784	1.011	883	818	1.179	227	29	(128)	(13)	(65)	(7)	361	44	395	50
2.	**Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai**	**21.376**	**49.703**	**31.828**	**22.457**	**20.586**	**28.327**	**133**	**(17.875)**	**(36)**	**(9.371)**	**(29)**	**(1.871)**	**(8)**	**(790)**	**(4)**
2.1.	Skoliniai įsipareigojimai	330	208	180	1.225	994	(122)	(37)	(28)	(13)	1.045	581	(231)	(19)	664	201
2.2.	Skolos kredito įstaigoms	6.013	32.484	13.037	3.920	3.920	26.471	440	(19.447)	(60)	(9.117)	(70)	0	0	(2.093)	(35)
2.3.	Gauti avansai	15.033	1.144	1.063	1.000	200	(13.889)	(92)	(81)	(7)	(63)	(6)	(800)	(80)	(14.833)	(99)
2.4.	Skolos tiekėjams	0	12.570	13.687	12.111	10.742	12.570	100	1.117	9	(1.576)	(12)	(1.369)	(11)	10.742	100
2.5.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	0	2.994	3.535	3.887	4.397	2.994	100	541	18	352	10	510	13	4.397	100

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis									
							2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2016-2020	
							tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.	tūkst. Eur	proc.
2.6.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	0	303	326	314	333	303	100	23	8	(12)	(4)	19	6	333	100
H.	Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO	**74.904**	**75.276**	**73.470**	**74.010**	**73.051**	**372**	**0,50**	**(1.806)**	**(2)**	**540**	**1**	**(959)**	**(1)**	**(1.853)**	**(2)**

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

12 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pelno (nuostolių) ataskaitos struktūros dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis pardavimo pajamose					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
1.	Pardavimo pajamos	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	-	-	-	-	-
2.	Pardavimo savikaina (-)	79,02	83,74	82,33	80,43	77,50	4,72	(1,41)	(1,90)	(2,93)	(1,52)
3.	Bendrasis pelnas	20,98	16,26	17,67	19,57	22,50	(4,72)	1,41	1,90	2,93	1,52
4.	Pardavimo sąnaudos (-)	11,56	10,74	9,88	9,82	9,41	(0,82)	(0,86)	(0,06)	(0,41)	(2,15)
5.	Bendrosios ir administracinės sąnaudos (-)	7,70	7,29	6,55	7,30	8,06	(0,41)	(0,74)	0,75	0,76	0,36
6.	Veiklos pelnas (nuostolis)	1,72	(1,77)	1,24	2,46	5,03	0,05	3,01	1,22	2,57	3,31
7.	Kitos veiklos rezultatai	0,13	0,18	0,31	0,37	0,31	0,05	0,13	0,06	(0,06)	0,18

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis pardavimo pajamose					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
8.	Investicijų į patronuojančiosios, patronuojamųjų ir asocijuotųjų įmonių akcijas pajamos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.	Kitų ilgalaikių investicijų ir paskolų pajamos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	Kitos palūkanų ir panašios pajamos	0,02	0,12	0,05	0,09	0,10	0,10	(0,07)	0,04	0,01	0,08
11.	Finansinio turto ir trumpalaikių investicijų vertės sumažėjimas (-)	0	0	0,07	0,07	0,07	0	0,07	0	0	0,07
12.	Palūkanų ir kitos panašios sąnaudos (-)	0,68	0,55	0,65	0,64	0,67	(0,13)	0,10	(0,01)	0,03	(0,01)

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis pardavimo pajamose					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
13.	Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	1,18	(2,02)	0,88	2,20	4,68	(3,20)	2,90	1,32	2,48	3,50
14.	Pelno mokesčio pajamos (sąnaudos)	(0,04)	(0,99)	(0,42)	(0,21)	0,18	(0,95)	0,57	0,21	0,39	0,22
15.	Grynasis pelnas (nuostoliai)	1,22	(1,03)	1,30	2,41	4,51	(2,25)	2,33	1,11	2,10	3,29

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

13 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ balanso turto dalies struktūros analizė 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis turte					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
	TURTAS										
A.	**Ilgalaikis turtas**	62,62	61,16	60,01	66,09	67,84	(1,46)	(1,15)	6,08	1,75	5,22
1.	Nematerialusis turtas	0,12	0,13	0,19	0,16	0,12	0,01	0,06	(0,03)	(0,04)	0
1.1.	Programinė įranga	0,12	0,13	0,19	0,16	0,12	0,01	0,06	(0,03)	(0,04)	0
2.	Materialusis turtas	61,72	59,57	57,30	63,80	65,48	(2,15)	(2,27)	6,50	1,68	3,76
2.1.	Žemė	25,23	23,93	24,64	23,14	23,44	(1,30)	0,71	(1,50)	0,30	(1,79)
2.2.	Mašinos ir įranga	29,19	27,97	28,35	30,73	34,15	(1,22)	0,38	2,38	3,42	4,96
2.3.	Kiti įrenginiai, prietaisai ir įrankiai	7,17	5,87	4,15	4,26	3,73	(1,30)	(1,72)	0,11	(0,53)	(3,44)
2.4.	Pastatai	0	0	0	4,57	3,78	0	0	4,57	(0,79)	3,78
2.5.	Sumokėti avansai ir vykdomi materialiojo turto statybos (gamybos) darbai	0,12	1,81	0,17	1,10	0,38	1,69	(1,64)	0,93	(0,72)	0,26
3.	Finansinis turtas	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0	0	0	0	0
3.1.	Kitas finansinis turtas	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0	0	0	0	0
4.	Kitas ilgalaikis turta	0,75	1,43	2,49	2,09	2,21	0,68	(1,06)	(0,40)	0,12	1,46

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis turte					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017 proc. punkto	2017-2018 proc. punkto	2018-2019 proc. punkto	2019-2020 proc. punkto	2016-2020 proc. punkto
4.1.	Atidėtojo pelno mokesčio turtas	0,37	0,59	1,56	2,04	1,66	0,22	0,97	0,48	(0,38)	1,29
4.2.	Kitas turtas	0,38	0,84	0,93	0,05	0,55	0,46	0,09	(0,88)	0,50	0,17
B.	**Trumpalaikis turtas**	37,38	38,84	39,99	33,91	32,16	1,46	1,15	(6,08)	(1,75)	(5,22)
1.	Atsargos	16,86	21,36	18,27	15,39	18,17	4,50	(3,09)	(2,88)	2,78	1,31
1.1.	Žaliavos, medžiagos ir komplektavimo detalės	6,98	6,68	6,41	7,17	7,26	(0,30)	(0,27)	0,76	0,09	0,28
1.2.	Nebaigta produkcija ir vykdomi darbai	3,28	5,64	5,39	2,96	4,57	2,36	(0,25)	(2,43)	1,61	1,29
1.3.	Produkcija	6,51	9,00	6,46	5,20	6,34	2,49	(2,54)	(1,26)	1,14	(0,17)
1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti	0,09	0,04	0,01	0,05	0,01	(0,05)	(0,03)	0,04	(0,04)	(0,08)
2.	Per vienus metus gautinos sumos	18,34	16,04	14,65	13,12	8,57	(2,245)	(1,94)	(1,54)	(4,53)	(10,26)
2.1.	Pirkėjų skolos	15,79	14,00	13,50	11,36	7,91	(1,79)	(0,50)	(2,14)	(3,45)	(7,88)
2.2.	Įmonių grupės įmonių skolos	0,38	0,82	0,99	0,92	0	0,44	0,17	(0,07)	(0,92)	(0,38)
2.3.	Kitos gautinos sumos	2,17	1,22	0,16	0,84	0,65	(0,90)	(1,62)	0,67	(0,17)	(2,02)
3.	Trumpalaikės investicijos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis turte					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
4.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	1,12	0,34	6,53	4,86	4,86	(0,78)	6,19	(1,67)	0	3,74
C.	Ateinančių laikotarpių sąnaudos ir sukauptos pajamos	1,06	1,10	0,55	0,54	0,56	0	0	0	0	0
	TURTO IŠ VISO	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0	0	0	0	0

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

14 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalies struktūros analizė 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis turte					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
D.	**Nuosavas kapitalas**										
1.	Kapitalas	39,52	31,79	35,57	39,03	45,78	(7,73)	3,78	3,46	6,75	6,26
1.1.	Įstatinis (pasirašytasis) arba pagrindinis kapitalas	17,47	17,39	17,82	17,69	17,92	(0,08)	0,43	(0,13)	0,23	0,45
2.	Akcijų priedai	17,47	17,39	17,82	17,69	17,92	(0,08)	0,43	(0,13)	0,23	0,45
3.	Perkainojimo rezervas	10,53	10,48	10,74	10,66	10,80	(0,05)	0,26	(0,08)	0,14	0,27
4.	Rezervai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.	Privalomasis rezervas arba atsargos (rezervinis) kapitalas	2,84	2,92	2,99	2,12	2,15	0,08	0,07	(0,87)	0,03	(0,69)
5.	Nepaskirtstytas pelnas (nuostoliai)	2,84	2,92	2,99	2,12	2,15	0,08	0,07	(0,87)	0,03	(0,69)
E.	Dotacijos, subsidijos	8,67	1,00	4,02	8,56	14,91	(7,67)	3,02	4,54	6,35	6,24
F.	Atidėjiniai	0,92	0,79	1,54	1,36	1,83	(0,13)	0,75	(0,18)	0,47	0,91
G.	**Mokėtinos sumos ir kiti įsipareigojimai**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis turte					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
1.	**Po vienų metų mokėtinos sumos ir kiti ilgalaikiai įsipareigojimai**	59,56	67,42	62,89	59,61	52,39	7,86	(4,53)	(3,28)	(7,22)	(7,17)
1.1.	Skoliniai įsipareigojimai	31,02	1,39	19,58	29,27	24,21	(29,63)	18,19	9,69	(5,06)	(6,81)
1.2.	Skolos kredito įstaigoms	0	0	0	3,00	2,48	0	0	3,00	(0,52)	2,48
1.3.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	29,97	0,05	18,37	25,16	20,12	(29,92)	18,32	6,79	(5,04)	(9,85)
2.	**Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai**	1,05	1,34	1,20	1,11	1,61	0,29	(0,14)	(0,09)	0,50	0,56
2.1.	Skoliniai įsipareigojimai	28,54	66,03	43,32	30,34	28,18	37,49	(22,71)	(12,98)	(2,16)	(0,36)
2.2.	Skolos kredito įstaigoms	0,44	0,28	0,24	1,66	1,36	(0,16)	(0,04)	1,42	(0,30)	0,92
2.3.	Gauti avansai	8,03	43,15	17,74	5,30	5,37	35,12	(25,41)	(12,44)	0,07	(2,66)
2.4.	Skolos tiekėjams	20,07	1,52	1,45	1,35	0,27	(18,55)	(0,07)	(0,10)	(1,08)	(19,80)
2.5.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	0	16,70	18,63	16,36	14,70	16,70	1,93	(2,27)	(1,66)	14,70

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis turte					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto	proc. punkto
2.6.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	0	3,98	4,81	5,25	6,02	3,98	0,83	0,44	0,77	6,02
H.	Sukauptos sąnaudos ir ateinančių laikotarpių pajamos	0	0,40	0,44	0,42	0,46	0,40	0,04	(0,02)	0,04	0,46
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D.	**Nuosavas kapitalas**	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0	0	0	0	0

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

15 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pelningumo rodiklių dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis				
							2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punktas	proc. punktas	proc. punktas	proc. punktas	proc. punktas
1.	Pardavimo pelningumas										
1.1.	Bendrasis pardavimo pelningumas	20,98	16,26	17,67	19,57	22,50	(4,72)	1,41	1,90	2,93	1,52
1.1.1.	Surių bendrasis pardavimo pelningumas	2,11	1,84	1,04	2,36	1,70	(0,27)	(0,80)	1,32	(4,06)	(0,41)
1.1.2.	Sausų pieno produktų bendrasis pardavimo pelningumas	(0,90)	(0,46)	(1,39)	(0,67)	(0,14)	0,44	(0,93)	0,72	0,81	0,76
1.1.3.	Šviežių pieno produktų bendrasis pardavimo pelningumas	18,69	13,70	16,54	16,18	18,59	(4,99)	2,84	(0,36)	(34,77)	(0,10)
1.1.4.	Kitų segmentų bendrasis pardavimo pelningumas	1,08	1,18	1,47	1,70	2,35	0,10	0,29	0,23	(4,05)	1,27
1.2.	Veiklos pelningumas	1,72	(1,77)	1,24	2,46	5,03	(3,49)	3,01	1,22	2,57	3,31
1.3.	Grynasis pardavimo pelningumas	1,22	(1,03)	1,30	2,41	4,51	(2,25)	2,33	1,11	2,10	3,29

Eil. Nr.	Straipsniai	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	Pokytis				
							2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2016-2020
							proc. punktas	proc. punktas	proc. punktas	proc. punktas	proc. punktas
2.	Turto pelningumas										
2.1.	Trumpalaikio turto pelningumas	6,56	(5,91)	7,48	16,38	32,82	(12,47)	13,39	8,90	16,44	26,26
2.2.	Ilgalaikio turto pelningumas	3,92	(3,75)	4,99	8,40	15,56	(7,67)	8,74	3,41	7,16	11,64
2.3.	Viso turto pelningumas	2,45	(2,30)	2,99	5,55	10,56	(4,75)	5,29	2,56	5,01	8,11
3.	Kapitalo pelningumas										
3.1.	Pastovaus kapitalo pelningumas	3,48	(6,92)	5,43	8,13	15,08	(10,40)	12,35	2,70	6,95	11,60
3.2.	Nuosavo kapitalo pelningumas	6,21	(7,22)	8,41	14,23	23,06	(13,43)	15,63	5,82	8,83	16,85

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

16 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos segmentų bendrojo pardavimo pelningumo struktūros dinamika 2016-2020 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	Procentinė dalis bendrajame pardavimo pelningume					Pokytis				
		2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2016-2017 proc. punkto	2017-2018 proc. punkto	2018-2019 proc. punkto	2019-2020 proc. punkto	2016-2020 proc. punkto
1.	**Bendrasis pelningumas**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
1.1.	Sūrių bendrasis pelningumas	10,06	11,32	5,89	12,06	7,56	1,26	(5,43)	6,17	(4,50)	(2,50)
1.2.	Sausų pieno produktų bendrasis pelningumas	(4,29)	(2,83)	(7,87)	(3,42)	(0,62)	1,46	(5,04)	4,45	2,80	3,67
1.3.	Šviežių pieno produktų bendrasis pelningumas	89,08	84,25	93,66	82,68	82,62	(4,83)	9,35	(10,92)	(0,06)	(6,46)
1.4.	Kitų segmentų bendrasis pelningumas	5,15	7,26	8,32	8,68	10,44	2,11	1,06	0,36	1,76	5,29

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

17 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bendrąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Metai	Keitimų nr.	Pardavimo pajamos, tūkst. Eur	Pardavimo savikaina, tūkst. Eur	Bendrasis pardavimo pelningumas, proc.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, proc.
2016-2017	Bazinis rodiklis	150.126	118.627	20,98	-
	I keitimas	167.753	118.627	29,28	8,30
	II keitimas	167.753	140.478	16,26	(13,02)
2017-2018	Bazinis rodiklis	167.753	140.478	16,26	-
	I keitimas	168.662	140.478	16,71	0,45
	II keitimas	168.662	138.862	17,67	0,96
2018-2019	Bazinis rodiklis	168.662	138.862	17,67	-
	I keitimas	170.596	138.862	18,60	0,93
	II keitimas	170.596	137.205	19,57	0,97
2019-2020	Bazinis rodiklis	170.596	137.205	19,57	-
	I keitimas	171.061	137.205	19,79	0,22
	II keitimas	171.061	132.575	22,50	2,71

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

18 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Metai	Keitimų nr.	Pardavimo pajamos, tūkst. Eur	Pardavimo savikaina, tūkst. Eur	Veiklos sąnaudos, tūkst. Eur	Veiklos pelningumas, proc.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, proc.
2016-2017	Bazinis rodiklis	150.126	118.627	28.924	1,72	-
	I keitimas	167.753	118.627	28.924	12,04	10,32
	II keitimas	167.753	140.478	28.924	(0,98)	(13,02)
	III keitimas	167.753	140.478	30.238	(1,77)	(0,79)
2017-2018	Bazinis rodiklis	167.753	140.478	30.238	(1,77)	-
	I keitimas	168.662	140.478	30.238	(1,22)	0,55
	II keitimas	168.662	138.862	30.238	(0,26)	0,96
	III keitimas	168.662	138.862	27.710	1,24	1,50
2018-2019	Bazinis rodiklis	168.662	138.862	27.710	1,24	-
	I keitimas	170.596	138.862	27.710	2,36	1,12
	II keitimas	170.596	137.205	27.710	3,33	0,97
	III keitimas	170.596	137.205	29.201	2,46	(0,87)
2019-2020	Bazinis rodiklis	170.596	137.205	29.201	2,46	-
	I keitimas	171.061	137.205	29.201	2,72	0,26
	II keitimas	171.061	132.575	29.201	5,43	2,71
	III keitimas	171.061	132.575	29.890	5,03	(0,40)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

19 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ grynąjį pardavimo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Metai	Keitimų nr.	Pelnas prieš apmokestinimą, tūkst. Eur	Pelno mokestis, tūkst. Eur	Pardavimo pajamos, tūkst. Eur	Grynasis pardavimo pelningumas, proc.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, proc.
2016-2017	Bazinis rodiklis	1.774	(63)	150.126	1,22	-
	I keitimas	(3.389)	(63)	150.126	(2,22)	(3,44)
	II keitimas	(3.389)	(1.661)	150.126	(1,15)	1,07
	III keitimas	(3.389)	(1.661)	167.753	(1,03)	0,12
2017-2018	Bazinis rodiklis	(3.389)	(1.661)	167.753	(1,03)	-
	I keitimas	1.492	(1.661)	167.753	1,88	2,91
	II keitimas	1.492	(706)	167.753	1,31	(0,57)
	III keitimas	1.492	(706)	168.662	1,30	(0,01)
2018-2019	Bazinis rodiklis	1.492	(706)	168.662	1,30	-
	I keitimas	3.746	(706)	168.662	2,64	1,34
	II keitimas	3.746	(364)	168.662	2,44	(0,20)
	III keitimas	3.746	(364)	170.596	2,41	(0,03)
2019-2020	Bazinis rodiklis	3.746	(364)	170.596	2,41	-
	I keitimas	8.014	(364)	170.596	4,91	2,50
	II keitimas	8.014	302	170.596	4,52	(0,39)
	III keitimas	8.014	302	171.061	4,51	(0,01)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

20 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ turto pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Turto apyvartumas, koef.	2,0042	2,2285	2,2967	2,3040	2,3417

	Keitimų nr.	Grynasis pelningumas, proc.	Turto apyvartumas, kartais	Turto pelningumas, proc.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, proc.
2016-2017	Bazinis rodiklis	1,22	2,0042	2,45	-
	I keitimas	1,22	2,2285	2,72	0,27
	II keitimas	(1,03)	2,2285	(2,30)	(5,02)
2017-2018	Bazinis rodiklis	(1,03)	2,2285	(2,30)	-
	I keitimas	1,30	2,2285	2,90	5,20
	II keitimas	1,30	2,2967	2,99	0,09
2018-2019	Bazinis rodiklis	1,30	2,2967	2,99	-
	I keitimas	2,41	2,2967	5,53	2,55
	II keitimas	2,41	2,3040	5,55	0,01
2019-2020	Bazinis rodiklis	2,41	2,3040	5,55	-
	I keitimas	4,51	2,3040	10,39	4,84
	II keitimas	4,51	2,3417	10,56	0,17

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

21 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ nuosavo kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Kapitalo struktūra, koef.	2,5401	3,1454	2,8167	2,5621	2,1835

Metai	Keitimų nr.	Grynasis pelningumas, proc.	Turto apyvartumas, kartais	Kapitalo struktrūra	Nuosavo kapitalo pelningumas, proc.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, proc.
2016-2017	Bazinis rodiklis	1,22	2,0042	2,5401	6,21	-
	I keitimas	1,22	2,2285	2,5401	6,91	0,70
	II keitimas	1,22	2,2285	3,1454	8,55	1,64
	III keitimas	(1,03)	2,2285	3,1454	(7,22)	(15,77)
2017-2018	Bazinis rodiklis	(1,03)	2,2285	3,1454	(7,22)	-
	I keitimas	1,30	2,2285	3,1454	9,11	16,33
	II keitimas	1,30	2,2967	3,1454	9,39	0,28
	III keitimas	1,30	2,2967	2,8167	8,41	(0,98)
2018-2019	Bazinis rodiklis	1,30	2,2967	2,8167	8,41	-
	I keitimas	2,41	2,2967	2,8167	15,59	7,18
	II keitimas	2,41	2,3040	2,8167	15,64	0,05
	III keitimas	2,41	2,3040	2,5621	14,23	(1,41)
2019-2020	Bazinis rodiklis	2,41	2,3040	2,5621	14,23	-
	I keitimas	4,51	2,3040	2,5621	26,62	12,39
	II keitimas	4,51	2,3417	2,5621	27,06	0,44
	III keitimas	4,51	2,3417	2,1835	23,06	(4,00)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

22 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pastovaus kapitalo pelningumą lemiančių veiksnių reikšmių dinamika 2016-2020 m.

Metai	Keitimų nr.	Grynasis pelnas (nuostolis), tūkst. Eur	Nuosavas kapitalas, tūkst. Eur	Ilgalaikiai įsipareigojimai, tūkst. Eur	Pastovaus kapitalo pelningumas, proc.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, proc.
2016-2017	Bazinis rodiklis	1.837	29.605	23.234	3,48	-
	I keitimas	(1.728)	29.605	23.234	(3,27)	(6,75)
	II keitimas	(1.728)	23.932	23.234	(3,66)	(0,39)
	III keitimas	(1.728)	23.932	1.048	(6,92)	(3,26)
2017-2018	Bazinis rodiklis	(1.728)	23.932	1.048	(6,92)	-
	I keitimas	2.198	23.932	1.048	8,80	15,72
	II keitimas	2.198	26.130	1.048	8,09	(0,71)
	III keitimas	2.198	26.130	14.383	5,43	(2,66)
2018-2019	Bazinis rodiklis	2.198	26.130	14.383	5,43	-
	I keitimas	4.110	26.130	14.383	10,14	4,71
	II keitimas	4.110	28.887	14.383	9,50	(0,64)
	III keitimas	4.110	28.887	21.662	8,13	(1,37)
2019-2020	Bazinis rodiklis	4.110	28.887	21.662	8,13	-
	I keitimas	77.12	28.887	21.662	15,26	7,13
	II keitimas	7.712	33.440	21.662	14,00	(1,26)
	III keitimas	7.712	33.440	17.689	15,08	1,08

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

23 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pajamų prognozavimas 2021-2023 m.

Trendo metodas										
Metai	Metų eilės nr. (t)	Pardavimo pajamos, y	t^2	y^2	y*t	Aplyginta pardavimo pajamų reikšmė	Determinacijos koeficientas, proc.	MAPE	MPE	
2016	1	150.126	1	22.537.815.876	150.126	156.697				a=152.225,70
2017	2	167.753	4	28.141.069.009	335.506	161.168,30				b=4.471,30
2018	3	168.662	9	28.446.870.244	505.986	165.639,60	65	2,49	(0,09)	
2019	4	170.596	16	29.102.995.216	682.384	170.110,90				
2020	5	171.061	25	29.261.865.721	855.305	174.582,20				
Suma	15	828.198	55		2.529.307					
2021	**6**					**179.053,50**				
2022	**7**					**183.524,80**				
2023	**8**					**187.996,10**				

Dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą metodas					
	2021 m.	2022 m.	2023 m.	MAPE, proc.	MPE, proc.
Pardavimo pajamos Pokytis y = 5.233,75	176.294,75	181.528,50	186.762,25	3,67	0,03

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

24 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bendrojo pelno prognozavimas 2021-2023 m.

Trendo metodas										
Metai	Metų eilės nr. (t)	Bendrasis pelnas, y	t^2	y^2	y*t	Aplyginta bendrojo pelno reikšmė	Determinacijos koeficientas, proc.	MAPE, proc.	MPE, proc.	
2016	1	31.499	1	992.187.011	31.499	28.072,20				a=26.063,20
2017	2	27.275	4	743.925.625	54.550	30.081,20				b=2.009
2018	3	29.800	9	888.040.000	89.400	32.090,20	57	7,43	(0,61)	
2019	4	33.391	16	1.114.958.881	133.564	34.099,20				
2020	5	38.486	25	1.481.172.196	192.430	36.108,20				
Suma	15	160.451	55	5.220.283.703	501.443					
2021	**6**					**38.117,20**				
2022	**7**					**40.126,20**				
2023	**8**					**42.135,20**				

Dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą metodas					
	2021 m.	2022 m.	2023 m.	MAPE, proc.	MPE, proc.
Bendrasis pelnas Pokytis y = 1.746,75	40.232,75	41.979,50	43.726,25	9,68	(1,27)

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

25 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ veiklos pelno prognozavimas 2021-2023 m.

Trendo metodas										
Metai	Metų eilės nr. (t)	Veiklos pelnas, y	t^2	y^2	y*t	Aplyginta veiklos pelno reikšmė	Determinacijos koeficientas, proc.	MAPE, proc.	MPE, proc.	
2016	1	2.575	1	6.630.625	2.575	(941,40)	0,53	68,96	47,52	a=(2.860,90)
2017	2	(2.963)	4	8.779.369	(5.926)	978,10				b=1,910,50
2018	3	2.090	9	4.368.100	6.270	2.897,60				
2019	4	4.190	16	17.556.100	16.760	4.817,10				
2020	5	8.596	25	73.891.216	42.980	6.736,60				
Suma	15	14.488	55	111.225.410	62.659					
2021	**6**					**8.656,10**				
2022	**7**					**10.575,60**				
2023	**8**					**12.495,10**				

Dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą metodas					
	2021 m.	2022 m.	2023 m.	MAPE, proc.	MPE, proc.
Veiklos pelnas Pokytis y = 1.505,25	10.101,25	11.606,50	13.111,75	113,85	113,85

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

26 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ grynojo pelno prognozavimas 2021-2023 m.

Trendo metodas										
Metai	Metų eilės nr. (t)	Grynasis pelnas (nuostolis), y	t^2	y^2	y*t	Aplyginta grynojo pelno reikšmė	Determinacijos koeficientas, proc.	MAPE, proc.	MPE, proc.	
2016	1	1.837	1	3.374.569	1.837	(691,80)				a=(2.450,60)
2017	2	(1.728)	4	2.985.984	(3.456)	1.067,00				b=1.758,80
2018	3	2.198	9	4.831.204	6.954	2.825,80	65	71,45	55,41	
2019	4	4.110	16	16.892.100	16.440	4.584,60				
2020	5	7.712	25	59.474.944	38.560	6.343,40				
Suma	15	14.129	55	87.558.801	59.975					
2021	**6**					**8.102,20**				
2022	**7**					**9.861,00**				
2023	**8**					**11.619,80**				

Dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį didėjimo tempą metodas					
	2021 m.	2022 m.	2023 m.	MAPE, proc.	MPE, proc.
Grynasis pelnas Pokytis y = 1.468,75	9.180,75	10.649,50	12.118,25	110,38	110,38

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

27 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ rodiklių 2021-2023 m. prognozavimo kiekybiniais metodais vidurkis (tūkst. Eur)

Rodikliai	Metai	Dinamikos eilutės ekstrapolacijos	Trendo	Kiekybinių metodų vidurkis
Pardavimo pajamos	2021	176.294,75	179.053,50	177.674
Pardavimo savikaina		136.062,00	140.936,30	138.499
Bendrasis pelnas		40.232,75	38.117,20	39.175
Veiklos pelnas		10.101,25	8.656,10	9.379
Grynasis pelnas (nuostolis)		9.180,75	8.102,20	8.641
Pardavimo pajamos	2022	181.528,50	183.524,80	182.527
Pardavimo savikaina		139.549,00	143.398,60	141.474
Bendrasis pelnas		41.979,50	40.126,20	41.053
Veiklos pelnas		11.606,50	10.575,60	11.091
Grynasis pelnas (nuostolis)		10.649,50	9.861,00	10.255
Pardavimo pajamos	2023	186.762,25	187.996,10	187.379
Pardavimo savikaina		143.036,00	145.860,90	144.448
Bendrasis pelnas		43.726,25	42.135,20	42.931
Veiklos pelnas		13.111,75	12.495,10	12.803
Grynasis pelnas (nuostolis)		12.118,25	11.619,80	11.869

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

28 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ pardavimo pelningumo rodiklių prognozė 2021-2023 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	Pokytis		
						2020-2021	2020-2022	2020-2023
						proc. punktas	proc. punktas	proc. punktas
1.	Bendrasis pardavimo pelningumas, proc.	22,50	22,05	22,49	22,91	(0,45)	(0,01)	0,41
2.	Veiklos pelningumas, proc.	5,03	5,28	6,08	6,83	0,25	1,05	1,80
3.	Grynasis pardavimo pelningumas, proc.	4,51	4,86	5,62	6,33	0,35	1,11	1,82

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

29 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Altman modelį 2016-2020 m.

$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 0,999X_5$

Metai	Bankroto rizika	Z reikšmė	X_1 reikšmė	X_2 reikšmė	X_3 reikšmė	X_4 reikšmė	X_5 reikšmė
			Apyvartinis kapitalas/Turto	Nepaskirstytas pelnas/Turtas	Pelnas prieš apmokestinimą/Turtas	Kapitalo rinkos vertė/Įsipareigojimai	Pardavimo pajamos/Turtas
2016	Maža	2,71	0,10	0,09	0,02	0,66	2,00
2017	Labai didelė	2,03	(0,27)	0,01	(0,05)	0,47	2,23
2018	Maža	2,73	(0,03)	0,04	0,02	0,57	2,30
2019	Labai maža	3,04	0,04	0,09	0,05	0,65	2,31
2020	Labai maža	3,48	0,04	0,15	0,11	0,87	2,34

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

30 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Springate modelį 2016-2020 m.

Z = 1,03A + 3,07B +0,66C+0,4D

Metai	Bankroto rizika	Z reikšmė	A reikšmė	B reikšmė	C reikšmė	D reikšmė
			Apyvartinis kapitalas/Turtas	Pelnas prieš apmokestinimą/Turtas	Pelnas prieš apmokestinima/Trumpalaikiai įsiapreigojimai	Pardavimo pajamos/Turtas
2016	Labai maža	1,01	0,09	0,02	0,08	2,00
2017	Didelė	0,41	(0,27)	(0,05)	(0,07)	2,23
2018	Labai maža	0,98	(0,03)	0,02	0,05	2,30
2019	Labai maža	1,23	0,04	0,05	0,17	2,31
2020	Labai maža	1,57	0,04	0,11	0,39	2,34

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.

31 PRIEDAS. AB „Pieno žvaigždės“ bankroto vertinimas pagal Taffler ir Tisshaw modelį 2016-2020 m.

$Z = 0,53K_1 + 0,13K_2 + 0,18K_3 + 0,16K_4$

Metai	Bankroto rizika	Z reikšmė	K_1 reikšmė	K_2 reikšmė	K_3 reikšmė	K_4 reikšmė
			Pelnas prieš apmokestinimą/Trumpalaikiai įsipareigojimai	Trumpalaikis turtas/Įsipareigojimai	Trumpalaikiai įsipareigojimai/Turtas	(Trumpalaikis turtas – Trumpalaikiai įsipareigojimai)/Veiklos sąnaudos
2016	Maža	0,21	0,08	0,63	0,29	0,23
2017	Didelė	0,05	(0,07)	0,58	0,66	(0,68)
2018	Didelė	0,17	0,05	0,64	0,43	(0,09)
2019	Maža	0,23	0,17	0,57	0,30	0,09
2020	Labai maža	0,35	0,39	0,61	0,28	0,10

Šaltinis: sudaryta pagal AB „Pieno žvaigždės“ finansines ataskaitas.